॥ ನಮೋ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ॥

ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯೇ

ಖನ್ಧವಗ್ಗಟೀಕಾ

೧. ಖನ್ಧಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ನಕುಲಪಿತುವಗ್ಗೋ

೧. ನಕುಲಪಿತುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧. ಭಗ್ಗಾ ನಾಮ ಜಾನಪದಿನೋ ರಾಜಕುಮಾರಾ। ತೇಸಂ ನಿವಾಸೋ ಏಕೋಪಿ ಜನಪದೋ ರುಳ್ಹೀವಸೇನ ‘‘ಭಗ್ಗಾ’’ತ್ವೇವ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ **‘‘ಏವಂನಾಮಕೇ ಜನಪದೇ’’**ತಿ, ಏವಂ ಬಹುವಚನವಸೇನ ಲದ್ಧನಾಮೇ’’ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಸ್ಮಿಂ ವನಸಣ್ಡೇ**ತಿ ಯೋ ಪನ ವನಸಣ್ಡೋ ಪುಬ್ಬೇ ಮಿಗಾನಂ ಅಭಯತ್ಥಾಯ ದಿನ್ನೋ, ತಸ್ಮಿಂ ವನಸಣ್ಡೇ। ಯಸ್ಮಾ ಸೋ ಗಹಪತಿ ತಸ್ಮಿಂ ನಗರೇ ‘‘ನಕುಲಪಿತಾ’’ತಿ ಪುತ್ತಸ್ಸ ವಸೇನ ಪಞ್ಞಾಯಿತ್ಥ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **‘‘ನಕುಲಪಿತಾ’’**ತಿ ನಕುಲಸ್ಸ ನಾಮ ದಾರಕಸ್ಸ ಪಿತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಭರಿಯಾಪಿಸ್ಸ ‘‘ನಕುಲಮಾತಾ’’ತಿ ಪಞ್ಞಾಯಿತ್ಥ।

ಜರಾಜಿಣ್ಣೋತಿ ಜರಾವಸೇನ ಜಿಣ್ಣೋ, ನ ಬ್ಯಾಧಿಆದೀನಂ ವಸೇನ ಜಿಣ್ಣೋ। **ವಯೋವುಡ್ಢೋ**ತಿ ಜಿಣ್ಣತ್ತಾ ಏವ ವಯೋವುಡ್ಢಿಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ವುಡ್ಢೋ, ನ ಸೀಲಾದಿವುಡ್ಢಿಯಾ। ಜಾತಿಯಾ ಮಹನ್ತತಾಯ ಚಿರರತ್ತತಾಯ **ಜಾತಿಮಹಲ್ಲಕೋ**। **ತಿಯದ್ಧಗತೋ**ತಿ ಪಠಮೋ ಮಜ್ಝಿಮೋ ಪಚ್ಛಿಮೋತಿ ತಯೋ ಅದ್ಧೇ ಗತೋ। ತತ್ಥ ಪಠಮಂ ದುತಿಯಞ್ಚ ಅತಿಕ್ಕನ್ತತ್ತಾ ಪಚ್ಛಿಮಂ ಉಪಗತತ್ತಾ **ವಯೋಅನುಪ್ಪತ್ತೋ**। **ಆತುರಕಾಯೋ**ತಿ ದುಕ್ಖವೇದನಾಪವಿಸತಾಯ ಅನಸ್ಸಾದಕಾಯೋ। ಗೇಲಞ್ಞಂ ಪನ ದುಕ್ಖಗತಿಕನ್ತಿ **‘‘ಗಿಲಾನಕಾಯೋ’’**ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಥಾ ಹಿ **ಸಚ್ಚವಿಭಙ್ಗೇ** (ವಿಭ॰ ೧೯೦ ಆದಯೋ) ದುಕ್ಖಸಚ್ಚನಿದ್ದೇಸೇ ದುಕ್ಖಗ್ಗಹಣೇನೇವ ಗಹಿತತ್ತಾ ಬ್ಯಾಧಿ ನ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ। **ನಿಚ್ಚಪಗ್ಘರಣಟ್ಠೇನಾ**ತಿ ಸಬ್ಬದಾ ಅಸುಚಿಪಗ್ಘರಣಭಾವೇನ। ಸೋ ಪನಸ್ಸ ಆತುರಭಾವೇನಾತಿ ಆಹ – **‘‘ಆತುರಂಯೇವ ನಾಮಾ’’**ತಿ। **ವಿಸೇಸೇನಾ**ತಿ ಅಧಿಕಭಾವೇನ। ಆತುರತೀತಿ ಆತುರೋ। ಸಞ್ಜಾಮಪ್ಪತ್ತೋ ಸನ್ತತ್ತಕಾಯೋ। ಜರಾಯ ಆತುರತಾ **ಜರಾತುರತಾ**। ಕುಸಲಪಕ್ಖವಡ್ಢನೇನ ಮನೋ ಭಾವೇನ್ತೀತಿ **ಮನೋಭಾವನೀಯಾ**। ಮನಸಾ ವಾ ಭಾವನೀಯಾ ಸಮ್ಭಾವನೀಯಾತಿ **ಮನೋಭಾವನೀಯಾ**। **ಅನುಸಾಸತೂ**ತಿ ಅನು ಅನು ಸಾಸತೂತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋತಿ ಆಹ – **‘‘ಪುನಪ್ಪುನಂ ಸಾಸತೂ’’**ತಿ। **ಅಪರಾಪರಂ** ಪವತ್ತಿತಂ ಹಿತವಚನಂ। **ಅನೋತಿಣ್ಣೇ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ** ಯೋ ಏವಂ ಕರೋತಿ, ತಸ್ಸ ಅಯಂ ಗುಣೋ ದೋಸೋತಿ ವಚನಂ। **ತನ್ತಿವಸೇನಾ**ತಿ ತನ್ತಿಸನ್ನಿಸ್ಸಯೇನ ಅಯಂ ಅನುಸಾಸನೀ ನಾಮ। **ಪವೇಣೀ**ತಿ ತನ್ತಿಯಾ ಏವ ವೇವಚನಂ।

ಅಣ್ಡಂ ವಿಯ ಭೂತೋತಿ ಅಧಿಕೋಪಮಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಅಣ್ಡಕೋಸತೋ ಅಬಲದುಬ್ಬಲಭಾವತೋ। ತೇನಾಹ **‘‘ಅಣ್ಡಂ ಹೀ’’**ತಿಆದಿ। **ಬಾಲೋಯೇವ** ತಾದಿಸತ್ತಭಾವಸಮಙ್ಗೀ ಮುಹುತ್ತಮ್ಪಿ ಆರೋಗ್ಯಂ ಪಟಿಜಾನನ್ತೋ।

ವಿಪ್ಪಸನ್ನಾನೀತಿ ಪಕತಿಮಾಕಾರಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ವಿಸೇಸೇನ ಪಸನ್ನಾನಿ। ತೇನಾಹ – **‘‘ಸುಟ್ಠು ಪಸನ್ನಾನೀ’’**ತಿ। ಪಸನ್ನಚಿತ್ತಸಮುಟ್ಠಿತರೂಪಸಮ್ಪದಾಹಿ ತಾಹಿ ತಸ್ಸ ಮುಖವಣ್ಣಸ್ಸ ಪಾರಿಸುದ್ಧೀತಿ ಆಹ – **‘‘ಪರಿಸುದ್ಧೋತಿ ನಿದ್ದೋಸೋ’’**ತಿ।

ತೇನೇವಾಹ “**ನಿರುಪಕ್ಕಿಲೇಸತಾಯಾ**”ತಿಆದಿ। ಏತೇನೇವಸ್ಸಿನ್ದ್ರಿಯವಿಪ್ಪಸನ್ನತಾಕಾರಣಮ್ಪಿ ಸಂವಣ್ಣಿತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಏಸ** ಮುಖವಣ್ಣೋ। **ನಯಗ್ಗಾಹಪಞ್ಞಾ ಕಿರೇಸಾತಿ** ಇದಂ ಅನಾವಜ್ಜನವಸೇನೇವ ವುತ್ತಭಾವಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ।

ಯಂ ನೇವ ಪುತ್ತಸ್ಸಾತಿಆದಿ “ಓವದತು ನೋ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಯಥಾ ಮಯಂ ಪರಲೋಕೇಪಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಸಮಾಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾಮಾ”ತಿ ವುತ್ತವಚನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಮೇವ। **ಮಧುರಧಮ್ಮದೇಸನಾಯೇವ** ಸತ್ಥು ಸಮ್ಮುಖಾ ಪಟಿಲದ್ಧಾ, ತಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಪೇಮಗಾರವಗಹಿತತ್ತಾ **“ಅಮತಾಭಿಸೇಕೋ”ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ**।

ಇದಂ ಪದದ್ವಯಂ। **ಆರಕತ್ತಾ ಕಿಲೇಸೇಹಿ** ಮಗ್ಗೇನ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನತ್ತಾ। **ಅನಯೇ**ತಿ ಅವಡ್ಢಿಯಂ, ಅನತ್ಥೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅನಯೇ** ವಾ ಅನುಪಾಯೇ। **ನ ಇರಿಯನತೋ** ಅವತ್ತನತೋ। **ಅಯೇ**ತಿ ವಡ್ಢಿಯಂ ಅತ್ಥೇ ಉಪಾಯೇ ಚ। **ಅರಣೀಯತೋ**ತಿ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಬ್ಬತೋ। ನಿರುತ್ತಿನಯೇನ ಪದಸಿದ್ಧಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ ಪುರಿಮೇಸು ಅತ್ಥವಿಕಪ್ಪೇಸು , ಪಚ್ಛಿಮೇ ಪನ ಸದ್ದಸತ್ಥವಸೇನಪಿ। ಯದಿಪಿ ಅರಿಯಸದ್ದೋ “ಯೇ ಹಿ ವೋ ಅರಿಯಾ ಪರಿಸುದ್ಧಕಾಯಕಮ್ಮನ್ತಾ”ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೫) ವಿಸುದ್ಧಾಸಯಪಯೋಗೇಸು ಪುಥುಜ್ಜನೇಸುಪಿ ವಟ್ಟತಿ, ಇಧ ಪನ ಅರಿಯಮಗ್ಗಾಧಿಗಮೇನ ಸಬ್ಬಲೋಕುತ್ತರಭಾವೇನ ಚ ಅರಿಯಭಾವೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ - **“ಬುದ್ಧಾ ಚಾ”**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ತಥಾಗತಸಾವಕಾ ಚ ಸಪ್ಪುರಿಸಾ**ತಿ ಇದಂ “ಅರಿಯಾ ಸಪ್ಪುರಿಸಾ”ತಿ ಇಧ ವುತ್ತಪದಾನಂ ಅತ್ಥಂ ಅಸಙ್ಕರತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ ವುತ್ತಂ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯತೋ ಅರಿಯಸಪ್ಪುರಿಸಭಾವಾ ಅಭಿನ್ನಸಭಾವಾ, ತಸ್ಮಾ **“ಸಬ್ಬೇವ ವಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಏತ್ತಾವತಾ ಹಿ ಬುದ್ಧಸಾವಕೋ ವುತ್ತೋ, ತಸ್ಸ ಹಿ ಏಕನ್ತೇನ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೋ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ ಪರತೋ ಘೋಸಮನ್ತರೇನ ಪರಮಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅನುಪ್ಪಜ್ಜನತೋ। ವಿಸೇಸತೋ ಚಸ್ಸ ಭಗವಾವ “ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೋ”ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ “ಮಮಞ್ಹಿ, ಆನನ್ದ, ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತಂ ಆಗಮ್ಮ ಜಾತಿಧಮ್ಮಾ ಸತ್ತಾ ಜಾತಿಯಾ ಪರಿಮುಚ್ಚನ್ತೀ”ತಿಆದಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೨೯; ೫.೨)। ಸೋ ಏವ ಚ ಅವೇಚ್ಚಪಸಾದಾಧಿಗಮೇನ ದಳ್ಹಭತ್ತಿ ನಾಮ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ “ಯಂ ಮಯಾ ಸಾವಕಾನಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಞ್ಞತ್ತಂ, ತಂ ಮಮ ಸಾವಕಾ ಜೀವಿತಹೇತುಪಿ ನಾತಿಕ್ಕಮನ್ತೀ”ತಿ (ಉದಾ॰ ೪೫; ಚೂಳವ॰ ೩೮೫)। **ಕತಞ್ಞುತಾದೀಹಿ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಬುದ್ಧಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಕತಂ ಜಾನಾತೀತಿ ಕತಞ್ಞೂ। ಕತಂ ವಿದಿತಂ ಪಾಕಟಂ ಕರೋತೀತಿ ಕತವೇದೀ। ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ಹಿ ಅನೇಕೇಸುಪಿ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸೇಸು ಕತಂ ಉಪಕಾರಂ ಜಾನನ್ತಿ, ಕತಞ್ಚ ಪಾಕಟಂ ಕರೋನ್ತಿ ಸತಿಜನನಆಮಿಸಪಟಿಗ್ಗಹಣಾದಿನಾ। ತಥಾ ಸಂಸಾರದುಕ್ಖದುಕ್ಖಿತಸ್ಸ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಕರೋನ್ತಿ ಕಿಚ್ಚಂ, ಯಂ ಅತ್ತನಾ ಕಾತುಂ ಸಕ್ಕಾ। ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಪನ ಕಪ್ಪಾನಂ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಸಹಸ್ಸೇಸುಪಿ ಕತಂ ಉಪಕಾರಂ ಮಗ್ಗಫಲಾನಂ ಉಪನಿಸ್ಸಯಞ್ಚ ಜಾನನ್ತಿ, ಪಾಕಟಞ್ಚ ಕರೋನ್ತಿ। ಸೀಹೋ ವಿಯ ಚ ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಸಕ್ಕಚ್ಚಮೇವ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಕರೋನ್ತೇನ ಬುದ್ಧಕಿಚ್ಚಂ ಕರೋನ್ತಿ। ಯಾಯ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಅರಿಯಾ ದಿಟ್ಠಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಸಾ ಅಪ್ಪಟಿಪಜ್ಜನಂ, ತತ್ಥ ಚ ಆದರಾಭಾವೋ **ಅರಿಯಾನಂ ಅದಸ್ಸನಸೀಲತಾ, ನ ಚ ದಸ್ಸನೇ ಸಾಧುಕಾರಿತಾ**ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಚಕ್ಖುನಾ ಅದಸ್ಸಾವೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಚಕ್ಖು ನಾಮ ನ ಮಂಸಚಕ್ಖು ಏವ, ಅಥ ಖೋ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಪೀತಿ ಆಹ **“ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುನಾ ವಾ”**ತಿ। **ಅರಿಯಭಾವೋ**ತಿ ಯೇಹಿ ಯೋಗತೋ “ಅರಿಯಾ”ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ತೇ ಮಗ್ಗಫಲಧಮ್ಮಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ।

ತತ್ರಾತಿ ಞಾಣದಸ್ಸನಸ್ಸೇವ ದಸ್ಸನಭಾವೇ। **ವತ್ಥೂ**ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ಥಞಾಪನಕಾರಣಂ। **ಏವಂ ವುತ್ತೇಪೀ**ತಿ ಏವಂ ಅಞ್ಞಾಪದೇಸೇನ ಅತ್ತುಪನಾಯಿಕಂ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತೇಪಿ। **ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಂ, ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಂ ವಾ। **ಅರಿಯಕರಧಮ್ಮಾ** ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸನಾದಯೋ, ವಿಪಸ್ಸಿಯಮಾನಾ ವಾ ಅನಿಚ್ಚಾದಯೋ, ಚತ್ತಾರಿ ವಾ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಿ।

ಅವಿನೀತೋತಿ ನ ವಿನೀತೋ ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾದೀನಂ ವಸೇನ ನ ಸಿಕ್ಖಿತೋ। ಯೇಸಂ ಸಂವರವಿನಯಾದೀನಂ ಅಭಾವೇನ ಅಯಂ “ಅವಿನೀತೋ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತೇ ತಾವ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ದುವಿಧೋ ವಿನಯೋ ನಾಮಾ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸೀಲಸಂವರೋ**ತಿ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ಸೋ ಚ ಅತ್ಥತೋ ಕಾಯಿಕವಾಚಸಿಕೋ ಅವೀತಿಕ್ಕಮೋ। **ಸತಿಸಂವರೋ**ತಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾರಕ್ಖಾ,

ಸಾ ಚ ತಥಾಪವತ್ತಾ ಸತಿಯೇವ। **ಞಾಣಸಂವರೋ**ತಿ "ಸೋತಾನಂ ಸಂವರಂ ಬ್ರೂಮೀ"ತಿ (ಸು॰ ನಿ॰ ೧೦೪೧) ವತ್ವಾ "ಪಞ್ಞಾಯೇತೇ ಪಿಧೀಯರೇ"ತಿ (ಸು॰ ನಿ॰ ೧೦೪೧) ವಚನತೋ ಸೋತಸಙ್ಖಾತಾನಂ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿದುಚ್ಚರಿತಅವಿಜ್ಜಾಅವಸಿಟ್ಠಕಿಲೇಸಾನಂ ಸಂವರೋ ಪಿದಹನಂ ಸಮುಚ್ಛೇದಞಾಣನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಖನ್ತಿಸಂವರೋ**ತಿ ಅಧಿವಾಸನಾ, ಸಾ ಚ ತಥಾಪವತ್ತಾ ಖನ್ಧಾ, ಅದೋಸೋ ವಾ, "ಪಞ್ಞಾ"ತಿ ಕೇಚಿ ವದನ್ತಿ। **ವೀರಿಯಸಂವರೋ** ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾದೀನಂ ವಿನೋದನವಸೇನ ಪವತ್ತಂ ವೀರಿಯಮೇವ। ತೇನ ತೇನ ಅಙ್ಗೇನ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಅಙ್ಗಸ್ಸ ಪಹಾನಂ **ತದಙ್ಗಪ್ಪಹಾನಂ**। ವಿಕ್ಖಮ್ಭನವಸೇನ ಪಹಾನಂ **ವಿಕ್ಖಮ್ಭನಪ್ಪಹಾನಂ**। ಸೇಸಪದತ್ತಯೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಇಮಿನಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರೇನಾತಿಆದಿ ಸೀಲಸಂವರಾದೀನಂ ವಿವರಣಂ। ತತ್ಥ **ಸಮುಪೇತೋ**ತಿ **ಇತಿ**-ಸದ್ದೋ ಆದಿಅತ್ಥೋ। ತೇನ "ಉಪಗತೋ"ತಿಆದಿನಾ **ವಿಭಙ್ಗೇ** (ವಿಭ॰ ೫೧೧) ಆಗತಂ ಸಂವರವಿಭಙ್ಗಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಾದೀನ**ನ್ತಿ ದುಸ್ಸೀಲ್ಯಸಙ್ಖಾತಾನಂ ಕಾಯವಚೀದುಚ್ಚರಿತಾದೀನಂ ಮುಟ್ಠಸಚ್ಚಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಪಮಾದಸ್ಸ, ಅಭಿಜ್ಝಾದೀನಂ ವಾ ಅಕ್ಖನ್ತಿಅಞ್ಞಾಣಕೋಸಜ್ಜಾನಞ್ಚ। **ಸಂವರಣತೋ**ತಿ ಪಿದಹನತೋ, **ವಿನಯನತೋ**ತಿ ಕಾಯವಾಚಾಚಿತ್ತಾನಂ ವಿರೂಪಪವತ್ತಿಯಾ ವಿನಯನತೋ, ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಾದೀನಂ ವಾ ಅಪನಯನತೋ, ಕಾಯಾದೀನಂ ವಾ ಜಿಮ್ಹಪವತ್ತಿಂ ವಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಉಜುಕನಯನತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪಚ್ಚಯಸಮವಾಯೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಾರಹಾನಂ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಾದೀನಂ ತಥಾ ತಥಾ ಅನುಪ್ಪಾದನಮೇವ ಸಂವರಣಂ ವಿನಯನಞ್ಚ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಯಂ ಪಹಾನನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "**ನಾಮರೂಪಪರಿಚ್ಛೇದಾದೀಸು ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣೇಸೂ**"ತಿ ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ? ನನು ನಾಮರೂಪಪರಿಚ್ಛೇದಪಚ್ಚಯಪರಿಗ್ಗಹಕಙ್ಖಾವಿತರಣಾನಿ ನ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಾನಿ ಸಮ್ಮಸನಾಕಾರೇನ ಅಪ್ಪವತ್ತನತೋ? ಸಚ್ಚಮೇತಂ, ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಸ್ಸ ಪನ ಅಧಿಟ್ಠಾನಭಾವತೋ ಏವಂ ವುತ್ತಂ। ನಾಮರೂಪಮತ್ತಮಿದಂ, "ನತ್ಥಿ ಏತ್ಥ ಅತ್ತಾ ವಾ ಅತ್ತನಿಯಂ ವಾ"ತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಞಾಣಂ **ನಾಮರೂಪವವತ್ಥಾನಂ**। ಸತಿ ವಿಜ್ಜಮಾನೇ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಸಙ್ಖಾತೇ ಕಾಯೇ, ಸಯಂ ವಾ ಸತೀ ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಯೇ ದಿಟ್ಠಿ **ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿ**, ಸಾ ಚ "ರೂಪಂ ಅತ್ತತೋ ಸಮನುಪಸ್ಸತೀ"ತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಾ ಅತ್ತದಿಟ್ಠಿ। ತಸ್ಸ ನಾಮರೂಪಸ್ಸ ಕಮ್ಮಾವಿಜ್ಜಾದಿಪಚ್ಚಯಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನಞಾಣಂ **ಪಚ್ಚಯಪರಿಗ್ಗಹೋ**। "ನತ್ಥಿ ಹೇತು, ನತ್ಥಿ ಪಚ್ಚಯೋ ಸತ್ತಾನಂ ಸಂಕಿಲೇಸಾಯಾ"ತಿಆದಿನಯಪ್ಪವತ್ತಾ **ಅಹೇತುದಿಟ್ಠಿ**। "ಇಸ್ಸರಪುರಿಸಪಜಾಪತಿಪಕತಿಅಣುಕಾಲಾದೀಹಿ ಲೋಕೋ ಪವತ್ತತಿ ನಿವತ್ತತಿ ಚಾ"ತಿ ತಥಾ ತಥಾ ಪವತ್ತಾ ದಿಟ್ಠಿ **ವಿಸಮಹೇತುದಿಟ್ಠಿ**। **ತಸ್ಸೇವಾ**ತಿ ಪಚ್ಚಯಪರಿಗ್ಗಹಸ್ಸೇವ। **ಕಙ್ಖಾವಿತರಣೇನಾ**ತಿ ಯಥಾ ಏತರಹಿ ನಾಮರೂಪಸ್ಸ ಕಮ್ಮಾದಿಪಚ್ಚಯತೋ ಉಪ್ಪತ್ತಿ, ಏವಂ ಅತೀತೇ ಅನಾಗತೇಪೀತಿ ತೀಸು ಕಾಲೇಸು ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಪನಯನಞಾಣೇನ। **ಕಥಂಕಥೀಭಾವಸ್ಸಾ**ತಿ "ಅಹೋಸಿಂ ನು ಖೋ ಅಹಂ ಅತೀತಮದ್ಧಾನ"ನ್ತಿಆದಿನಯಪವತ್ತಾಯ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೮; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೨೦) ಸಂಸಯಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ। **ಕಲಾಪಸಮ್ಮಸನೇನಾ**ತಿ "ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ರೂಪಂ ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನ"ನ್ತಿಆದಿನಾ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೪೮-೪೯) ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ ಏಕಾದಸಸು ಓಕಾಸೇಸು ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಸಮ್ಮಸನವಸೇನ ಪವತ್ತೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣೇನ। **ಅಹಂ ಮಮಾತಿ ಗಾಹಸ್ಸಾ**ತಿ "ಅತ್ತಾ ಅತ್ತನಿಯ"ನ್ತಿ ಗಹಣಸ್ಸ। **ಮಗ್ಗಾಮಗ್ಗವವತ್ಥಾನೇನಾ**ತಿ ಮಗ್ಗಾಮಗ್ಗಞಾಣವಿಸುದ್ಧಿಯಾ। **ಅಮಗ್ಗೇ ಮಗ್ಗಸಞ್ಞಾಯಾ**ತಿ ಅಮಗ್ಗೇ ಓಭಾಸಾದಿಕೇ "ಮಗ್ಗೋ"ತಿ ಉಪ್ಪನ್ನಸಞ್ಞಾಯ। ಯಸ್ಮಾ ಸಮ್ಮದೇವ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಉದಯಂ ಪಸ್ಸನ್ತೋ "ಏವಮೇತೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನುರೂಪಕಾರಣತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ನ ಪನ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜನ್ತೀ"ತಿ ಗಣ್ಹಾತಿ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ "**ಉದಯದಸ್ಸನೇನ ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿಯಾ**"ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ವಯಂ "ಯದಿಪಿಮೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನಾ ವತ್ತನ್ತಿ, ಉಪ್ಪನ್ನುಪ್ಪನ್ನಾ ಪನ ಅಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಕಾ ನಿರುಜ್ಝನ್ತೇವಾ"ತಿ ಪಸ್ಸತೋ ಕುತೋ ಸಸ್ಸತಗ್ಗಾಹೋ। ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ "**ವಯದಸ್ಸನೇನ ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿಯಾ**"ತಿ। **ಭಯದಸ್ಸನೇನಾ**ತಿ ಭಯತುಪಟ್ಠಾನಞಾಣೇನ। **ಸಭಯೇ**ತಿ ಸಬ್ಬಭಯಾನಂ ಆಕರಭಾವತೋ ಸಕಲದುಕ್ಖವೂಪಸಮಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಪರಮಸ್ಸಾಸಸ್ಸ ಪಟಿಪಕ್ಖಭಾವತೋ ಚ ಸಭಯೇ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕೇ। **ಅಭಯಸಞ್ಞಾಯಾ**ತಿ "ಅಭಯಂ ಖೇಮ"ನ್ತಿ ಉಪ್ಪನ್ನಸಞ್ಞಾಯ। **ಅಸ್ಸಾದಸಞ್ಞಾ** ನಾಮ ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೇಸು ಅಸ್ಸಾದನವಸೇನ ಪವತ್ತಸಞ್ಞಾ, ಯೋ "ಆಲಯಾಭಿನಿವೇಸೋ"ತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಅಭಿರತಿಸಞ್ಞಾ** ತತ್ಥೇವ ಅಭಿರಮಣವಸೇನ ಪವತ್ತಸಞ್ಞಾ, ಯಾ "ನನ್ದೀ"ತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಅಮುಞ್ಚಿತುಕಾಮತಾ ಆದಾನಂ। **ಅನುಪೇಕ್ಖಾ** ಸಙ್ಖಾರೇಹಿ ಅನಿಬ್ಬಿನ್ದನಂ, ಸಾಲಯತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತಿಯಂ** ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೇ। **ಪಟಿಲೋಮಭಾವೋ** ಸಸ್ಸತುಚ್ಛೇದಗ್ಗಾಹೋ, ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಪಟಿಚ್ಛಾದಕಮೋಹೋ ವಾ। **ನಿಬ್ಬಾನೇ ಚ ಪಟಿಲೋಮಭಾವೋ** ಸಙ್ಖಾರೇಸು ನತಿ, ನಿಬ್ಬಾನಪಟಿಚ್ಛಾದಕಮೋಹೋ ವಾ। **ಸಙ್ಖಾರನಿಮಿತ್ತಗ್ಗಾಹೋ**ತಿ ಯಾದಿಸಸ್ಸ ಕಿಲೇಸಸ್ಸ ಅಪ್ಪಹೀನತಾ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಸಙ್ಖಾರನಿಮಿತ್ತಂ ನ ಮುಞ್ಚತಿ, ಸೋ ಕಿಲೇಸೋ, ಯೋ "ಸಂಯೋಗಾಭಿನಿವೇಸೋ"ತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ, **ಸಙ್ಖಾರನಿಮಿತ್ತಗ್ಗಾಹಸ್ಸ,** ಅತಿಕ್ಕಮನಮೇವ ವಾ **ಪಹಾನಂ**।

ಪವತ್ತಿ ಏವ **ಪವತ್ತಿಭಾವೋ,** ಪರಿಯುಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನೀವರಣಾದಿಧಮ್ಮಾ**ನನ್ತಿ **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ನೀವರಣಪಕ್ಖಿಯಾ ಕಿಲೇಸಾ ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಾದಯೋ ಚ ಗಯ್ಹನ್ತಿ। ಚತುನ್ನಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಾನಂ ಭಾವಿತತ್ತಾ ಅಚ್ಚನ್ತಂ ಅಪ್ಪವತ್ತಿಭಾವೇನ ಯಂ ಪಹಾನನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಕೇನ ಪನ ಪಹಾನನ್ತಿ? "ಅರಿಯಮಗ್ಗೇಹೇವಾ"ತಿ ವಿಞ್ಞಾಯಮಾನೋಯಮತ್ಥೋ ತೇಸಂ ಭಾವಿತತ್ತಾ ಅಪ್ಪವತ್ತಿವಚನತೋ। "**ಸಮುದಯಪಕ್ಖಿಕಸ್ಸಾ**"ತಿ ಏತ್ಥ ಚತ್ತಾರೋಪಿ ಮಗ್ಗಾ ಚತುಸಚ್ಚಾಭಿಸಮಯಾತಿ ಕತ್ವಾ ತೇಹಿ ಪಹಾತಬ್ಬೇನ ತೇನ ತೇನ ಸಮುದಯಸಙ್ಖಾತೇನ ಲೋಭೇನ ಸಹ ಪಹಾತಬ್ಬತ್ತಾ ಸಮುದಯಸಭಾವತ್ತಾ ಚ। **ಸಚ್ಚವಿಭಙ್ಗೇ** ಚ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸಾನಂ ಸಮುದಯಭಾವಸ್ಸ ವುತ್ತತ್ತಾ "ಸಮುದಯಪಕ್ಖಿಕಾ"ತಿ ದಿಟ್ಠಿಆದಯೋ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ಪಟಿಪಸ್ಸದ್ಧತ್ತಂ** ವೂಪಸನ್ತತಾ।

ಸಙ್ಖತನಿಸ್ಸಟತಾ ಸಙ್ಖಾರಸಭಾವಾಭಾವೋ। **ಪಹೀನಸಬ್ಬಸಙ್ಖತ**ನ್ತಿ ವಿರಹಿತಸಬ್ಬಸಙ್ಖತಂ, ವಿಸಙ್ಖಾರನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪಹಾನಞ್ಚ ತಂ ವಿನಯೋ ಚಾತಿ **ಪಹಾನವಿನಯೋ** ಪುರಿಮೇನ ಅತ್ಥೇನ। ದುತಿಯೇನ ಪನ ಪಹೀಯತೀತಿ ಪಹಾನಂ, ತಸ್ಸ ವಿನಯೋತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ।

ಭಿನ್ನಸಂವರತ್ತಾತಿ ನಟ್ಠಸಂವರತ್ತಾ, ಸಂವರಾಭಾವತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನ ಅಸಮಾದಿನ್ನಸಂವರೋಪಿ ಸಙ್ಗಹಿತೋವ ಹೋತಿ। ಸಮಾದಾನೇನ ಹಿ ಸಮ್ಪಾದೇತಬ್ಬೋ ಸಂವರೋ, ತದಭಾವೇ ನ ಹೋತೀತಿ। **ಅರಿಯೇ**ತಿ ಅರಿಯೋ। ಪಚ್ಚತ್ತವಚನಞ್ಹೇತಂ। **ಏಸೇಸೇ**ತಿ ಏಸೋ ಏಸೋ, ಅತ್ಥತೋ ಅನಞ್ಞೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಜ್ಜಾತೇ**ತಿ ಅತ್ಥತೋ ತಂಸಭಾವೋ, ಸಪ್ಪುರಿಸೋ ಅರಿಯಸಭಾವೋ, ಅರಿಯೋ ಚ ಸಪ್ಪುರಿಸಭಾವೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸೋ ಅಹನ್ತಿ ಅತ್ತನಾ ಪರಿಕಪ್ಪಿತಂ ಅತ್ತಾನಂ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕೋ ವದತಿ। "ಅಹಂಬುದ್ಧಿನಿಬನ್ಧನೋ ಅತ್ತಾ"ತಿ ಹಿ ಅತ್ತವಾದಿನೋ ಲದ್ಧಿ। **ಅದ್ವಯ**ನ್ತಿ ದ್ವಯತಾರಹಿತಂ। ಅಭಿನ್ನಂ ವಣ್ಣಮೇವ "ಅಚ್ಚೀ"ತಿ ಗಹೇತ್ವಾ "ಅಚ್ಚೀತಿ ವಣ್ಣೋ ಏವಾ"ತಿ ತೇಸಂ ಏಕತ್ತಂ ಪಸ್ಸನ್ತೋ ವಿಯ ಯಥಾಪರಿಕಪ್ಪಿತಂ ಅತ್ತಾನಂ "ರೂಪ"ನ್ತಿ, ಯಥಾದಿಟ್ಠಂ ವಾ ರೂಪಂ, "ಅತ್ತಾ"ತಿ ಗಹೇತ್ವಾ ತೇಸಂ ಏಕತ್ತಂ ಪಸ್ಸನ್ತೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಏತ್ಥ ಚ "ರೂಪಂ ಅತ್ತಾ"ತಿ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಪವತ್ತಿಯಾ ಅಭಾವೇಪಿ ರೂಪೇ ಅತ್ತಗ್ಗಹಣಂ ಪವತ್ತಮಾನಂ ಅಚ್ಚಿಯಂ ವಣ್ಣಗ್ಗಹಣಂ ವಿಯ "ಅದ್ವಯದಸ್ಸನ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಉಪಮಾಯೋ ಚ ಅನಞ್ಞತ್ತಾದಿಗಹಣನಿದಸ್ಸನವಸೇನೇವ ವುತ್ತಾ, ನ ವಣ್ಣಾದೀನಂ ವಿಯ ಅತ್ತನೋ ವಿಜ್ಜಮಾನದಸ್ಸನತ್ಥಂ। ನ ಹಿ ಅತ್ತನಿ ಸಾಮಿಭಾವೇನ ರೂಪಞ್ಚ ಸಕಿಞ್ಚನಭಾವೇನ ಸಮನುಪಸ್ಸತಿ। **ಅತ್ತನಿ ವಾ ರೂಪ**ನ್ತಿ ಅತ್ತಾನಂ ರೂಪಸ್ಸ ಸಭಾವತೋ ಆಧಾರಣಭಾವೇನ। **ರೂಪಸ್ಮಿಂ ವಾ ಅತ್ತಾ**ನನ್ತಿ ರೂಪಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಆಧಾರಣಭಾವೇನ ದಿಟ್ಠಿಪಸ್ಸನಾಯ ಪಸ್ಸತಿ। **ಪರಿಯುಟ್ಠಟ್ಠಾಯೀ**ತಿ ಪರಿಯುಟ್ಠಾನಪ್ಪತ್ತಾಹಿ ದಿಟ್ಠಿತಣ್ಹಾಹಿ "ರೂಪಂ ಅತ್ತಾ, ರೂಪವಾ ಅತ್ತಾ"ತಿಆದಿನಾ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ ಮಿಚ್ಛಾ ಗಹೇತ್ವಾ ತಿಟ್ಠನತೋ। ತೇನಾಹ "**ಪರಿಯುಟ್ಠಾನಾಕಾರೇನಾ**"ತಿಆದಿ। **ಏಸೇವ ನಯೋ**ತಿ ಯೋ "ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ರೂಪಂ ಅತ್ತತೋ ಸಮನುಪಸ್ಸತೀ"ತಿಆದಿನಾ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೇ ವುತ್ತೋ ಸಂವಣ್ಣನಾನಯೋ, ವೇದನಾಕ್ಖನ್ಧಾದೀಸುಪಿ ಏಸೋ ಏವ ನಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಸುದ್ಧರೂಪಮೇವಾತಿ ಅರೂಪೇನ ಅಮಿಸ್ಸಿತಂ ಕೇವಲಂ ರೂಪಮೇವ। **ಅರೂಪ**ನ್ತಿ ಸುದ್ಧಅರೂಪಂ ರೂಪಸ್ಸ ಅಗ್ಗಹಿತತ್ತಾ। **ಚತೂಸು ಖನ್ಧೇಸು ತಿಣ್ಣಂ ತಿಣ್ಣಂ ವಸೇನಾ**ತಿ ಚತೂಸು ಖನ್ಧೇಸು ತಿಣ್ಣಂ ತಿಣ್ಣಂ ಗಹಣವಸೇನ ರೂಪಾರೂಪಮಿಸ್ಸಕೋ ಅತ್ತಾ ಕಥಿತೋ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಗಹಣೇ ವೇದನಾದಿವಿನಿಮುತ್ತಅರೂಪಧಮ್ಮೇ ಕಸಿಣರೂಪೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಬ್ಬರೂಪಧಮ್ಮೇ ಚ ಏಕಜ್ಝಂ

ಗಹಣಸಿದ್ಧಿತೋ। **ಪಞ್ಚಸು ಠಾನೇಸು ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿ ಕಥಿತಾ,** ತೇ ತೇ ಏವ ಧಮ್ಮೇ "ಅತ್ತಾ"ತಿ ಗಹಣತೋ ತೇಸಞ್ಚ ಉಚ್ಛೇದಭಾವತೋ। ಅವಸೇಸೇಸು ಪನ ಪನ್ನರಸಸು ಠಾನೇಸು ರೂಪಂ "ಅತ್ತಾ"ತಿ ಗಹೇತ್ವಾಪಿ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕೋ ತತ್ಥ ನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಂ ನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ ಕಸಿಣರೂಪೇನ ತಂ ಮಿಸ್ಸೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಚ ಉಪ್ಪಾದಾದೀನಂ ಅದಸ್ಸನತೋ, ತಸ್ಮಾಸ್ಸ ತತ್ಥಪಿ ಹೋತಿಯೇವ **ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿ** ಏಕಚ್ಚಸಸ್ಸತಗಾಹವಸೇನಪಿ। **ಮಗ್ಗಾವರಣಾ** ವಿಪರೀತದಸ್ಸನತೋ। **ನ ಸಗ್ಗಾವರಣಾ** ಅಕಮ್ಮಪಥಪ್ಪತ್ತತಾಯ। ಅಕಿರಿಯಾಹೇತುಕನತ್ಥಿಕದಿಟ್ಠಿಯೋ ಏವ ಹಿ ಕಮ್ಮಪಥದಿಟ್ಠಿಯೋ।

ಕಾಯೋತಿ ರೂಪಕಾಯೋ। ಸೋ **ಆತುರೋಯೇವ** ಅಸವಸಭಾವತೋ। **ರಾಗದೋಸಮೋಹಾನುಗತನ್ತಿ** ಅಪ್ಪಹೀನರಾಗದೋಸಮೋಹಸನ್ತಾನೇ ಪವತ್ತಂ। **ಇಧಾತಿ** ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ। **ದಸ್ಸಿತಂ** ಆತುರಭಾವೇನ। **ನಿಕ್ಕಿಲೇಸತಾಯಾತಿ** ಸಯಂ ಪಹೀನಕಿಲೇಸಸನ್ತಾನಗತತಾಯ। **ಸೇಖಾ ನೇವ ಆತುರಚಿತ್ತಾ** ಪಹೀನಕಿಲೇಸೇ ಉಪಾದಾಯ, ಅಪ್ಪಹೀನೇ ಪನ ಉಪಾದಾಯ ಆತುರಚಿತ್ತಾ। **ಅನಾತುರಚಿತ್ತತಂಯೇವ ಭಜನ್ತಿ** ವಟ್ಟಾನುಸಾರಿಮಹಾಜನಸ್ಸ ವಿಯ ತೇಸಂ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಕಿಲೇಸವಸೇನ ಆತುರತ್ತಾಭಾವತೋ।

ನಕುಲಪಿತುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ದೇವದಹಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨. **ದೇವಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ರಾಜಾನೋ** "ದಿಬ್ಬನ್ತಿ ಕಾಮಗುಣೇಹಿ ಕೀಳನ್ತಿ ಲಳನ್ತಿ, ಅತ್ತನೋ ವಾ ಪುಞ್ಞಾನುಭಾವೇನ ಜೋತನ್ತೀ"ತಿ ಕತ್ವಾ। ತೇಸಂ ದಹೋತಿ **ದೇವದಹೋ।** ಸಯಂಜಾತೋ ವಾ ಸೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾಪಿ **"ದೇವದಹೋ"**ತಿ ವುತ್ತೋ। **ತಸ್ಸ ಅವಿದೂರೇ ನಿಗಮೋ "ದೇವದಹ"ನ್ತ್ವೇವ ಸಙ್ಖಂ ಗತೋ** ಯಥಾ "ವರಣಾನಗರಂ, ಗೋಧಾಗಾಮೋ"ತಿ। ಪಚ್ಛಾಭೂಮಿಯಂ ಅಪರದಿಸಾಯಂ ನಿವಿಟ್ಠಜನಪದೋ ಪಚ್ಛಾಭೂಮಂ, ತಂ ಗನ್ತುಕಾಮಾ **ಪಚ್ಛಾಭೂಮಗಮಿಕಾ। ತೇ ಸಭಾರೇತಿ** ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಥೇರಸ್ಸ ವಸೇನ ಸಭಾರೇ ಕಾತುಕಾಮತಾಯ। ಯದಿ ಥೇರೋ ತೇಸಂ ಭಾರೋ, ಥೇರಸ್ಸಪಿ ತೇ ಭಾರಾ ಏವಾತಿ **"ತೇ ಸಭಾರೇ ಕಾತುಕಾಮತಾಯಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಏವಞ್ಹಿ ಥೇರೋ ತೇ ಓವದಿತಬ್ಬೇ ಅನುಸಾಸಿತಬ್ಬೇ ಮಞ್ಞತೀತಿ। ಇದಾನಿ ತಮತ್ಥಂ ವಿವರನ್ತೋ **"ಯೋ ಹೀ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಅಯಂ ನಿಬ್ಭಾರೋ ನಾಮ** ಕಞ್ಚಿ ಪುಗ್ಗಲಂ ಅತ್ತನೋ ಭಾರಂ ಕತ್ವಾ ಅವತ್ತನತೋ।

ಚತುಬ್ಬಿಧೇನಾತಿ ಧಾತುಕೋಸಲ್ಲಂ ಆಯತನಕೋಸಲ್ಲಂ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಕೋಸಲ್ಲಂ ಠಾನಾಟ್ಠಾನಕೋಸಲ್ಲನ್ತಿ ಏವಂ ಚತುಬ್ಬಿಧೇನ।

ತೇ ಮಹಲ್ಲಕಾಬಾಧಿಕಾತಿದಹರಪುಗ್ಗಲೇ ಗಣ್ಹಿತ್ವಾವ ಗಚ್ಛತಿ। ತೇ ಹಿ ದಿವಸದ್ವಯೇನ ವೂಪಸನ್ತಪರಿಸ್ಸಮಾ ಏವ। **ಹತ್ಥಿವಾನರತಿತ್ತಿರ**ಪಟಿಬದ್ಧಂ **ವತ್ಥುಂ ಕಥೇತ್ವಾ। "ಏಳಕಾಳಗುಮ್ಬೇತಿ** ಕಾಳತಿಣಗಚ್ಛಮಣ್ಡಪೇ"ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ।

ವಿವಿಧಂ ನಾನಾಭೂತಂ ರಜ್ಜಂ ವಿರಜ್ಜಂ, ವಿರಜ್ಜಮೇವ **ವೇರಜ್ಜಂ,** ತತ್ಥ ಗತಂ, ಪರದೇಸಗತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **"ಏಕಸ್ಸಾ"**ತಿಆದಿ। **ಚಿತ್ತಸುದತ್ತಾದಯೋತಿ** ಚಿತ್ತಗಹಪತಿಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕಾದಯೋ। **ವೀಮಂಸಕಾತಿ** ಧಮ್ಮವಿಚಾರಕಾ। **ಕಿನ್ತಿ** ಕೀದಿಸಂ। **ದಸ್ಸನನ್ತಿ** ಸಿದ್ಧನ್ತಂ। **ಆಚಿಕ್ಖತಿ** ಕೀದಿಸನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಧಮ್ಮಸ್ಸಾತಿ** ಭಗವತಾ ವುತ್ತಧಮ್ಮಸ್ಸ। **ಅನುಧಮ್ಮನ್ತಿ** ಅನುಕೂಲಂ ಅವಿರುಜ್ಝನಧಮ್ಮಂ। ಸೋ ಪನ ವೇನೇಯ್ಯಜ್ಝಾಸಯಾನುರೂಪದೇಸನಾವಿತ್ಥಾರೋತಿ ಆಹ - **"ವುತ್ತಬ್ಯಾಕರಣಸ್ಸ ಅನುಬ್ಯಾಕರಣ"**ನ್ತಿ। ಧಾರೇತಿ ಅತ್ತನೋ ಫಲನ್ತಿ **ಧಮ್ಮೋ,** ಕಾರಣನ್ತಿ ಆಹ - **"ಸಹಧಮ್ಮಿಕೋತಿ ಸಕಾರಣೋ"**ತಿ। **ಇಮಿನಾಪಿ** ಪಾಠನ್ತರೇನ **ವಾದೋ ಏವ ದೀಪಿತೋ,** ನ ತೇನ ಪಕಾಸಿತಾ ಕಿರಿಯಾ।

ತಣ್ಹಾವಸೇನೇವ ಛನ್ನಮ್ಪಿ ಪದಾನಂ **ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ**। ಯಸ್ಮಾ ರಾಗಾದಯೋ ತಣ್ಹಾಯ ಏವ ಅವತ್ಥಾವಿಸೇಸಾತಿ। ತೇನಾಹ "**ತಣ್ಹಾ ಹೀ**"ತಿಆದಿ। ವಿಹನನ್ತಿ ಕಾಯಂ ಚಿತ್ತಞ್ಚಾತಿ **ವಿಘಾತೋ,** ದುಕ್ಖನ್ತಿ ಆಹ - "**ಅವಿಘಾತೋತಿ ನಿದುಕ್ಖೋ**"ತಿ। ಉಪಾಯಾಸೇತಿ ಉಪತಾಪೇತೀತಿ ಉಪಾಯಾಸೋ, ಉಪತಾಪೋ। ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖೋ ಪನ **ಅನುಪಾಯಾಸೋ ನಿರೂಪತಾಪೋ** ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಸಬ್ಬತ್ಥಾತಿ** ಸಬ್ಬವಾರೇಸು।

ದೇವದಹಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಹಾಲಿದ್ದಿಕಾನಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩. "ಅವನ್ತಿದಕ್ಖಿಣಾಪಥೇ"ತಿ ಅಞ್ಞೇಸು ಸುತ್ತಪದೇಸು ಆಗತತ್ತಾ ಆಹ "**ಅವನ್ತಿದಕ್ಖಿಣಾಪಥಸಙ್ಖಾತೇ**"ತಿ। ಮಜ್ಝಿಮದೇಸತೋ ಹಿ ದಕ್ಖಿಣದಿಸಾಯ ಅವನ್ತಿರಟ್ಠಂ। ಪವತ್ತಯಿತ್ಥ ಏತ್ಥ ಲದ್ಧೀತಿ **ಪವತ್ತಂ,** ಪವತ್ತಿತಬ್ಬಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಆಹ "ಲದ್ಧಿಪವತ್ತಟ್ಠಾನೇ"ತಿ। ರುಪ್ಪನಸಭಾವೋ ಧಮ್ಮೋತಿ ಕತ್ವಾ **ರೂಪಧಾತೂತಿ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೋ** ವುತ್ತೋ। **ರೂಪಧಾತುಮ್ಹಿ** ಆರಮ್ಮಣಪಚ್ಚಯಭೂತೇನ **ರಾಗೇನ** ಸಹಜಾತೇನಪಿ ಅಸಹಜಾತೇನಪಿ ಉಪನಿಸ್ಸಯಭೂತೇನ ಅಪ್ಪಹೀನಭಾವೇನೇವ **ವಿನಿಬದ್ಧಂ** ಪಟಿಬದ್ಧಂ **ಕಮ್ಮವಿಞ್ಞಾಣಂ। ಓಕಸಾರೀತಿ** ವುಚ್ಚತಿ - "ತಸ್ಮಿಂ ರೂಪಧಾತುಸಞ್ಞಿತೇ ಓಕೇ ಸರತಿ ಪವತ್ತತೀ"ತಿ ಕತ್ವಾ। ಅವತಿ ಏತ್ಥ ಗಚ್ಛತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ **ಓಕಂ,** ಪವತ್ತಿಟ್ಠಾನಂ। ತೇನಾಹ - "**ಗೇಹಸಾರೀ ಆಲಯಸಾರೀ**"ತಿ।

ಉಗಚ್ಛತಿ ವಾ ಏತ್ಥ ವೇದನಾದೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮವೇತೀತಿ **ಓಕೋ,** ಚಕ್ಖುರೂಪಾದಿ। **ಪಚ್ಚಯೋತಿ** ಆರಮ್ಮಣಾದಿವಸೇನ ಪಚ್ಚಯೋ। **ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತೀತಿ** ಅನನ್ತರಸಮನನ್ತರಾದಿನಾ ಚೇವ ಕಮ್ಮೂಪನಿಸ್ಸಯಆರಮ್ಮಣಾದಿನಾ ಚ। "ವಿಞ್ಞಾಣಧಾತು ಖೋ, ಗಹಪತೀ"ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತೇ "ಕಮ್ಮವಿಞ್ಞಾಣವಿಪಾಕವಿಞ್ಞಾಣೇಸು ಕತರಂ ನು ಖೋ"ತಿ **ಸಮ್ಮೋಹೋ ಭವೇಯ್ಯ। ತಸ್ಸ** ಸಮ್ಮೋಹಸ್ಸ **ವಿಘಾತತ್ಥಂ** ಅಪಗಮನತ್ಥಂ। **ಅಸಮ್ಭಿನ್ನಾವಾತಿ** ಅಸಂಕಿಣ್ಣಾವ ದೇಸನಾ ಕತಾ। **ಆರಮ್ಮಣವಸೇನ ಚತಸ್ಸೋ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿಯೋ ವುತ್ತಾ** - "ರೂಪುಪಯಂ ವಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಿಞ್ಞಾಣಂ ತಿಟ್ಠಮಾನಂ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ, ರೂಪಾರಮ್ಮಣ"ನ್ತಿಆದಿನಾ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೫೩)। **ತಾ** ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿಯೋ **ದಸ್ಸೇತುಮ್ಪಿ**।

ದಳ್ಹಂ ಅಭಿನಿವೇಸವಸೇನ ಆರಮ್ಮಣಂ ಉಪೇನ್ತೀತಿ **ಉಪಯಾ,** ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಯೋ। **ಅಧಿಟ್ಠಾನಭೂತಾತಿ** ಪತಿಟ್ಠಾನಭೂತಾ। **ಅಭಿನಿವೇಸಭೂತಾತಿ** ತಂ ತಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಅಭಿನಿವಿಸ್ಸ ಅಜ್ಝೋಸಾಯ ಪವತ್ತಿಯಾ ಕಾರಣಭೂತಾ। **ಅನುಸಯಭೂತಾತಿ** ರಾಗಾನುಸಯದಿಟ್ಠಾನುಸಯಭೂತಾ। **ಉಪರಿಮಕೋಟಿಯಾತಿ** ಪಹಾನಸ್ಸ ಉಪರಿಮಕೋಟಿಯಾ । ಬುದ್ಧಾನಞ್ಞೇವ ಹಿ ತೇ ಸವಾಸನಾ ಪಹೀನಾ। ಪುಬ್ಬೇ ಅಗ್ಗಹಿತಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಅಗ್ಗಹಿತಮೇವಾತಿ ಕತ್ವಾ ಕಸ್ಮಾ ಇಧ ದೇಸನಾ ಕತಾತಿ ಚೋದೇತಿ - "**ಇಧ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಕಸ್ಮಾ ಗಹಿತ**"ನ್ತಿ। ಪುಬ್ಬೇ "ವಿಞ್ಞಾಣಧಾತುರಾಗವಿನಿಬನ್ಧಞ್ಚ ವಿಞ್ಞಾಣ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚಮಾನೇ ಯಥಾ ಯಥಾ ಸಮ್ಮೋಹೋ ಸಿಯಾ ಪಚ್ಚಯಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನವಿಭಾಗಸ್ಸ ದುಕ್ಕರತ್ತಾ, ಇಧ ಪನ ಸಮ್ಮೋಹಸ್ಸ ಓಕಾಸೋವ ನತ್ಥಿ ಅವಿಸೇಸೇನ ಪಞ್ಚಸು ಖನ್ಧೇಸು ಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನವಸೇನಾತಿ। ತೇನಾಹ "**ಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನದಸ್ಸನತ್ಥ**"ನ್ತಿಆದಿ। **ಕಮ್ಮವಿಞ್ಞಾಣೇನ ಓಕಂ ಅಸರನ್ತೇನಾ**"ತಿ ಇತ್ಥಮ್ಭೂತಲಕ್ಖಣೇ ಕರಣವಚನಂ। **ಅಸರನ್ತೇನಾತಿ** ಅನುಪಗಚ್ಛನ್ತೇನ।

ಪಚ್ಚಯಟ್ಠೇನಾತಿ ಆರಮ್ಮಣಾದಿಪಚ್ಚಯಭಾವೇನ। **ನಿಮಿತ್ತಂ** ಉಪ್ಪತ್ತಿಕಂ। **ಆರಮ್ಮಣ...ಪೇ॰... ನಿಕೇತನ್ತಿ** ಆರಮ್ಮಣಕರಣಸಙ್ಖಾತೇನ ನಿವಾಸಟ್ಠಾನಭೂತೇನ ರೂಪಮೇವ ನಿಕೇತನ್ತಿ ರೂಪನಿಮಿತ್ತನಿಕೇತಂ।

ಛನ್ದರಾಗಸ್ಸ ಬಲವದುಬ್ಬಲತಾಯಾತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಖನ್ಧಪಞ್ಚಕೇ ಛನ್ದರಾಗಸ್ಸ ಬಲವಭಾವೇನ ತಂ "ಓಕೋ"ತಿ, ಬಹಿದ್ಧಾ ಛಸು ಆರಮ್ಮಣೇಸು ತಸ್ಸ ದುಬ್ಬಲತಾಯ ತಾನಿ "ನಿಕೇತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಾನಿ। ಇದಾನಿ ಯಥಾವುತ್ತಮತ್ಥಂ ಪಾಕಟಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ

“**ಸಮಾನೇಪಿ ಹೀ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಓಕೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ** ಗೇಹಮೇವ ರತ್ತಿಟ್ಠಾನಭಾವತೋ। **ನಿಕೇತನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ** ಉಯ್ಯಾನಾದಿ ದಿವಾಟ್ಠಾನಭಾವತೋ। **ತತೋ ದುಬ್ಬಲತರೋ ಹೋತಿ** ಛನ್ದರಾಗೋ।

ಗೇಹಸ್ಸಿತಸುಖೇನಾತಿ ಗೇಹನಿಸ್ಸಿತೇನ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಸುಖೇನ **ಸುಖಿತೋ** ಸುಖಪ್ಪತ್ತೋ **ಹೋತಿ। ಕಿಚ್ಚಕರಣೀಯೇಸೂತಿ** ಖುದ್ದಕೇಸು ಚೇವ ಮಹನ್ತೇಸು ಚ ಕತ್ತಬ್ಬತ್ಥೇಸು। **ಸಯನ್ತಿ** ಅತ್ತನಾ। **ಅನ್ನೋತಿ** ಚಿತ್ತಜ್ಝಾಸಯೇ।

ಏವಂರೂಪೋತಿ ಈದಿಸರೂಪೋ। ವಣ್ಣಸದ್ದೋ ವಿಯ ರೂಪಸದ್ದೋ ರೂಪಾಯತನಸ್ಸ ವಿಯ ಸಣ್ಠಾನಸ್ಸಪಿ ವಾಚಕೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ “**ದೀಘರಸ್ಸ ಕಾಳೋದಾತಾದೀಸು ರೂಪೇಸೂ**”ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಸುಖಾದೀಸೂತಿ** ಸೋಮನಸ್ಸಾದೀಸು। ತತ್ಥ ಹಿ “ಅಭಿಣ್ಹಂ ಸೋಮನಸ್ಸಿತೋ ಭವೇಯ್ಯ”ನ್ತಿ ಪತ್ಥನಾ ಸಿಯಾ। **ಏವಂಸಞ್ಞೋ ನಾಮಾತಿ** ವಿಸಯವಸೇನ ಸಞ್ಞಾವಿಸೇಸಪತ್ಥನಮಾಹ। **ಏವಂವಿಞ್ಞಾಣೋತಿ** ಪನ ಇಧ ವಿಸಯಮುಖೇನ ವಿಞ್ಞಾಣವಿಸೇಸಪತ್ಥನಂ ವದತಿ - “ಏವಂನಿಪುಣರೂಪದಸ್ಸನಸಮತ್ಥಂ, ಏವಂಪಞ್ಚಪಸಾದಪಟಿಮಣ್ಡಿತನಿಸ್ಸಯಞ್ಚ ಮೇ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಭವೇಯ್ಯಾ”ತಿ।

ವಟ್ಟಂ ಪುರತೋ ಅಕುರುಮಾನೋತಿ ಲೋಕೇ ಚಿತ್ತಂ ಅಪತ್ಥೇನ್ತೋ। **ಅಸಿಲಿಟ್ಠಂ** ಪುಬ್ಬೇನಾಪರಂ ಅಸಮ್ಬದ್ಧಂ। ವದನ್ತಿ ಏತೇನಾತಿ **ವಾದೋ,** ದೋಸೋತಿ ಆಹ - “**ತುಯ್ಹಂ ದೋಸೋ**”ತಿಆದಿ। **ಇಧೇವ** ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಸಮಾಗಮೇ। **ನಿಬ್ಬೇಠೇಹಿ** ದೋಸತೋ ಅತ್ತಾನಂ ಮೋಚೇಹಿ।

ಹಾಲಿದ್ದಿಕಾನಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ದುತಿಯಹಾಲಿದ್ದಿಕಾನಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪. **ಚೂಳಭಕ್ಕಪಞ್ಹೇತಿ** ಮೂಲಪಣ್ಣಾಸೇ ಚೂಳತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಯಸುತ್ತೇ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೯೦ ಆದಯೋ)। **ಮಹಾಸಕ್ಕಪಞ್ಹೇಪೀತಿ** ಮಹಾತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಯಸುತ್ತೇಪಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೯೬ ಆದಯೋ)। **ಏತನ್ತಿ** “ಯೇ ತೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ”ತಿಆದಿಸುತ್ತಪದಂ। ತಣ್ಹಾ ಸಮ್ಮದೇವ ಖೀಯತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಯೋ,** ಅಸಙ್ಖತಾ ಧಾತೂತಿ ಆಹ “**ತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಯೇ ನಿಬ್ಬಾನೇ**”ತಿ। **ಅನ್ತಂ ಅತಿಕ್ಕನ್ತನಿಟ್ಠಾತಿ** ಅನ್ತರಹಿತನಿಟ್ಠಾ। ತೇನಾಹ “**ಸತತನಿಟ್ಠಾ**”ತಿ। **ಸೇಸಪದೇಸೂತಿ** “ಅಚ್ಚನ್ತಯೋಗಕ್ಖೇಮಿನೋ”ತಿಆದೀಸು।

ದುತಿಯಹಾಲಿದ್ದಿಕಾನಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಸಮಾಧಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫. **ಸಮಾಧೀತಿ** ಅಪ್ಪನಾಸಮಾಧಿ, ಉಪಚಾರಸಮಾಧಿ ವಾ। **ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನನ್ತಿ** ಸಮಾಧಿಪಾದಕಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ। “ಥಾಮಂ ಗಮಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಪಾಠೋ। **ಪತ್ಥೇತೀತಿ** “ಅಹೋ ವತ ಮೇ ಈದಿಸಂ ರೂಪಂ ಭವೇಯ್ಯಾ”ತಿ। **ಅಭಿವದತೀತಿ** ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ಅಭಿನಿವೇಸಂ ವದತಿ। ತೇನಾಹ “**ತಾಯ ಅಭಿನನ್ದನಾಯಾ**”ತಿಆದಿ। “ಅಹೋ ಪಿಯಂ ಇಟ್ಠ”ನ್ತಿ ವಚೀಭೇದೇ ಅಸತಿಪಿ ತಥಾ ಲೋಭುಪ್ಪಾದೇ ಸತಿ ಅಭಿವದತಿಯೇವ ನಾಮ। ತೇನಾಹ “**ವಾಚಂ ಅಭಿನ್ದನ್ತೋ**”ತಿ। “ಮಮ ಇದ”ನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಪರಿಣಾಮೇತ್ವಾ ಅನಞ್ಞಗೋಚರಂ ವಿಯ ಕತ್ವಾ ಗಣ್ಹನ್ತೋ **ಅಜ್ಝೋಸಾಯ ತಿಟ್ಠತಿ** ನಾಮಾತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ “**ಗಿಲಿತ್ವಾತಿ ಪರಿನಿಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಗಣ್ಹಾತೀ**”ತಿ। “ಅಭಿನನ್ದತೀ”ತಿಆದಯೋ ಪುಬ್ಬಭಾಗವಸೇನ ವುತ್ತಾ, “ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ನನ್ದೀ”ತಿ ದ್ವಾರಪ್ಪತ್ತವಸೇನ। ಪಠಮೇಹಿ ಪದೇಹಿ ಅನುಸಯೋ, ಪಚ್ಛಿಮೇನ ಪರಿಯುಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಕೇಚಿ “ಗಹಣಟ್ಠೇನ ಉಪಾದಾನ”ನ್ತಿ ಕತ್ವಾ। **ನಾಭಿನನ್ದತಿ ನಾಭಿವದತೀತಿ** ಏತ್ಥ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತವಿಪರಿಯಾಯೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ನ “ಇಟ್ಠಂ ಕನ್ತ”ನ್ತಿ ವದತೀತಿ** “ಇಟ್ಠ”ನ್ತಿ ನ ವದತಿ, “ಕನ್ತ”ನ್ತಿ ನ ವದತಿ। **ನಾಭಿವದತಿಯೇವ** ತಣ್ಹಾಯ ಅನುಪಾದಿಯತ್ತಾ।

ಸಮಾಧಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಪಟಿಸಲ್ಲಾಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬. **ಇತ್ವಾ ಆಹಾತಿ** "ಸತಿ ಕಾಯವಿವೇಕೇ ಚಿತ್ತವಿವೇಕೋ, ತಸ್ಮಿಂ ಸತಿ ಉಪಧಿವಿವೇಕೋ ಚ ಇಮೇಸಂ ಲದ್ಧಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಇತ್ವಾ ಆಹ।

ಪಟಿಸಲ್ಲಾಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಉಪಾದಾಪರಿತಸ್ಸನಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭. **ಗಹಣೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಪರಿತಸ್ಸನನ್ತಿ** ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕೇ "ಅಹಂ ಮಮಾ"ತಿ ಗಹಣೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ತಣ್ಹಾಪರಿತಸ್ಸನಂ ದಿಟ್ಠಿಪರಿತಸ್ಸನಞ್ಚ। **ಅಪರಿತಸ್ಸನನ್ತಿ** ಪರಿತಸ್ಸನಾಭಾವಂ, ಪರಿತಸ್ಸನಪಟಿಪಕ್ಖಂ ವಾ। **ಅಹು ವತ ಮೇತಂ** ಬಲಯೋಬ್ಬನಾದಿ। **ಕಮ್ಮವಿಞ್ಞಾಣನ್ತಿ** ವಿಪರಿಣಾಮಾರಮ್ಮಣಂ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಸಹಗತಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ತದನುವತ್ತಿ ಚ। **ಅನುಪರಿವತ್ತಿ** ನಾಮ ತಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ಪವತ್ತಿ। ತೇನಾಹ **"ವಿಪರಿಣಾಮಾರಮ್ಮಣಚಿತ್ತತೋ"**ತಿ। **ಅಕುಸಲಧಮ್ಮಸಮುಪ್ಪಾದಾತಿ** ತಣ್ಹಾಯ ಅಞ್ಞಾಕುಸಲಧಮ್ಮಸಮುಪ್ಪಾದಾ। **ಪರಿಯಾದಿಯಿತ್ವಾತಿ** ಖೇಪೇತ್ವಾ, ತಸ್ಸ ಪವತ್ತಿತುಂ ಓಕಾಸಂ ಅದತ್ವಾ। **ಸಉತ್ತಾಸೋತಿ** ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ಸಉತ್ತಾಸೋ। **ಗಣ್ಹಿತ್ವಾತಿ** ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಗ್ಗಾಹೇಹಿ ಗಹೇತ್ವಾ ತೇಸಞ್ಞೇವ ವಸೇನ **ಪರಿತಸ್ಸಕೋ। ರೂಪಭೇದಾನುಪರಿವತ್ತಿ** ಚಿತ್ತಂ **ನ ಹೋತಿ। ವಟ್ಟತೀತಿ** ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ವತ್ತುಂ ಯುತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಉಪಾದಾಪರಿತಸ್ಸನಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ದುತಿಯಉಪಾದಾಪರಿತಸ್ಸನಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮. **ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ದೇಸನಾ ಕತಾ** "ಏತಂ ಮಮ, ಏಸೋಹಮಸ್ಮಿ, ಏಸೋ ಮೇ ಅತ್ತಾ"ತಿ ದೇಸನಾಯ ಆಗತತ್ತಾ। **ಚತೂಸು ಸುತ್ತೇಸೂತಿ** ಪಞ್ಚಮಾದೀಸು ಚತೂಸು ಸುತ್ತೇಸು। ಚತುತ್ಥೇ ಪನ ವಿವಟ್ಟಮೇವ ಕಥಿತಂ।

ದುತಿಯಉಪಾದಾಪರಿತಸ್ಸನಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಕಾಲತ್ತಯಅನಿಚ್ಚಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯. ಯದಿ ಅತೀತಾನಾಗತಂ ಏತರಹಿ ನತ್ಥಿಭಾವತೋ ಅನಿಚ್ಚಂ, ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಮ್ಪಿ ತದಾ ನತ್ಥೀತಿ **ಕೋ ಪನ ವಾದೋ** ತಸ್ಸ ಅನಿಚ್ಚತಾಯ, **ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಮ್ಹಿ ಕಥಾವ ಕಾ** ಉದಯಬ್ಬಯಪರಿಚ್ಛಿನ್ನತ್ತಾ ತಸ್ಸ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ "ನಿಬ್ಬತ್ತಾ ಯೇ ಚ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ಆರಗ್ಗೇ ಸಾಸಪೂಪಮಾ"ತಿ (ಮಹಾನಿ॰ ೧೦)।

ಕಾಲತ್ತಯಅನಿಚ್ಚಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦-೧೧. ಕಾಲತ್ತಯದುಕ್ಖಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೦-೧೧. **ತಥಾರೂಪೇನೇವಾತಿ** ಯಥಾರೂಪೇನೇವ ಪುಗ್ಗಲಜ್ಝಾಸಯೇನ ನವಮಂ ಸುತ್ತಂ ಕಥಿತಂ, ತಥಾರೂಪೇನೇವಾತಿ। ತೇ ಕಿರ ಭಿಕ್ಖೂ ಅತೀತಾನಾಗತಂ "ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ, ತಥಾ "ಅನತ್ತಾ"ತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ ಕಿಲಮಿಂಸು। "ಅಥ

ನೇಸ"ನ್ತಿಆದಿ ಸಬ್ಬಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯೇನ ವತ್ತಬ್ಬಂ।

ಕಾಲತ್ತಯದುಕ್ಖಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಕುಲಪಿತುವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಅನಿಚ್ಚವಗ್ಗೋ

೧-೧೧. ಅನಿಚ್ಚಾದಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೨-೨೧. **ಪುಚ್ಛಾವಸಿಕಂ** ಆನನ್ದತ್ಥೇರಸ್ಸ ಪುಚ್ಛಾವಸೇನ ದೇಸಿತತ್ತಾ।

ಅನಿಚ್ಚಾದಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಅನಿಚ್ಚವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಭಾರವಗ್ಗೋ

೧. ಭಾರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೨. ಉಪಾದಾನಾನಂ ಆರಮ್ಮಣಭೂತಾ ಖನ್ಧಾ **ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ। ಪರಿಹಾರಭಾರಿಯಟ್ಠೇನಾ**ತಿ ಪರಿಹಾರಸ್ಸ ಭಾರಿಯಭಾವೇನ ಗರುತರಭಾವೇನ। ವುತ್ತಮೇವ ಅತ್ಥಂ ಪಾಕಟಂ ಕಾತುಂ **"ಏತೇಸಞ್ಹೀ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ಏತಾನಿ ಠಾನಗಮನಾದೀನಿ ರೂಪಾರೂಪಧಮ್ಮಾನಂ ಪಬ್ಬುಲಜಚ್ಚನ್ಧಾನಂ ವಿಯ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞೂಪಸ್ಸಯವಸೇನ ಇಜ್ಝನ್ತಿ, ನ ಪಚ್ಚೇಕಂ, ತಸ್ಮಾ "ಏತೇಸ"ನ್ತಿ ಅವಿಸೇಸವಚನಂ ಕತಂ। **ಪುಗ್ಗಲ**ನ್ತಿ ಖನ್ಧಸನ್ತಾನಂ ವದತಿ। ಖನ್ಧಸನ್ತಾನೋ ಹಿ ಅವಿಚ್ಛೇದೇನ ಪವತ್ತಮಾನೋ ಯಾವ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಾ ಖನ್ಧಭಾರಂ ವಹನ್ತೋ ವಿಯ ಲೋಕೇ ಖಾಯತಿ ತಬ್ಬಿನಿಮುತ್ತಸ್ಸ ಸತ್ತಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ। ತೇನಾಹ **"ಪುಗ್ಗಲೋ"**ತಿಆದಿ। **ಭಾರಹಾರೋತಿ ಜಾತೋ**ತಿ ಭಾರಹಾರೋ ನಾಮ ಜಾತೋ।

ಪುನಬ್ಭವಕರಣಂ ಪುನಬ್ಭವೋ, ತಂ ಫಲಂ ಅರಹತಿ, ತತ್ಥ ನಿಯುತ್ತಾತಿ ವಾ **ಪೋನೋಭವಿಕಾ। ತಬ್ಭಾವಸಹಗತಂ** ಯಥಾ "ಸನಿದಸ್ಸನಾ ಧಮ್ಮಾ"ತಿ, ನ ಸಂಸಟ್ಠಸಹಗತಂ, ನಾಪಿ ಆರಮ್ಮಣಸಹಗತಂ। "ತತ್ರ ತತ್ರಾ"ತಿ ಯಂ ಯಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಟ್ಠಾನಂ, ರೂಪಾದಿಆರಮ್ಮಣಂ ವಾ ಪತ್ವಾ **ತತ್ರತತ್ರಾಭಿನನ್ದಿನೀ**। ತೇನಾಹ **"ಉಪಪತ್ತಿಟ್ಠಾನೇ ವಾ"**ತಿಆದಿ। **ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಿಕೋ**ತಿ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಾರಮ್ಮಣೋ। ರೂಪಾರೂಪೂಪಪತ್ತಿಭವೇ ರಾಗೋ **ರೂಪಾರೂಪಭವರಾಗೋ। ಝಾನನಿಕನ್ತಿ** ಝಾನಸಙ್ಖಾತೇ ಕಮ್ಮಭವೇ ರಾಗೋ। **ಸಸ್ಸತಾದಿಟ್ಠೀ**ತಿ ಭವದಿಟ್ಠಿ, ತಂಸಹಗತೋ ರಾಗೋ। **ಅಯ**ನ್ತಿ ರಾಗೋ **ಭವತಣ್ಹಾ ನಾಮ। ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿ** ವಿಭವದಿಟ್ಠಿ ನಾಮ, ತಂಸಹಗತೋ ಛನ್ದರಾಗೋ **ವಿಭವತಣ್ಹಾ ನಾಮ**। ಏಸ ಪುಗ್ಗಲೋ ಖನ್ಧ**ಭಾರಂ ಆದಿಯತಿ** ತಣ್ಹಾವಸೇನ ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣತೋ। "ಅಸೇಸಮೇತ್ಥ ತಣ್ಹಾ ವಿರಜ್ಜತಿ ಪಲುಜ್ಜತಿ ನಿರುಜ್ಝತಿ ಪಹೀಯತೀ"ತಿಆದಿನಾ ಸಬ್ಬಪದಾನಿ ನಿಬ್ಬಾನವಸೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾನೀತಿ ಆಹ "ಸಬ್ಬಂ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸೇವ ವೇವಚನ"ನ್ತಿ।

ಭಾರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಪರಿಞ್ಞಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩. **ಪರಿಜಾನಿತಬ್ಬೇತಿ** ಪಹಾನಪರಿಞ್ಞಾಯ ಪರಿಜಾನಿತಬ್ಬೇ। ತಥಾ ಪರಿಜಾನನಞ್ಚ ತತ್ಥ ಛನ್ದರಾಗಪ್ಪಹಾನಂ, ತೇಸಂ ಅತಿಕ್ಕಮೋತಿ ಆಹ **"ಸಮತಿಕ್ಕಮಿತಬ್ಬೇತಿ ಅತ್ಥೋ"**ತಿ। **ಅಚ್ಚನ್ತಪರಿಞ್ಞನ್ತಿ** ನಿಬ್ಬಾನಂ ವದತಿ। ತೇನಾಹ **"ಸಮತಿಕ್ಕಮನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ"**ತಿ।

ಪರಿಞ್ಞಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಅಭಿಜಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪. **ಞಾತಪರಿಞ್ಞಾ ಕಥಿತಾ** "ಅಭಿವಿಸಿಟ್ಠಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಜಾನನ"ನ್ತಿ ಕತ್ವಾ। **ದುತಿಯಪದೇನಾತಿ** "ಪರಿಜಾನ"ನ್ತಿ ಪದೇನ। **ತತಿಯಚತುತ್ಥೇಹೀತಿ** "ವಿರಾಜಯಂ ಪಜಹ"ನ್ತಿ ಪದೇಹಿ।

ಅಭಿಜಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪-೯. ಛನ್ದರಾಗಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೫-೨೦. **ಧಾತುಸಂಯುತ್ತೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ,** ಕೇವಲಞ್ಹಿ ಏತ್ಥ ಖನ್ಧವಸೇನ ದೇಸನಾ ಆಗತಾ, ತತ್ಥ ಧಾತುವಸೇನಾತಿ ಅಯಮೇವ ವಿಸೇಸೋ। **ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಕಥಿತಾನಿ** ಅಸ್ಸಾದಾದೀನವನಿಸ್ಸರಣವಸೇನ ದೇಸನಾಯ ಪವತ್ತತ್ತಾ।

ಛನ್ದರಾಗಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಅಘಮೂಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೧. ಅಘಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪಾಪಂ, ಅಘನಿಮಿತ್ತತಾಯ **ಅಘಂ** ದುಕ್ಖಂ। ಇದಞ್ಹಿ ದುಕ್ಖಂ ನಾಮ ವಿಸೇಸತೋ ಪಾಪಹೇತುಕಂ ಕಮ್ಮಫಲಸಞ್ಞಿತಂ। ತಥಾ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಂ ಅವಿಜ್ಜಾತಣ್ಹಾಮೂಲಕತ್ತಾ। ಅಘಸ್ಸ ನಿಮಿತ್ತತಾಯ ಅಘಂ ದುಕ್ಖಂ। ವಟ್ಟಾನುಸಾರೀ ಮಹಾಜನೋ ಹಿ ದುಕ್ಖಾಭಿಭೂತೋ ತಸ್ಸ ಪತಿಕಾರಂ ಮಞ್ಞಮಾನೋ ತಂ ತಂ ಕರೋತೀತಿ।

ಅಘಮೂಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೧. ಪಭಙ್ಗುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೨. **ಪಭಿಜ್ಜನಸಭಾವನ್ತಿ** ಖಣೇ ಖಣೇ ಪಭಙ್ಗುಸಭಾವಂ।

ಪಭಙ್ಗುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಭಾರವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ನತುಮ್ಹಾಕಂವಗ್ಗೋ

೧. ನತುಮ್ಹಾಕಂಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೩. **ಛನ್ದರಾಗಪ್ಪಹಾನೇನಾತಿ** ತಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಸ್ಸ ಛನ್ದರಾಗಸ್ಸ ಪಜಹನೇನ। ದಬ್ಬಾದಿ ಪಾಕತಿಕತಿಣಂ ಪಾಕಟಮೇವಾತಿ ಅಪಾಕಟಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ತಾಲನಾಳಿಕೇರಾದಿ** ದಸ್ಸಿತಂ, ತಿಣಕಟ್ಠಾನಂ ವಾ ಭೇದದಸ್ಸನತ್ಥಂ। **ಪಿಯಾಲೋ** ಫಾರುಸಕಂ।

ನತುಮ್ಹಾಕಂಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಅಞ್ಞತರಭಿಕ್ಖುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೫. ಯದಿ ರೂಪಂ ಅನುಸೇತೀತಿ ರೂಪಧಮ್ಮೇ ಆರಬ್ಭ ಯದಿ ರಾಗಾದಯೋ ಅನುಸಯನವಸೇನ ಪವತ್ತನ್ತಿ। **ತೇನ ಸಙ್ಖಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ** ತೇನ ರಾಗಾದಿನಾ ತಂಸಮಙ್ಗೀಪುಗ್ಗಲೋ ಸಙ್ಖ್ಯಾತಬ್ಬತಂ "ರತ್ತೋ ದುಟ್ಠೋ"ತಿಆದಿನಾ ವೋಹರಿತಬ್ಬತಂ ಉಪಗಚ್ಛತೀತಿ। ತೇನಾಹ **"ಕಾಮರಾಗಾದೀಸೂ"**ತಿಆದಿ। **ಅಭೂತೇನಾತಿ** ಅಜಾತೇನ ಅನುಸಯವಸೇನ ಅಪ್ಪವತ್ತೇನ। ಅನುಸಯಸೀಸೇನ ಹೇತ್ಥ ಅಭಿಭವಂ ವದತಿ। ಯತೋ **"ರತ್ತೋ ದುಟ್ಠೋ ಮೂಳ್ಹೋತಿ ಸಙ್ಖಂ ನ ಗಚ್ಛತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯತೋ ಹಿ ಮಗ್ಗವಜ್ಝಕಿಲೇಸಾ ಅನುಸಯೋ।

ಅಞ್ಞತರಭಿಕ್ಖುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ದುತಿಯಅಞ್ಞತರಭಿಕ್ಖುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೬. ತಂ ಅನುಸಯಿತಂ ರೂಪನ್ತಿ ತಂ ರಾಗಾದಿನಾ ಅನುಸಯಿತಂ ರೂಪಂ ಮರನ್ತೇನ ಅನುಸಯೇನ ಅನುಮರತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ನ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। **ಯೇನ ಅನುಸಯೇನ** ಮರನ್ತೇನ ತಂ **ಅನುಮರತಿ। ತೇನ ಸಙ್ಖಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ** ತಥಾಭೂತತೋ ತೇನ "ರತ್ತೋ"ತಿಆದಿವೋಹಾರಂ ಲಭತಿ। **ಯೇನ ಅನುಸಯೇನ** ಕಾರಣಭೂತೇನ **ಅನುಮೀಯತಿ,** ತೇನ।

ದುತಿಯಅಞ್ಞತರಭಿಕ್ಖುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫-೬. ಆನನ್ದಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೩೭-೩೮. ಠಿತಿಯಾ ಠಿತಿಕ್ಖಣೇನ ಸಹಿತಂ **ಠಿತಂ। ಠಿತಸ್ಸ ಅಞ್ಞಥತ್ತನ್ತಿ** ಉಪ್ಪಾದಕ್ಖಣತೋ ಅಞ್ಞಥಾಭಾವೋ। **ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ** ಉಪಲಬ್ಭತಿ। ಪಚ್ಚಯವಸೇನ ಧರಮಾನತ್ತಾ ಏವ **ಜೀವಮಾನಸ್ಸ** ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯವಸೇನ **ಜರಾ ಪಞ್ಞಾಯತಿ** ಉಪ್ಪಾದಕ್ಖಣತೋ ಅಞ್ಞಥತ್ತಪ್ಪತ್ತಿಯಾ। ವುತ್ತಮೇವ ಅತ್ಥಂ ಪಾಕಟತರಂ ಕಾತುಂ **"ಠಿತೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಜೀವಿ...ಪೇ॰... ನಾಮಂ।** ತಥಾ ಹಿ **ಅಭಿಧಮ್ಮೇ** (ಧ॰ ಸ॰ ೧೯) "ಆಯು ಠಿತೀ"ತಿ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಂ। ಅಞ್ಞಥತ್ತನ್ತಿ ಜರಾಯ ನಾಮನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ತೀಣಿ ಲಕ್ಖಣಾನಿ ಹೋನ್ತಿ ಸಙ್ಖತಸಭಾವಲಕ್ಖಣತೋ। **ಯೋ ಕೋಚಿ** ರೂಪಧಮ್ಮೋ ವಾ ಅರೂಪಧಮ್ಮೋ ವಾ ಲೋಕಿಯೋ ವಾ ಲೋಕುತ್ತರೋ ವಾ **ಸಙ್ಖಾರೋ। ಸಙ್ಖಾರೋ, ನ ಲಕ್ಖಣಂ** ಉಪ್ಪಾದಾದಿಸಭಾವತ್ತಾ। **ಲಕ್ಖಣಂ, ನ ಸಙ್ಖಾರೋ** ಉಪ್ಪಾದಾದಿರಹಿತತ್ತಾ। **ನ ಚ...ಪೇ॰... ಸಕ್ಕಾ** ಸಙ್ಖಾರಧಮ್ಮತ್ತಾ ಲಕ್ಖಣಸ್ಸ। **ನಾಪಿ ಲಕ್ಖಣಂ ವಿನಾ ಸಙ್ಖಾರೋ** ಪಞ್ಞಾಪೇತುಂ ಸಕ್ಕಾ ಸಙ್ಖಾರಭಾವೇನ। ತೇನಾಹ **"ಲಕ್ಖಣೇನಾ"**ತಿಆದಿ। ಇದಾನಿ ಯಥಾವುತ್ತಮತ್ಥಂ ಉಪಮಾಯ ವಿಭಾವೇತುಂ **"ಯಥಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಲಕ್ಖಣನ್ತಿ** ಕಾಳರತ್ತಸಬಲಾದಿಭಾವಲಕ್ಖಣಂ ಪಾಕಟಂ ಹೋತಿ "ಅಯಂ ಅಸುಕಸ್ಸ ಗಾವೀ"ತಿ।

ಏವಂ ಸಙ್ಖಾರೋಪಿ ಪಞ್ಞಾಯತಿ ಸಭಾವತೋ ಉಪಧಾರೇನ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಲಕ್ಖಣಮ್ಪಿ ಉಪ್ಪಾದಾವತ್ಥಾತಿ ಕತ್ವಾ। **ಕಾಲಸಙ್ಖಾತೋತಿ** ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಕಾಲಸಙ್ಖಾತೋ। **ತಸ್ಸ** ಸಙ್ಖಾರಸ್ಸ। **ಖಣೋಪೀತಿ** ಉಪ್ಪಾದಕ್ಖಣೋಪಿ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। **ಉಪ್ಪಾದೋಪೀತಿ** ಉಪ್ಪಾದಲಕ್ಖಣೋಪಿ। **ಜರಾಲಕ್ಖಣನ್ತಿ** ಉಪ್ಪನ್ನಜೀರಣಲಕ್ಖಣಂ, ತಂ "ಠಿತಸ್ಸ ಅಞ್ಞಥತ್ತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಭಙ್ಗಕ್ಖಣೇ ಸಙ್ಖಾರೋಪಿ ತಂಲಕ್ಖಣಮ್ಪಿ ಕಾಲಸಙ್ಖಾತೋ ತಸ್ಸ ಖಣೋಪಿ ಪಞ್ಞಾಯತೀ"ತಿ ಪಾಠೋ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಜರಾಪೀ"ತಿ ಪದಮ್ಪೇತ್ಥ ಪಕ್ಖಿಪನ್ತಿ। ಏವಞ್ಚ ವದನ್ತಿ "ನ ಹಿ ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ತರುಣೋ ಹುತ್ವಾ ಸಙ್ಖಾರೋ ಭಿಜ್ಜತಿ, ಅಥ ಖೋ ಜಿಯ್ಯಮಾನೋ ಮಹಲ್ಲಕೋ ವಿಯ ಜಿಣ್ಣೋ ಏವ ಹುತ್ವಾ ಭಿಜ್ಜತೀ"ತಿ, ಭಙ್ಗೇನೇವ ಪನ ಜರಾ ಅಭಿಭುಯ್ಯತಿ ಖಣಸ್ಸ ಅತಿಇತ್ತರಭಾವತೋ ನ ಸಕ್ಕಾ ಪಞ್ಞಾಪೇತುಂ

ಠಿತಿಯಾತಿ ತೇಸಂ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ತಾನೀತಿ** ಅರೂಪಧಮ್ಮಾನಂ ತೀಣಿ ಲಕ್ಖಣಾನಿ। **ಅತ್ಥಿಕ್ಖಣನ್ತಿ** ಅರೂಪಧಮ್ಮವಿಜ್ಜಮಾನಕ್ಖಣಂ, ಉಪ್ಪಾದಕ್ಖಣನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನನ್ತಿ** ಸಬ್ಬೇಸಂ ರೂಪಾರೂಪಧಮ್ಮಾನಂ ಠಿತಿಯಾ ನ ಭವಿತಬ್ಬಂ। **ತಸ್ಸೇವಾತಿ** ತಸ್ಸಾ ಏವ ಠಿತಿಯಾ। **ತಮತ್ಥನ್ತಿ** ಜರಾಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾಪೇತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಭಾವಂ। ಅಞ್ಞೇ ಪನ "ಸನ್ತತಿವಸೇನ ಠಾನಂ ಠಿತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಯಿದಂ ಅಕಾರಣಂ ಅಟ್ಠಾನಂ। **ಯಸ್ಮಾ ಸುತ್ತೇ** "ಠಿತಸ್ಸ ಅಞ್ಞಥತ್ತಂ ಪಞ್ಞಾಯತೀ"ತಿ ಉಪ್ಪಾದವಯೇಹಿ ನಿಬ್ಬಿಸೇಸೇನ ಠಿತಿಯಾ ಜೋತಿತತ್ತಾ। ಯಂ ಪನೇತ್ಥ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಮೇವ। ಅಪಿಚ ಯಥಾ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾವತ್ಥಾಯ ಭಿನ್ನಾ ಭಙ್ಗಾವತ್ಥಾ ಇಚ್ಛಿತಾ, ಅಞ್ಞಥಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಮೇವ ಭಿಜ್ಜತೀತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಏವಂ ಭಙ್ಗಾವತ್ಥಾಯಪಿ ಭಿನ್ನಾ ಭಙ್ಗಾಭಿಮುಖಾವತ್ಥಾ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಾ। ನ ಹಿ ಅಭಙ್ಗಾಭಿಮುಖೋ ಭಿಜ್ಜತಿ। ನ ಚೇತ್ಥ ಸಕ್ಕಾ ಉಪ್ಪಾದಾಭಿಮುಖಾವತ್ಥಂ ಪರಿಕಪ್ಪೇತುಂ ತದಾ ತಸ್ಸ ಅಲದ್ಧತ್ತಲಾಭತ್ತಾ। **ಅಯಂ ವಿಸೇಸೋತಿ** ಠಿತಿಕ್ಖಣೋ ನಾಮ ರೂಪಧಮ್ಮಾನಂಯೇವ, ನ ಅರೂಪಧಮ್ಮಾನನ್ತಿ ಅಯಂ ಈದಿಸೋ ವಿಸೇಸೋ। **ಆಚರಿಯಮತಿ** ನಾಮ ತಸ್ಸೇವ ಆಚರಿಯಸ್ಸ ಮತಿ, ಸಾ ಸಬ್ಬದುಬ್ಬಲಾತಿ ಆಹ **"ತಸ್ಮಾ"**ತಿಆದಿ।

ಆನನ್ದಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭-೧೦. ಅನುಧಮ್ಮಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೩೯-೪೧. ಅಪಾಯದುಕ್ಖೇ ಸಕಲಸಂಸಾರದುಕ್ಖೇ ಚ ಪತಿತುಂ ಅದತ್ವಾ ಧಾರಣಟ್ಠೇನ ಧಮ್ಮೋ, ಮಗ್ಗಫಲನಿಬ್ಬಾನಾನಿ। ತದನುಲೋಮಿಕಾ ಚಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಾತಿ ಆಹ **"ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸಾ"**ತಿಆದಿ। "ನಿಬ್ಬಿದಾಬಹುಲೋ"ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪದುದ್ಧಾರೋ ಕತೋ, ಪಾಳಿಯಂ ಪನ "ನಿಬ್ಬಿದಾಬಹುಲಂ ವಿಹರೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಆಗತಂ। **ಉಕ್ಕಣ್ಠನಬಹುಲೋತಿ** ಸಬ್ಬಭವೇಸು ಉಕ್ಕಣ್ಠನಬಹುಲೋ। **ತೀಹಿ ಪರಿಞ್ಞಾಹೀತಿ** ಞಾತತೀರಣಪ್ಪಹಾನಪರಿಞ್ಞಾಹಿ। **ಪರಿಜಾನಾತೀತಿ** ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮೇ ಪರಿಚ್ಛಿಜ್ಜ ಜಾನಾತಿ, ವಿಪಸ್ಸನಂ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಾಪೇತಿ। **ಪರಿಮುಚ್ಚತಿ** ಸಬ್ಬಸಂಕಿಲೇಸತೋ "ಮಗ್ಗೋ ಪವತ್ತಿತೋ ಪರಿಮುಚ್ಚತೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ। **ತಥಾತಿ** ಇಮಿನಾ ಇತೋ ಪರೇಸು ತೀಸು ಮಗ್ಗೋ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಇಧಾತಿ** ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ। **ಅನಿಯಮಿತಾತಿ** ಅಗ್ಗಹಿತಾ। **ತೇಸು ನಿಯಮಿತಾ** "ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸೀ"ತಿಆದಿವಚನತೋ। **ಸಾತಿ** ಅನುಪಸ್ಸನಾ। **ತತ್ಥ ನಿಯಮಿತವಸೇನೇವಾತಿ** ಇದಂ ಲಕ್ಖಣವಚನಂ ಯಥಾ "ಯದಿ ಮೇ ಬ್ಯಾಧಯೋ ಭವೇಯ್ಯುಂ , ದಾತಬ್ಬಮಿದಮೋಸಧ"ನ್ತಿ। ನ ಹಿ ಸಕ್ಕಾ ಏತಿಸ್ಸಾ ಏವ ಅನುಪಸ್ಸನಾಯ ವಸೇನ ಸಮ್ಮಸನಾಚಾರಂ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪೇತುನ್ತಿ।

ಅನುಧಮ್ಮಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನತುಮ್ಹಾಕಂವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಅತ್ತದೀಪವಗ್ಗೋ

೧. ಅತ್ತದೀಪಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೩. ದ್ವೀಹಿ ಭಾಗೇಹಿ ಆಪೋ ಏತ್ಥ ಗತಾತಿ ದೀಪೋ, ದೀಪೋ ವಿಯಾತಿ ದೀಪೋ ಓಘೇಹಿ ಅನಜ್ಝೋತ್ಥರನೀಯತಾಯ। ಯೋ ಪರೋ ನ ಹೋತಿ, ಸೋ ಅತ್ತಾ, ಇಧ ಪನ ಧಮ್ಮೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಅತ್ತಾ ದೀಪೋ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಅತ್ತದೀಪಾ**। ಪಟಿಸರಣತ್ಥೋ ದೀಪಟ್ಠೋತಿ ಆಹ - **"ಅತ್ತಸರಣಾತಿ ಇದಂ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನ"**ನ್ತಿ। **ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರೋ ಧಮ್ಮೋ ಅತ್ತಾ ನಾಮ** ಏಕನ್ತನಾಥಭಾವತೋ। ಪಠಮೇನ ಪದೇನ ವುತ್ತೋ ಏವ ಅತ್ಥೋ ದುತಿಯಪದೇನ ವುಚ್ಚತೀತಿ ವುತ್ತಂ **"ತೇನೇವಾಹಾ"**ತಿಆದಿ। ಯವತಿ ಏತಸ್ಮಾ ಫಲಂ ಪಸವತೀತಿ **ಯೋನಿ,** ಕಾರಣಂ। ಕಿಂ ಪಭುತಿ ಉಪ್ಪತ್ತಿಟ್ಠಾನಂ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಕಿಂ ಪಭುತಿಕಾ**। **ಪಹಾನದಸ್ಸನತ್ಥಂ**

ಆರದ್ಧಂ। ತೇನೇವಾಹ **"ಪುಬ್ಬೇ ಚೇವ...ಪೇ॰... ತೇ ಪಹೀಯನ್ತೀ"**ತಿ। **ನ ಪರಿತಸ್ಸತಿ** ತಣ್ಹಾಪರಿತ್ತಾಸಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ। **ವಿಪಸ್ಸನಙ್ಗೇನಾ**ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಸಙ್ಖಾತೇನ ಕಾರಣೇನ।

ಅತ್ತದೀಪಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಪಟಿಪದಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೪. ಸಭಾವತೋಸನ್ತೋ ವಿಜ್ಜಮಾನೋ ಕಾಯೋ ರೂಪಾದಿಧಮ್ಮಸಮೂಹೋತಿ **ಸಕ್ಕಾಯೋ**ತಿ ಆಹ - **"ಸಕ್ಕಾಯೋ ದುಕ್ಖ"**ನ್ತಿ। ದಿಟ್ಠಿ ಏವ ಸಮನುಪಸ್ಸನಾ, ದಿಟ್ಠಿಸಹಿತಾ ವಾ ಸಮನುಪಸ್ಸನಾ **ದಿಟ್ಠಿಸಮನುಪಸ್ಸನಾ,** ದಿಟ್ಠಿಮಞ್ಞನಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಇತರಮಞ್ಞನಾ। **ಸಹ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಚತುಮಗ್ಗಞಾಣಂ ಸಮನುಪಸ್ಸನಾ** "ಚತುನ್ನಂ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಂ ಸಮ್ಮದೇವ ಅನುರೂಪತೋ ಪಸ್ಸನಾ"ತಿ ಕತ್ವಾ।

ಪಟಿಪದಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಅನಿಚ್ಚಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೫. ವಿರಾಗೋ ನಾಮ ಮಗ್ಗೋ, ವಿಮುತ್ತಿಫಲನ್ತಿ ಆಹ - **"ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ವಿರಜ್ಜತಿ, ಫಲಕ್ಖಣೇ ವಿಮುಚ್ಚತೀ"**ತಿ। **ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ**ತಿ ಏವಂ ನಿರುಜ್ಝಮಾನೇಹಿ ಆಸವೇಹಿ "ಅಹಂ ಮಮಾ"ತಿ ಕಞ್ಚಿ ಧಮ್ಮಂ ಅನಾದಿಯಿತ್ವಾ। "ಚಿತ್ತಂ ವಿರತ್ತಂ, ವಿಮುತ್ತಂ ಹೋತೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಫಲಂ ಗಯ್ಹತಿ, "ಖೀಣಾ ಜಾತೀ"ತಿಆದಿನಾ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾತಿ ಆಹ **"ಸಹ ಫಲೇನ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣದಸ್ಸನತ್ಥ"**ನ್ತಿ। **ಉಪರಿ ಕತ್ತಬ್ಬಕಿಚ್ಚಾಭಾವೇನ ಠಿತಂ**। ತೇನಾಹ **"ವಿಮುತ್ತತ್ತಾ ಠಿತ"**ನ್ತಿ। ಯಂ **ಪತ್ತಬ್ಬಂ,** ತಂ ಅಗ್ಗಫಲಸ್ಸ **ಪತ್ತಭಾವೇನ** ಅಧಿಗತತ್ತಾ **ಸನ್ತುಟ್ಠಂ** ಪರಿತುಟ್ಠಂ।

ಅನಿಚ್ಚಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ದುತಿಯಅನಿಚ್ಚಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೬. **ಪುಬ್ಬನ್ತಂ** ಅತೀತಖನ್ಧಕೋಟ್ಠಾಸಂ। **ಅನುಗತಾ**ತಿ ಸಸ್ಸತಾದೀನಿ ಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ಗಹಣವಸೇನ ಅನುಗತಾ। **ಅಟ್ಠಾರಸ ದಿಟ್ಠಿಯೋ**ತಿ ಚತಸ್ಸೋ ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿಯೋ, ಚತಸ್ಸೋ ಏಕಚ್ಚಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿಯೋ, ಚತಸ್ಸೋ ಅನ್ತಾನನ್ತಿಕದಿಟ್ಠಿಯೋ, ಚತಸ್ಸೋ ಅಮರಾವಿಕ್ಖೇಪದಿಟ್ಠಿಯೋ, ದ್ವೇ ಅಧಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನದಿಟ್ಠಿಯೋತಿ ಏವಂ ಅಟ್ಠಾರಸ ದಿಟ್ಠಿಯೋ **ನ ಹೋನ್ತಿ** ಪಚ್ಚಯಘಾತೇನ। **ಅಪರನ್ತ**ನ್ತಿ ಅನಾಗತಂ ಖನ್ಧಕೋಟ್ಠಾಸಂ ಸಸ್ಸತಾದಿಭಾವಂ ಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ಗಹಣವಸೇನ ಅನುಗತಾ। ಸೋಳಸ ಸಞ್ಞೀವಾದಾ, ಅಟ್ಠ ಅಸಞ್ಞೀವಾದಾ, ಅಟ್ಠ ನೇವಸಞ್ಞೀನಾಸಞ್ಞೀವಾದಾ, ಸತ್ತ ಉಚ್ಛೇದವಾದಾ, ಪಞ್ಚ ಪರಮದಿಟ್ಠಧಮ್ಮನಿಬ್ಬಾನವಾದಾತಿ ಏವಂ **ಚತುಚತ್ತಾಲೀಸ ದಿಟ್ಠಿಯೋ ನ ಹೋನ್ತಿ** ಪಚ್ಚಯಘಾತೇನ। ಸಸ್ಸತ**ದಿಟ್ಠಿಥಾಮಸೋ ಚೇವ** ಸೀಲಬ್ಬತ**ದಿಟ್ಠಿಪರಾಮಾಸೋ ಚ ನ ಹೋತಿ** ಪಚ್ಚಯಘಾತೇನ। ತೇನಾಹ **"ಏತ್ತಾವತಾ ಪಠಮಮಗ್ಗೋ ದಸ್ಸಿತೋ"**ತಿ ಅನವಸೇಸದಿಟ್ಠಿಪಹಾನಕಿತ್ತನತೋ। **ಪಹೀನಾ** ವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತಾ। **ಇದಂ ಪನಾ**ತಿ "ರೂಪಸ್ಮಿ"ನ್ತಿಆದಿ।

ದುತಿಯಅನಿಚ್ಚಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಸಮನುಪಸ್ಸನಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೭. **ಪರಿಪುಣ್ಣಗಾಹವಸೇನಾತಿ** ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧೇ ಅಸೇಸೇತ್ವಾ ಏಕಜ್ಝಂ "ಅತ್ತಾ"ತಿ ಗಹಣವಸೇನ। **ಏತೇಸಂ** ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾನಂ **ಅಞ್ಞತರಂ** "ಅತ್ತಾ"ತಿ ಸಮನುಪಸ್ಸನ್ತಿ। **ಇತೀತಿ** ಏವಂ। **ಯಸ್ಸ** ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ **ಅಯಂ** ಅತ್ತದಿಟ್ಠಿಸಙ್ಖಾತಾ ಸಮನುಪಸ್ಸನಾ **ಅತ್ಥಿ** ಪಟಿಪಕ್ಖೇನ ಅವಿಹತತ್ತಾ ಸಂವಿಜ್ಜತಿ। **ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನನ್ತಿ** ಚಕ್ಖಾದೀನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ।

ಆರಮ್ಮಣನ್ತಿ ಕಮ್ಮವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಂ। ಮಾನವಸೇನ ಚ ದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ಚ "ಅಸ್ಮೀ"ತಿ ಗಾಹೇ ಸಿಜ್ಝನ್ತೇ ತಂಸಹಗತಾ ತಣ್ಹಾಪಿ ತಗ್ಗಹಿತಾವ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ **"ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ಅಸ್ಮೀತಿ ಏವಮ್ಪಿಸ್ಸ ಹೋತೀ"**ತಿ। **ಗಹೇತ್ವಾತಿ** ಅಹಂಕಾರವತ್ಥುವಸೇನ ಗಹೇತ್ವಾ। **ಅಯಂ ಅಹಮಸ್ಮೀತಿ** ಅಯಂ ಚಕ್ಖಾದಿಕೋ, ಸುಖಾದಿಕೋ ವಾ ಅಹಮಸ್ಮಿ। "ರೂಪೀ ಅತ್ತಾ ಅರೋಗೋ ಪರಂ ಮರಣಾ"ತಿ ಏವಮಾದಿಗಹಣವಸೇನ ಪವತ್ತನತೋ ವುತ್ತಂ **"ರೂಪೀ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿಆದೀನಿ ಸಬ್ಬಾನಿ ಸಸ್ಸತಮೇವ ಭಜನ್ತೀ"**ತಿ। ವಿಪಸ್ಸನಾಭಿನಿವೇಸತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಯಥೇವಾಕಾರಾನಿ ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ, **ಅಥ** ವಿಪಸ್ಸನಾಭಿನಿವೇಸತೋ ಪರಂ **ತೇನೇವಾಕಾರೇನ ಠಿತೇಸು** ಚಕ್ಖಾದೀಸು ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು **ಅವಿಜ್ಜಾ ಪಹೀಯತಿ** ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದನೇನ, ಅಥ ಮಗ್ಗಪರಮ್ಪರಾಯ **ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗವಿಜ್ಜಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠಿಯೋ** ಕಮ್ಮಸಮ್ಭಾರಭಾವತೋ। **ಕಮ್ಮಸ್ಸ...ಪೇ॰... ಏಕೋ ಸನ್ಧೀತಿ** ಹೇತುಫಲಸನ್ಧಿ। ಪುನ **ಏಕೋ ಸನ್ಧೀತಿ** ಫಲಹೇತುಸನ್ಧಿಮಾಹ। **ತಯೋ ಪಪಞ್ಚಾ ಅತೀತೋ ಅದ್ಧಾ** ಅತೀತಭವಅದ್ಧಾನಂ ತೇಸಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ। **ಅನಾಗತಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋ ದಸ್ಸಿತೋ** ಅಸ್ಸುತವತೋ ಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ ವಸೇನ। ಸುತವತೋ ಪನ ಅರಿಯಸಾವಕಸ್ಸ ವಸೇನ ವಟ್ಟಸ್ಸ ವೂಪಸಮೋ ದಸ್ಸಿತೋತಿ।

ಸಮನುಪಸ್ಸನಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಖನ್ಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೮. **ತಥೇವಾತಿ** ಆರಮ್ಮಣಭಾವೇನೇವ। ಆರಮ್ಮಣಕರಣವಸೇನ ಉಪಾದಾನೇಹಿ ಉಪಾದಾತಬ್ಬನ್ತಿ **ಉಪಾದಾನಿಯಂ। ಇಧಾಪೀತಿ** ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೇಸುಪಿ। ವಿಭಾಗತ್ಥೇ ಗಯ್ಹಮಾನೇ ಅನಿಟ್ಠಪ್ಪಸಙ್ಗೋಪಿ ಸಿಯಾ, ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಚ ರಾಸಟ್ಠೋ ಏವ ಆಗತೋ, "ತದೇಕಜ್ಝಂ ಅಭಿಸಂಯುಹಿತ್ವಾ"ತಿ ವಚನತೋ **"ರಾಸಟ್ಠೇನ"**ಇಚ್ಚೇವ ವುತ್ತಂ।

ಖನ್ಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭-೮. ಸೋಣಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೪೯-೫೦. **ವಿಸಿಟ್ಠೋತಿ** ಪಧಾನೋ। **ಉತ್ತಮೋತಿ** ಉಕ್ಕಟ್ಠೋ। **ಅಞ್ಞಂ ಕಿಂ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ** ಅಞ್ಞಂ ಕಿಂ ಕಾರಣಂ ಭವೇಯ್ಯ ತಥಾ ಸಮನುಪಸ್ಸನಾಯ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಅವಿಜ್ಜಮಾನತಾಯ ವಚನಪರಿಟ್ಠಿತಿಪಭಿನ್ನತೋ। **ವಜಿರಭೇದದೇಸನಂ** ನಾಮ ಅತ್ಥತೋ ತೇಪರಿವಟ್ಟದೇಸನಾ।

ಸೋಣಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯-೧೦. ನನ್ದಿಕ್ಖಯಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೫೧-೫೨. **ನವಮದಸಮೇಸೂತಿ** ಸುತ್ತದ್ವಯಂ ಸಹೇವ ಉದ್ಧಟಂ, ದ್ವೀಸುಪಿ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾಯ ಸರಿಕ್ಖಭಾವತೋ। ನನ್ದನಟ್ಠೇನ **ನನ್ದೀ,** ರಞ್ಜನಟ್ಠೇನ **ರಾಗೋ**। ಸತಿಪಿ ಸದ್ದತ್ಥತೋ ಭೇದೇ **"ಇಮೇಸಂ ಅತ್ಥತೋ ನಿನ್ನಾನಾಕರಣತಾಯಾ"**ತಿ ವತ್ವಾಪಿ ಪಹಾಯಕಧಮ್ಮಭೇದೇನ ಪನ ಲಬ್ಭತೇವ ಭೇದಮತ್ತಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ನಿಬ್ಬಿದಾನುಪಸ್ಸನಾಯ ವಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ವಿರಜ್ಜನ್ತೋ ರಾಗಂ ಪಜಹತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಏತ್ತಾವತಾತಿ** "ನನ್ದಿಕ್ಖಯಾ ರಾಗಕ್ಖಯೋ"ತಿ ಏತ್ತಾವತಾ। **ವಿಪಸ್ಸನಂ ನಿಟ್ಠಪೇತ್ವಾ** ವಿಪಸ್ಸನಾಕಿಚ್ಚಸ್ಸ

ಪರಿಯೋಸಾನೇನ। **ರಾಗಕ್ಖಯಾ**ತಿ ವುಟ್ಠಾನಗಾಮಿನಿಪರಿಯೋಸಾನಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ರಾಗಸ್ಸ ಖೇಪಿತತ್ತಾ। ಅನನ್ತರಂ ಉಪ್ಪನ್ನೇನ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಸಮುಚ್ಛೇದವಸೇನ **ನನ್ದಿಕ್ಖಯೋ**ತಿ। ತೇನಾಹ **"ಇಧ ಮಗ್ಗಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ"**ತಿ। ಅನನ್ತರಂ ಪನ ಉಪ್ಪನ್ನೇನ ಅರಿಯಫಲೇನ ಪಟಿಪಸ್ಸದ್ಧಿವಸೇನ **ನನ್ದಿರಾಗಕ್ಖಯಾ** ಸಬ್ಬಂ ಸಂಕಿಲೇಸತೋ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುಚ್ಚತೀತಿ। ತೇನಾಹ **"ಫಲಂ ದಸ್ಸಿತ"**ನ್ತಿ।

ನನ್ದಿಕ್ಖಯಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಅತ್ತದೀಪವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಮೂಲಪಣ್ಣಾಸಕೋ ಸಮತ್ತೋ।

೬. ಉಪಯವಗ್ಗೋ

೧. ಉಪಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೩. ಉಪೇತೀತಿ **ಉಪಯೋ**। ಕಥಮುಪೇತಿ? ತಣ್ಹಾಮಾನಾದಿವಸೇನಾತಿ ಆಹ **"ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠಿವಸೇನಾ"**ತಿ। ಕಥಮಿದಂ ಲಬ್ಭತೀತಿ? "ಅವಿಮುತ್ತೋ"ತಿ ವಚನತೋ। ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ಹಿ ಬದ್ಧೋ, ಕಿಂ ಉಪೇತೀತಿ ಆಹ **"ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧೇ"**ತಿ ತಬ್ಬಿನಿಮುತ್ತಸ್ಸ ತಥಾ ಉಪೇತಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ। ಕೋ ಪನುಪೇತೀತಿ? ತಂಸಮಙ್ಗೀಪುಗ್ಗಲೋ। ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ಉಪಗಮಸ್ಸ ವುತ್ತತ್ತಾ **ವಿಞ್ಞಾಣ**ನ್ತಿ ಅಕುಸಲಕಮ್ಮವಿಞ್ಞಾಣಮೇವಾತಿ ವದನ್ತಿ। **ಜವಾಪೇತ್ವಾ**ತಿ ಗಹಿತಜವಂ ಕತ್ವಾ। ಯಥಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಆಕಡ್ಢಿತುಂ ಸಮತ್ಥಂ, ಏವಂ ಕತ್ವಾ। ತೇನಾಹ **"ಪಟಿಸನ್ಧೀ"**ತಿಆದಿ। **ಅಗ್ಗಹಣೇ ಕಾರಣಂ ವುತ್ತಮೇವ** "ಓಕಂ ಪಹಾಯ ಅನಿಕೇತಸಾರೀ"ತಿ ಗಾಥಾಯ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇ। ಕಮ್ಮನಿಮಿತ್ತಾದಿವಸೇನ ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಾ ಪಚ್ಚಯಭೂತಂ **ಆರಮ್ಮಣಂ** ಪಟಿಸನ್ಧಿಜನಕಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ವಸೇನ **ವೋಚ್ಛಿಜ್ಜತಿ। ಪತಿಟ್ಠಾ ನ ಹೋತಿ** ಸರಾಗಕಾಲೇ ವಿಯ ಅನುಪಟ್ಠಾನತೋ । **ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಂ** ವಿಞ್ಞಾಣಂ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇನ। **ಅನಭಿಸಙ್ಖರಿತ್ವಾ**ತಿ ಅನುಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಪಚ್ಚಯಘಾತೇನ।

ಉಪಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಬೀಜಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೪. **ಬೀಜಜಾತಾನೀ**ತಿ **ಜಾತ**-ಸದ್ದೋ ಪದಪೂರಣಮತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ಬೀಜಾನೀ"**ತಿ। **ವಚ**ನ್ತಿ ಸೇತವಚಂ। **ಅಜ್ಜುಕ**ನ್ತಿ ತಚ್ಛಕಂ। **ಫಣಿಜ್ಜಕಂ** ತುಲಸಿ। **ಅಭಿನ್ನಾನೀ**ತಿ ಏಕದೇಸೇನಪಿ ಅಖಣ್ಡಿತಾನಿ। **ಬೀಜತ್ಥಾಯಾ**ತಿ ಬೀಜಕಿಚ್ಚಾಯ। **ನ ಉಪಕಪ್ಪತೀ**ತಿ ಪಚ್ಚಯೋ ನ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ನ ಪಾಪಿತಾನೀ**ತಿ ಪೂತಿತಂ ನ ಉಪಗತಾನಿ। ತಣ್ಡುಲಸಾರಸ್ಸ ಆದಾನತೋ **ಸಾರಾದಾನಿ**। ಆರಮ್ಮಣಗ್ಗಹಣವಸೇನ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ತಿಟ್ಠತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿಯೋ। ಆರಮ್ಮಣವಸೇನಾ**ತಿ ಆರಮ್ಮಣಭಾವವಸೇನ। **ಸಿನೇಹನಟ್ಠೇನಾ**ತಿ ತಣ್ಹಾಯನವಸೇನ ಸಿನಿದ್ಧತಾಪಾದನೇನ, ಯತೋ "ನನ್ದೂಪಸೇಚನ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಥಾ ಹಿ ವಿರೋಪಿತಂ ತಂ ಕಮ್ಮವಿಞ್ಞಾಣಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಅಙ್ಕುರುಪ್ಪಾದನಸಮತ್ಥಂ ಹೋತಿ। **ಸಪ್ಪಚ್ಚಯ**ನ್ತಿ ಅವಿಜ್ಜಾಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಾದಿಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಸಪ್ಪಚ್ಚಯಂ। **ವಿರುಹತಿ** ವಿಪಾಕಸನ್ತಾನುಪ್ಪಾದನಸಮತ್ಥೋ ಹುತ್ವಾ।

ಬೀಜಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಉದಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೫. ಉದಾನಂ ಉದಾಹರೀತಿ ಅತ್ತಮನವಾಚಂ ನಿಚ್ಛಾರೇಸಿ। **ಏಸ** ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೋ ಉದಾಹಾರೋ। ಭುಸೋ ನಿಸ್ಸಯೋ ಉಪನಿಸ್ಸಯೋ, ದಾನಮೇವ ಉಪನಿಸ್ಸಯೋ **ದಾನೂಪನಿಸ್ಸಯೋ**। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸೇಸುಪಿ। ತತ್ಥ ದಾನೂಪನಿಸ್ಸಯೋ ಅನ್ನಾದಿವತ್ಥೂಸು ಬಲವಾತಿ ಬಲವಭಾವೇನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಉಪನಿಸ್ಸಯಬಹುಲೋ ಕಾಮರಾಗಪ್ಪಹಾನೇನೇವ ಕತಪರಿಚಯತ್ತಾ ವಿಪಸ್ಸನಮನುಯುಞ್ಜನ್ತೋ ನ ಚಿರಸ್ಸೇವ ಅನಾಗಾಮಿಫಲಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ತಥಾ ಸುವಿಸುದ್ಧಸೀಲೂಪನಿಸ್ಸಯೋ ಕಾಮದೋಸಜಿಗುಚ್ಛನೇನ। ಯದಿ ಏವಂ ಕಸ್ಮಾ ಇಮೇ ದ್ವೇ ಉಪನಿಸ್ಸಯಾ ದುಬ್ಬಲಾತಿ ವುತ್ತಾ ? ವಿಜ್ಜೂಪಮಞ್ಞಾಣಸ್ಸೇವ ಪಚ್ಚಯಭಾವತೋ। ಸೋಪಿ ಭಾವನೂಪನಿಸ್ಸಯಸಹಾಯಲಾಭೇನೇವ, ನ ಕೇವಲಂ। ಭಾವನಾ ಪನ ಪಟಿವೇಧಸ್ಸ ವಿಸೇಸಹೇತುಭಾವತೋ ಬಲವಾ ಉಪನಿಸ್ಸಯೋ। ತಥಾ ಹಿ ಸಾ ವಜಿರೂಪಮಞಾಣಸ್ಸ ವಿಸೇಸಪಚ್ಚಯೋ। ತೇನಾಹ **"ಭಾವನೂಪನಿಸ್ಸಯೋ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪೇತೀ"**ತಿ।

ಸೋತಿ ಮಿಲಕತ್ಥೇರೋ। **ವಿಹಾರ**ನ್ತಿ ವಸನಟ್ಠಾನಂ। ವಿಹಾರಪಚ್ಚನ್ತೇ ಹಿ ಪಣ್ಣಸಾಲಾಯ ಥೇರೋ ವಿಹರತಿ। **ಉಪಟ್ಠಾತಿ** ಏಕಲಕ್ಖಣೇನ। **ಕೂಟಗೋಣೋ ವಿಯ** ಗಮನವೀಥಿಂ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ಅಲ್ಲಕಟ್ಠರಾಸಿಮ್ಹಿ। **ಉದಕಮಣಿಕಾ**ನನ್ತಿ ಉದಕಥೇವಾನಂ।

ಅತ್ತನಿಯೇವ ಉಪನೇಸಿ ಉದಾನಕಥಾಯ ವುತ್ತಧಮ್ಮಾನಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಾನಂ ಅತ್ತನಿ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನತ್ತಾ। ತೇನಾಹ **"ಉಟ್ಠಾನವತಾ"**ತಿಆದಿ। ಅಯಞ್ಹಿ ಮಿಲಕತ್ಥೇರೋ ಸಿಕ್ಖಾಯ ಗಾರವೋ ಸಪ್ಪತಿಸ್ಸೋ ವತ್ತಪಟಿವತ್ತಂ ಪೂರೇನ್ತೋ ವಿಸುದ್ಧಸೀಲೋ ಹುತ್ವಾ ಠಿತೋ, ತಸ್ಮಾ **"ದುಬ್ಬಲೂಪನಿಸ್ಸಯೇ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ ಉದಾನೇನ್ತೋ "ನೋ ಚಸ್ಸಂ…ಪೇ॰… ಸಞ್ಞೋಜನಾನೀ"ತಿ।

ಸಚೇ ಅಹಂ ನ ಭವೇಯ್ಯನ್ತಿ ಯದಿ ಅಹಂ ನಾಮ ಕೋಚಿ ನ ಭವೇಯ್ಯಂ ತಾದಿಸಸ್ಸ ಅಹಂಸದ್ದವಚನೀಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ। ತತೋ **ಏವ ಮಮ ಪರಿಕ್ಖಾರೋಪಿ ನ ಭವೇಯ್ಯ**ತಸ್ಸ ಚ ಪಭಙ್ಗುಭಾವೇನ ಅನವಟ್ಠಿತಭಾವತೋ। ಏವಂ ಅತ್ತುದ್ದೇಸಿಕಭಾವೇನ ಪದದ್ವಯಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಕಮ್ಮಫಲವಸೇನ ವತ್ತುಂ **"ಸಚೇ ವಾ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಅತೀತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನವಸೇನ ಸುಞ್ಞತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾನಾಗತವಸೇನ ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಇದಾನಿ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಏವಂ ಅಧಿಮುಚ್ಚನ್ತೋ**ತಿ ಏದಿಸಂ ಅಧಿಮುತ್ತಿಂ ಪವತ್ತೇನ್ತೋ। **ವಿಭವಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ವಿನಸ್ಸಿಸ್ಸತಿ। ವಿಭವೋ ಹಿ ವಿನಾಸೋ। ತೇನಾಹ **"ಭಿಜ್ಜಿಸ್ಸತೀ"**ತಿ। ವಿಭವದಸ್ಸನಂ **ವಿಭವೋ**ತಿ ಉತ್ತರಪದಲೋಪೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ವಿಭವದಸ್ಸನೇನಾ"**ತಿ। **ವಿಭವದಸ್ಸನಂ ನಾಮ** ಅಚ್ಚನ್ತಾಯ ವಿನಾಸಸ್ಸ ದಸ್ಸನಂ। **ತ**ನ್ತಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ। ಸಾಮಞ್ಞಜೋತನಾ ಹೇಸಾ ವಿಸೇಸನಿಟ್ಠಾ ಹೋತೀತಿ ತತಿಯಮಗ್ಗವಸೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಉಪರಿ ಮಗ್ಗಫಲನ್ತಿ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಫಲಂ। ನತ್ಥಿ ಏತಿಸ್ಸಾ ಜಾತಿಯಾ ಅನ್ತರನ್ತಿ **ಅನನ್ತರಾ,** ಅನನ್ತರಾ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಮಗ್ಗಸ್ಸ। ಗೋತ್ರಭೂ ಪನ ಅನುಲೋಮವೀಥಿಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಗತಿಕಂ ವಾ ಸಿಯಾ, ನಿಬ್ಬಾನಾರಮ್ಮಣತ್ತಾ ಮಗ್ಗಗತಿಕಂ ವಾತಿ ನ ತೇನ ಮಗ್ಗೋ ಅನ್ತರಿಕೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ **"ವಿಪಸ್ಸನಾ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಆಸನ್ನಾನನ್ತರಂ ನಾಮಾ"**ತಿ । ಫಲಂ ಪನ ನಿಬ್ಬಾನಾರಮ್ಮಣತ್ತಾ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಪಜಹನವಸೇನ ಪವತ್ತನತೋ ಲೋಕುತ್ತರಭಾವತೋ ಚ ಕಮ್ಮಮಗ್ಗಗತಿಕಮೇವ, ಕುಸಲವಿಪಾಕಭಾವೇನ ಪನ ನೇಸಂ ಅತ್ಥೋ ಪಭೇದೋತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಫಲಸ್ಸ ಸಿಯಾ ಅನನ್ತರತಾತಿ ವುತ್ತಂ **"ಫಲಸ್ಸ ದೂರಾನನ್ತರಂ ನಾಮಾ"**ತಿ। "ಆಸವಾನಂ ಖಯೋ"ತಿ ಪನ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗೇ ವುಚ್ಚಮಾನೇ ವಿಪಸ್ಸನಾನಂ ಆಸನ್ನತಾಯ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥಿ। **ಅತಸಿತಾಯೇ**ತಿ ನ ತಸಿತಬ್ಬೇ ತಾಸಂ ಅನಾಪಜ್ಜಿತಬ್ಬೇ। **ತಾಸೋ**ತಿ ತಾಸಹೇತು "ತಸತಿ ಏತಸ್ಮಾ"ತಿ ಕತ್ವಾ। **ಸೋ**ತಿ ಅಸ್ಸುತವಾ ಪುಥುಜ್ಜನೋ। **ತಿಲಕ್ಖಣಾಹತ**ನ್ತಿ ಅನಿಚ್ಚತಾದಿಲಕ್ಖಣತ್ತಯಲಕ್ಖಿತಂ। **ಮನಮ್ಹಿ ನಟ್ಠೋ**ತಿ ಈಸಕಂ ನಟ್ಠೋಮ್ಹಿ, ತತೋ ಪರಮ್ಪಿ ತತ್ಥೇವ ಠತ್ವಾ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಪೂರಿತತ್ತಾ ಏವ ಮುತ್ತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **"ನ ತಾಸೋ ನಾಮ ಹೋತೀ"**ತಿ ವತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಅತಾಸಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ನ ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಕಲ್ಯಾಣಪುಥುಜ್ಜನೋ ಹಿ ಭಯತುಪಟ್ಠಾನಞಾಣೇನ "ಸಭಯಾ ಸಙ್ಖಾರಾ"ತಿ ವಿಪಸ್ಸನ್ತೋ ನ ಉತ್ತಸತಿ।

ಉದಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಉಪಾದಾನಪರಿಪವತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೬. **ಚತುನ್ನಂ ಪರಿವಟ್ಟನವಸೇನಾ**ತಿ ಪಚ್ಚೇಕಕ್ಖನ್ಧೇಸು ಚತುನ್ನಂ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಂ ಪರಿವಟ್ಟನವಸೇನ। **ರೂಪಂ ಅಬ್ಭಞ್ಞಾಸಿ**ನ್ತಿ ಸಕಲಭೂತುಪಾದಾರೂಪಂ ಕುಚ್ಛಿತಭಾವತೋ ತತ್ಥ ಚ ತುಚ್ಛವಿಪಲ್ಲಾಸತಾಯ "ದುಕ್ಖಸಚ್ಚ"ನ್ತಿ ಅಭಿವಿಸಿಟ್ಠೇನ ಞಾಣೇನ ಅಞ್ಞಾಸಿಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿಂ। ಆಹಾರವಸೇನ ರೂಪಕಾಯಸ್ಸ ಹಾನಿವುದ್ಧಾದೀನಂ ಪಾಕಟಭಾವತೋ ವಿಸೇಸಪಚ್ಚಯತೋ ಚ ತಸ್ಸ **"ಆಹಾರಸಮುದಯಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ದುಕ್ಖಸಮುದಯಕಥಾ ನಾಮ ವಟ್ಟಕಥಾತಿ **"ಸಚ್ಛನ್ದರಾಗೋ"**ತಿ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। **ಛನ್ದ**ರಾಗಗ್ಗಹಣೇನ ಚ ಉಪಾದಾನಕಮ್ಮಾವಿಜ್ಜಾಪಿ ಗಹಿತಾ ಏವ। **ಪಟಿಪನ್ನಾ** ಹೋನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ವತ್ತಮಾನಕಾಲಪ್ಪಯೋಗೋ ಹೇಸ ಯಥಾ "ಕುಸಲಂ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಹೋತೀ"ತಿ। **ಪತಿಟ್ಠಹನ್ತೀ**ತಿ ಪತಿಟ್ಠಂ ಲಭನ್ತಿ। **ಕೇವಲಿನೋ**ತಿ ಇಧ ವಿಮುತ್ತಿಗುಣೇನ ಪಾರಿಪೂರೀತಿ ಆಹ **"ಸಕಲಿನೋ ಕತಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚಾ"**ತಿ। **ಯೇನ ತೇ**ತಿ ಯೇನ ಅವಸಿಟ್ಠೇನ ತೇ ಅಸೇಕ್ಖೇ ಪಞ್ಞಾಪೇನ್ತಾ ಪಞ್ಞಾಪೇಯ್ಯುಂ, ತಂ ನೇಸಂ ವಟ್ಟಂ ಸೇಕ್ಖಾನಂ ವಿಯ ನತ್ಥಿ ಪಞ್ಞಾಪನಾಯ। **ವಟ್ಟನ್ತಿ ಕಾರಣಂ** ವಟ್ಟನಟ್ಠೇನ ಫಲಸ್ಸ ಪವತ್ತನಟ್ಠೇನ। **ಅಸೇಕ್ಖಭೂಮಿವಾರೋ**ತಿ ಅಸೇಕ್ಖಭೂಮಿಪ್ಪವತ್ತಿ।

ಉಪಾದಾನಪರಿಪವತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಸತ್ತಟ್ಠಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೭. **ಸತ್ತಸು ಓಕಾಸೇಸೂ**ತಿ ರೂಪಪಜಾನನಾದೀಸು ಸತ್ತಸು ಓಕಾಸೇಸು। **ವುಸಿತವಾಸೋ**ತಿ ವುಸಿತಅರಿಯವಾಸೋ। **ಏತ್ಥಾ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಉದ್ದೇಸೇ। **ಸೇಸಂ** ನಾಮ ಇಧ ವುತ್ತಾವಸೇಸಂ। **ವುತ್ತನಯೇನಾ**ತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಉಸ್ಸದನನ್ದಿಯ**ನ್ತಿ ಉಸ್ಸನ್ನಗುಣವತೋ ತೋಸನಂ ಸಮ್ಮೋದಾಪನಂ। ಗುಣಕಿತ್ತನೇನ **ಪಲೋಭನೀಯಂ** ಸೇಕ್ಖಕಲ್ಯಾಣಪುಥುಜ್ಜನಾನಂ ಪಸಾದುಪ್ಪಾದನೇನ। ಇದಾನಿ ವುತ್ತಮೇವ ಅತ್ಥಂ ಪಾಕಟಂ ಕಾತುಂ **"ಯಥಾ ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಏತ್ತಾವತಾತಿ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಖನ್ಧಾನಂ ವಸೇನ ಸತ್ತಸು ಠಾನೇಸು ಕೋಸಲ್ಲದೀಪನೇನ ಏತ್ತಕೇನ ದೇಸನಾಕ್ಕಮೇನ। **ತ**ನ್ತಿ ಆರಮ್ಮಣಂ। **ಧಾತುಆದಿಮತ್ತಮೇವಾ**ತಿ ಧಾತಾಯತನಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಮತ್ತಮೇವ। **ಇಮೇಸು ಧಮ್ಮೇಸೂ**ತಿ ಇಮೇಸು ಜಾತಾದೀಸು। **ಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ**ತಿ ಸಮ್ಮಸನಕಮ್ಮಂ ನಿಟ್ಠಪೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏವಮೇತ್ಥ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಖನ್ಧಾನಂ ವಸೇನ ಸತ್ತಟ್ಠಾನಕೋಸಲ್ಲಪವತ್ತಿಯಾ ಪಭೇದೇನ ವಿಭಜಿತ್ವಾ **"ತಿವಿಧೂಪಪರಿಕ್ಖೀ"**ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ ಧಮ್ಮರಾಜಾ।

ಸತ್ತಟ್ಠಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೮. ಅಧಿಕಂ ಸವಿಸೇಸಂ ಪಯಸತಿ ಪಯುಞ್ಜತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಅಧಿಪ್ಪಯಾಸೋ,** ವಿಸಿಟ್ಠಪಯೋಗೋ। ತೇನಾಹ **"ಅಧಿಕಪಯೋಗೋ"**ತಿ। **ಇಮಞ್ಚೋ ಮಗ್ಗ**ನ್ತಿ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಮಾಹ। **ಇಧಾ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ। **ಅವತ್ತಮಾನಟ್ಠೇನಾ**ತಿ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದತೋ ಪುಬ್ಬೇ ನ ವತ್ತಮಾನಭಾವೇನ। **ಮಗ್ಗಂ ಜಾನಾತೀ**ತಿ ಸಮುದಾಗಮತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಪುಬ್ಬಭಾಗಂ ಸಸಮ್ಭಾರವಿಸಯಂ ಸಫಲಂ ಸಉದ್ರಯಂ ಅರಿಯಂ ಮಗ್ಗಂ ಜಾನಾತಿ ಅವಬುಜ್ಝತೀತಿ **ಮಗ್ಗಞ್ಞೂ। ವಿದಿತ**ನ್ತಿ ಅಞ್ಞೇಸಮ್ಪಿ ಞಾತಂ ಪಟಿಲದ್ಧಂ ಹತ್ಥತಲೇ ಆಮಲಕಂ ವಿಯ **ಪಾಕಟಂ ಅಕಾಸಿ,** ತಥಾ ಕತ್ವಾ ದೇಸೇಸಿ। ಅಮಗ್ಗೇ ಪರಿವಜ್ಜನೇನ ಮಗ್ಗೇ ಪಟಿಪತ್ತೀತಿ ತಸ್ಸ ಮಗ್ಗಕುಸಲತಾ ವಿಯ ಅಮಗ್ಗಕುಸಲತಾಪಿ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಾತಿ ಆಹ **"ಮಗ್ಗೇ ಚ ಅಮಗ್ಗೇ ಚ ಕೋವಿದೋ"**ತಿ। **ಅಹಂ ಪಠಮಂ ಗತೋ**ತಿ ಅಹಂ ಪಠಮಮಗ್ಗೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ।

ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಅನತ್ತಲಕ್ಖಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೯. **ಪುರಾಣುಪಟ್ಠಾಕೇತಿ** ಪುಬ್ಬೇ ಪಧಾನಪದಹನಕಾಲೇ ಉಪಟ್ಠಾಕಭೂತೇ। "ಅವಸವತ್ತನಟ್ಠೇನ ಅಸ್ಸಾಮಿಕಟ್ಠೇನ ಸುಞ್ಞತಟ್ಠೇನ ಅತ್ತಪಟಿಕ್ಖೇಪಟ್ಠೇನಾ"ತಿ ಏವಂ **ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತೇಹಿ। ಏತ್ತಕೇನ ಠಾನೇನಾತಿ** "ರೂಪಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನತ್ತಾ"ತಿ ಆರಭಿತ್ವಾ ಯಾವ "ಏವಂ ಮೇ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಮಾ ಅಹೋಸೀ"ತಿ ಏತ್ತಕೇನ ಸುತ್ತಪದೇಸೇನ। ಅಕಥಿತಸ್ಸೇವ ಕಥನಂ ಉತ್ತರಂ, ನ ಕಥಿತಸ್ಸಾತಿ ವುತ್ತಂ **"ತಾನಿ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ"**ತಿ। **ಸಮೋಧಾನೇತ್ವಾತಿ** ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತ್ವಾ। **ವಿತ್ಥಾರಕಥಾತಿ** ವಿತ್ಥಾರತೋ ಅಟ್ಠಕಥಾ। **ಅನತ್ತಲಕ್ಖಣಮೇವಾತಿ** ತಬ್ಬಹುಲತಾಯ ತಪ್ಪಧಾನತಾಯ ಚ ವುತ್ತಂ। ಅನಿಚ್ಚತಾದೀನಮ್ಪಿ ಹಿ ತತ್ಥ ತಂದೀಪನತ್ಥಮೇವ ವುತ್ತತ್ತಾ ತದೇವ ಜೇಟ್ಠಂ ಪಧಾನಂ ತಥಾ ವೇನೇಯ್ಯಜ್ಝಾಸಯತೋ।

ಅನತ್ತಲಕ್ಖಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಮಹಾಲಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೦. **ಏಕನ್ತದುಕ್ಖನ್ತಿಆದೀನಿ** ಪದಾನಿ ವುತ್ತನಯಾನೇವ, ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಯಥಾ ಸರಾಗೋ ಹೇತು ಪಚ್ಚಯೋ ಸಂಕಿಲೇಸಾಯ, ಏವಂ ಸವಿಪಸ್ಸನೋ ಮಗ್ಗೋ ಹೇತು ಪಚ್ಚಯೋ ಚ ವಿಸುದ್ಧಿಯಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಮಹಾಲಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಆದಿತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೧. **ಏಕಾದಸಹೀತಿ** ರಾಗಾದೀಹಿ ಉಪಾಯಾಸಪರಿಯೋಸಾನೇಹಿ ಏಕಾದಸಹಿ ಸನ್ತಾಪನಟ್ಠೇನ ಅಗ್ಗೀಹಿ। **ದ್ವೀಸೂತಿ** ಅಟ್ಠಮನವಮೇಸು। **ದುಕ್ಖಲಕ್ಖಣಮೇವಾತಿ** ತಬ್ಬಹುಲತಾಯ ತಪ್ಪಧಾನತಾಯ ಚ ವುತ್ತಂ।

ಆದಿತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ನಿರುತ್ತಿಪಥಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೨. **ನಿರುತ್ತಿಯೋವ ನಿರುತ್ತಿಪಥಾತಿ ಪಥ**-ಸದ್ದೇನ ಪದವಡ್ಢನಮಾಹ ಯಥಾ "ಬೀಜಾನಿಯೇವ ಬೀಜಜಾತಾನೀ"ತಿ। **ನಿರುತ್ತಿವಸೇನಾತಿ** ನಿಬ್ಬಚನವಸೇನ। **ಪಥಾ ಚ** ಅತ್ಥಾನುರೂಪಭಾವತೋ । **ತೀಣಿಪೀತಿ** ನಿರುತ್ತಿಅಧಿವಚನಪಞ್ಞತ್ತಿಪಥಪದಾನಿ। ತಥಾ ಹಿ "ಫುಸತೀತಿ ಫಸ್ಸೋ"ತಿಆದಿನಾ ನೀಹರಿತ್ವಾ ವಚನಂ **ನಿರುತ್ತಿ,** "ಸಿರೀವಡ್ಢಕೋ ಧನವಡ್ಢಕೋ"ತಿಆದಿನಾ ವಚನಮತ್ತಮೇವ ಅಧಿಕಾರಂ ಕತ್ವಾ ಪವತ್ತಂ **ಅಧಿವಚನಂ,** "ತಕ್ಕೋ ವಿತಕ್ಕೋ"ತಿಆದಿನಾ ತಂತಂಪಕಾರೇನ ಞಾಪನತೋ **ಪಞ್ಞತ್ತಿ।** ಅಥ ವಾ ತಂತಂಅತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನೇನ ನಿಚ್ಛಿತಂ, ನಿಯತಂ ವಾ ವಚನಂ **ನಿರುತ್ತಿ।** ಅಧಿ-ಸದ್ದೋ ಉಪರಿಭಾಗೇ, ಉಪರಿ ವಚನಂ **ಅಧಿವಚನಂ।** ಕಸ್ಸ ಉಪರಿ? ಪಕಾಸೇತಬ್ಬಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸಾತಿ ಪಾಕಟೋಯಮತ್ಥೋ। ಅಧೀನಂ ವಚನಂ **ಅಧಿವಚನಂ।** ಕೇನ ಅಧೀನಂ? ಅತ್ಥೇನ। ಅತ್ಥಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾಪನತ್ಥೇನ **ಪಞ್ಞತ್ತೀತಿ** ಏವಂ ನಿರುತ್ತಿಆದಿಪದಾನಂ ಸಬ್ಬವಚನೇಸು ಪವತ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಅಞ್ಞಥಾ "ಫುಸತೀತಿ ಫಸ್ಸೋ"ತಿಆದಿಪ್ಪಕಾರೇನ ನಿದ್ಧಾರಣವಚನಾನಂಯೇವ ನಿರುತ್ತಿತಾ, ಸಿರಿವಡ್ಢಕಧನವಡ್ಢಕಪಕಾರಾನಮೇವ ಅಭಿಲಾಪನಂ ಅಧಿವಚನತಾ। "ತಕ್ಕೋ ವಿತಕ್ಕೋ"ತಿ ಏವಂಪಕಾರಾನಮೇವ ಏಕಮೇವ ಅತ್ಥಂ ತೇನ ತೇನ ಪಕಾರೇನ ಞಾಪೇನ್ತಾನಂ ವಚನಾನಂ ಪಞ್ಞತ್ತಿತಾ ಚ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯ। **ಅಸಂಕಿಣ್ಣಾತಿ** ನ ಸಂಕಿಣ್ಣಾ। ತೇನಾಹ **"ಅವಿಜಹಿತಾ...ಪೇ॰... ಅಛಡ್ಡಿತಾ"**ತಿ। **ನ ಸಂಕೀಯನ್ತೀತಿ** ನ

ಸಂಕಿರೀಯನ್ತಿ, **ನ ಸಂಕೀಯಿಸ್ಸನ್ತಿ** ನ ಸಂಕಿರೀಯಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಪ್ಪಟಿಕುಟ್ಠಾ**ತಿ ನ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಾ। ಯಸ್ಮಾ ಭಙ್ಗಂ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಂ ಉಪ್ಪಾದಾದಿ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಮೇವ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **"ಭಙ್ಗಮೇವಾ"**ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ದೇಸನ್ತರಂ ಸಙ್ಕನ್ತೋಪಿ ಅತಿಕ್ಕನ್ತನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಮಾ ತದಾಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ದೇಸನ್ತರಂ ಅಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ ಹಿ ಸಙ್ಖಾರಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತತ್ಥ ತತ್ಥೇವ ಭಿಜ್ಜನ್ತಿ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ ವಿಪರಿಣಮನ್ತಿ ವಿನಾಸಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತಿ। ತೇನಾಹ **"ವಿಪರಿಣತನ್ತಿ...ಪೇ॰... ನಟ್ಠ"**ನ್ತಿ। **ಅಪಾಕಟೀಭೂತಂ** ಅಜಾತತ್ತಾ ಏವ।

ವಸಭಣಗೋತ್ತತಾಯ **ವಸ್ಸಭಞ್ಞಾ। ಮೂಲದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಾ**ತಿ ಮೂಲಭೂತಾ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಾ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಕಪ್ಪೇ ಸಬ್ಬಪಠಮಂ ತಾದಿಸದಿಟ್ಠಿಸಮುಪ್ಪಾದಕಾ। **ಪುನಪ್ಪುನಂ ಆವಜ್ಜೇನ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಅಹೇತುವಾದಪಟಿಸಂಯುತ್ತಗನ್ಥಂ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಿಯಾಪುಣಿತ್ವಾ ತದತ್ಥಂ ವೀಮಂಸನ್ತಸ್ಸ "ನತ್ಥಿ ಹೇತು, ನತ್ಥಿ ಪಚ್ಚಯೋ ಸತ್ತಾನಂ ಸಂಕಿಲೇಸಾಯಾ"ತಿಆದಿನಯಪ್ಪವತ್ತಾಯ ಲದ್ಧಿಯಾ ಆರಮ್ಮಣೇ ಮಿಚ್ಛಾಸತಿ ಸನ್ತಿಟ್ಠತಿ, "ನತ್ಥಿ ಹೇತೂ"ತಿಆದಿವಸೇನ ಅನುಸ್ಸವೂಪಲದ್ಧೇ ಅತ್ಥೇ ತದಾಕಾರಪರಿವಿತಕ್ಕನೇಹಿ ಸವಿಗ್ಗಹೇ ವಿಯ ಸರೂಪತೋ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತೇ ಚಿರಕಾಲಪರಿಚಯೇನ "ಏವಮೇತ"ನ್ತಿ ನಿಜ್ಝಾನಕ್ಖಮಭಾವೂಪಗಮನೇನ ನಿಜ್ಝಾನಕ್ಖನ್ತಿಯಾ ತಥಾಗಹಿತೇ ಪುನಪ್ಪುನಂ ತಥೇವ ಆಸೇವನ್ತಸ್ಸ ಬಹುಲೀಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಮಿಚ್ಛಾವಿತಕ್ಕೇನ ಸಮಾದಿಯಮಾನಾ ಮಿಚ್ಛಾವಾಯಾಮೂಪತ್ಥಮ್ಭಿತಾ ಅತಂಸಭಾವಂ "ತಂಸಭಾವ"ನ್ತಿ ಗಣ್ಹನ್ತೀ ಮಿಚ್ಛಾಸತೀತಿ ಲದ್ಧನಾಮಾ ತಂಲದ್ಧಿಸಹಗತಾ ತಣ್ಹಾ ಸನ್ತಿಟ್ಠತಿ। ಯಥಾಸಕಂ ವಿತಕ್ಕಾದಿಪಚ್ಚಯಲಾಭೇನ ತಸ್ಮಿಂ ಆರಮ್ಮಣೇ ಅಧಿಟ್ಠಿತತಾಯ ಅನೇಕಗ್ಗತಂ ಪಹಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಏಕಗ್ಗತಂ ಅಪ್ಪಿತಂ ವಿಯ ಹೋತಿ ಮಿಚ್ಛಾಸಮಾಧಿನಾ। ಸೋಪಿ ಹಿ ಪಚ್ಚಯವಿಸೇಸೇಹಿ ಲದ್ಧಭಾವನಾಬಲೋ ಈದಿಸೇ ಠಾನೇ ಸಮಾಧಾನಪತಿರೂಪಕಿಚ್ಚಕರೋ ಹೋತಿಯೇವ ವಾಲವಿಜ್ಝನಾದೀಸು ವಿಯಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ತಥಾ ಹಿ ಅನೇಕಕ್ಖತ್ತುಂ ತೇನಾಕಾರೇನ ಪುಬ್ಬಭಾಗಿಯೇಸು ಜವನವಾರೇಸು ಪವತ್ತೇಸು ಸಬ್ಬಪಚ್ಛಿಮೇ ಜವನವಾರೇ ಸತ್ತ ಜವನಾನಿ ಜವನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಪಠಮೇ ಸತೇಕಿಚ್ಛೋ ಹೋತಿ, ತಥಾ ದುತಿಯಾದೀಸು। ಸತ್ತಮೇ ಪನ ಜವನೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ಅತೇಕಿಚ್ಛೋ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ **"ಅಸ್ಸಾದೇನ್ತಸ್ಸಾ"**ತಿಆದಿ। **ಇಮೇಸುಪೀ**ತಿ ದ್ವೀಸುಪಿ ಠಾನೇಸು।

ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ವಾತಿ ಏತ್ಥ **ಇತಿ**-ಸದ್ದೋ ಆದಿಅತ್ಥೋ। ತೇನ "ಯದೇತಂ ಅನಾಗತಂ ನಾಮ, ನಯಿದಂ ಅನಾಗತ"ನ್ತಿಆದಿಕಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ತೇಪೀ**ತಿ ತೇ ವಸ್ಸಭಞ್ಞಾಪಿ **ನ ಮಞ್ಞಿಂಸು** ಲೋಕಸಮಞ್ಞಾಯ ಅನತಿಕ್ಕಮನೀಯತೋ। ತೇನಾಹ **"ಅತೀತಂ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ। **ಖನ್ಧಾನಂ** ಉಪರಿ ನಿರುಳ್ಹಾ **ಪಣ್ಣತ್ತಿ**।

ನಿರುತ್ತಿಪಥಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಉಪಯವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಅರಹನ್ತವಗ್ಗೋ

೧. ಉಪಾದಿಯಮಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೩. ಗಣ್ಹಮಾನೋತಿ "ಏತಂ ಮಮಾ"ತಿಆದಿನಾ ಗಣ್ಹಮಾನೋ। **ಪಾಸೇನಾ**ತಿ ರಾಗಪಾಸೇನ। ತಞ್ಹಿ ಮಾರೋ ಮಾರಪಾಸೋತಿ ಮಞ್ಞತಿ। ತೇನಾಹ "ಅನ್ತಲಿಕ್ಖಚರೋ ಪಾಸೋ, ಯ್ವಾಯಂ ಚರತಿ ಮಾನಸೋ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೫೧; ಮಹಾವ॰ ೩೩)। **ಮುತ್ತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ** ಅನುಪಾದಿಯತೋ ಸಬ್ಬಸೋ ಖನ್ಧಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ।

ಉಪಾದಿಯಮಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨-೬. ಮಞ್ಞಮಾನಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೭೪-೭೮. “ಏತಂ ಮಮಾ”ತಿಆದಿನಾ। **ಮಞ್ಞನಾ ಅಭಿನನ್ದನಾ ಚ**। **ತಣ್ಹಾಛನ್ದೋತಿ** ತಣ್ಹಾ ಏವ ಛನ್ದೋ। ಸಾ ಹಿ ತಣ್ಹಾಯನಟ್ಠೇನ ತಣ್ಹಾ, ಛನ್ದಿಕತಟ್ಠೇನ ಛನ್ದೋ। ಚತುತ್ಥಂ ಅನಿಚ್ಚಲಕ್ಖಣಮುಖೇನ ವುತ್ತಂ, ಪಞ್ಚಮಂ ದುಕ್ಖಲಕ್ಖಣಮುಖೇನ, ಛಟ್ಠಂ ಅನತ್ತಲಕ್ಖಣಮುಖೇನ। ಸೇಸಂ ತೀಸುಪಿ ಸದಿಸಮೇವಾತಿ ವುತ್ತಂ “ಏಸೇವ ನಯೋ”ತಿ।

ಮಞ್ಞಮಾನಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಅನತ್ತನಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೯. **ಅನತ್ತನಿಯನ್ತಿ** ನ ಅತ್ತನಿಯಂ। ತೇನಾಹ “**ನ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕ**”ನ್ತಿ।

ಅನತ್ತನಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮-೧೦. ರಜನೀಯಸಣ್ಠಿತಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೮೦-೮೧. **ರಜನೀಯೇನಾತಿ** ರಜನೀಯೇನ ರಾಗುಪ್ಪಾದಕೇನ। ತೇನಾಹ “**ರಾಗಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಭಾವೇನಾ**”ತಿ। **ರಾಹುಲಸಂಯುತ್ತೇ** ರಾಹುಲತ್ಥೇರಸ್ಸ ಪುಚ್ಛಾವಸೇನ ಆಗತಾ। ಇಧ ರಾಧತ್ಥೇರಸ್ಸ ಸುರಾಧತ್ಥೇರಸ್ಸ ಚ ಪುಚ್ಛಾವಸೇನ, ಪಾಳಿ ಪನ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಸದಿಸಾ। ತೇನಾಹ “**ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾನೀ**”ತಿ।

ರಜನೀಯಸಣ್ಠಿತಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಅರಹನ್ತವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಖಜ್ಜನೀಯವಗ್ಗೋ

೧-೩. ಅಸ್ಸಾದಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೮೩-೮೫. **ಚತುಸಚ್ಚಮೇವ ಕಥಿತಂ** ಅಸ್ಸಾದಾದೀನಞ್ಚೇವ ಸಮುದಯಾದೀನಞ್ಚ ವಸೇನ ದೇಸನಾಯ ಪವತ್ತತ್ತಾ। ಯಸ್ಮಾ ಅಸ್ಸಾದೋ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ, ಆದೀನವೋ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ, ನಿಸ್ಸರಣಂ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಂ ನಿರೋಧಸಚ್ಚಞ್ಚಾತಿ ವುತ್ತೋವಾಯಮತ್ಥೋ; ದುತಿಯೇ ಸಮುದಯಸ್ಸಾದೋ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ, ಆದೀನವೋ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ, ಅತ್ಥಙ್ಗಮೋ ನಿರೋಧಸಚ್ಚಂ, ನಿಸ್ಸರಣಂ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚನ್ತಿ ವುತ್ತೋವಾಯಮತ್ಥೋ; ತತಿಯಂ ಅರಿಯಸಾವಕಸ್ಸೇವ ವಸೇನ ವುತ್ತಂ।

ಅಸ್ಸಾದಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಅರಹನ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೬. **ಯತ್ತಕಾ ಸತ್ತಾವಾಸಾತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಸತ್ತನಿಕಾಯೇ ಆವಸನಟ್ಠೇನ ಸತ್ತಾ ಏವ ಸತ್ತಾವಾಸಾ। ತೇನ ಯತ್ತಕಾ ಸತ್ತಾವಾಸಾ, ತೇಹಿ ಸಬ್ಬೇಹಿಪಿ ಏತೇ ಅಗ್ಗಾ ಏತೇ ಸೇಟ್ಠಾ, ಯೇ ಇಮೇ ಅರಹನ್ತಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಪುರಿಮನಯೇನೇವಾತಿ** ಪುರಿಮಸ್ಮಿಂ ಸತ್ತಟ್ಠಾನಕೋಸಲ್ಲಸುತ್ತೇ ವುತ್ತನಯೇನ।

ತದತ್ಥಪರಿದೀಪನಾಹೀತಿ “ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧೇ ಪರಿಞ್ಞಾಯ। ತಣ್ಹಾ ತೇಸಂ ನ ವಿಜ್ಜತಿ। ಅಸ್ಮಿಮಾನೋ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನೋ”ತಿಆದಿನಾ ತಸ್ಸ ಯಥಾನಿದ್ದಿಟ್ಠಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಅತ್ಥದೀಪನಾಹಿ ಚೇವ “ಅನೇಜಂ ತೇ ಅನುಪ್ಪತ್ತಾ, ಚಿತ್ತಂ ತೇಸಂ ಅನಾವಿಲ”ನ್ತಿಆದಿನಾ

ವಿಸೇಸತ್ಥಪರಿದೀಪನಾಹಿ ಚ। ಝಾನಮಗ್ಗಫಲಪರಿಯಾಪನ್ನಂ ಅತಿಸಯಿತಸುಖಂ ಏತೇಸಮತ್ಥೀತಿ **ಸುಖಿನೋತಿ** ಆಹ **“ಝಾನ… ಪೇ… ಸುಖಿತಾ”**ತಿ। **ತಣ್ಹಾ ತೇಸಂ ನ ವಿಜ್ಜತೀತಿ** ಏತ್ಥ ತೇಸಂ ಅಪಾಯದುಕ್ಖಜನಿಕಾ ತಣ್ಹಾ ನ ವಿಜ್ಜತೀತಿ ವುತ್ತಂ। ವಟ್ಟಮೂಲಿಕಾಯ ತಣ್ಹಾಯ ಅಭಾವಾ “ನನ್ದೀ ತೇಸಂ ನ ವಿಜ್ಜತೀ”ತಿ ಏತ್ಥ ವುಚ್ಚತೀತಿ। **ಇಮಸ್ಸಪೀತಿ ಪಿ**-ಸದ್ದೇನ ದುಕ್ಖಸ್ಸಾಭಾವೇನಪೀತಿ ದುಕ್ಖಾಭಾವೋ ವಿಯ ವಟ್ಟಮೂಲಿಕತಣ್ಹಾಭಾವೋ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೀಯತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ತೇನ ಹಿ ತೇ ಅನುಪಾದಿಸೇಸನಿಬ್ಬಾನಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಅಚ್ಚನ್ತಸುಖಿತಾ ಏವಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತೀತಿ। “ಸೇಯ್ಯೋಹಮಸ್ಮೀ”ತಿಆದಿನಯಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ **ನವವಿಧೋ। ಞಾಣೇನಾತಿ** ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಞಾಣೇನ।

ಅರಹತ್ತಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತಾ। **ಅಲಿತ್ತಾತಿ** ಅಮಕ್ಖಿತಾ। **ಬ್ರಹ್ಮಭೂತಾತಿ** ಬ್ರಹ್ಮಭಾವಂ ಪತ್ತಾ, ಬ್ರಹ್ಮತೋ ವಾ ಅರಿಯಮಗ್ಗಞಾಣತೋ ಭೂತಾ ಅರಿಯಾಯ ಜಾತಿಯಾ ಜಾತಾ। ಸತ್ತ ಸದ್ಧಮ್ಮಾ ಗೋಚರೋ ಪವತ್ತಿಟ್ಠಾನಂ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಸತ್ತಸದ್ಧಮ್ಮಗೋಚರಾ।**

ನಿರಾಸಙ್ಕಚಾರೋ ನಾಮ ಗಹಿತೋ ಕುತೋಚಿಪಿ ತೇಸಂ ಆಸಙ್ಕಾಯ ಅಭಾವತೋ। ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಆದೀಹಿ **ದಸಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ** ಸಮ್ಮಾವಿಮುತ್ತಿ-ಸಮ್ಮಾಞಾಣಪರಿಯೋಸಾನೇಹಿ। “ಆಗುಂ ನ ಕರೋತೀ”ತಿಆದೀಹಿ **ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ। ತಣ್ಹಾ ತೇಸಂ ನ ವಿಜ್ಜತೀತಿ** ಇದಮ್ಪಿ ತಣ್ಹಾಪಹಾನಸ್ಸ ಬಹೂಪಕಾರತಾದಸ್ಸನಂ। ತೇನಾಹ **“ದಾಸಕಾರಿಕಾ ತಣ್ಹಾಪಿ ತೇಸಂ ನತ್ಥೀ”**ತಿ।

ನ ವಿಕಮ್ಪನ್ತಿ “ಸೇಯ್ಯೋಹಮಸ್ಮೀ”ತಿಆದಿನಾ।

ಉದ್ಧಂ ತಿರಿಯಂ ಅಪಾಚೀನನ್ತಿ ಏತ್ಥ “ಉದ್ಧಂ ವುಚ್ಚತೀ”ತಿಆದಿನಾ ರೂಪಮುಖೇನ ಅತ್ತಭಾವಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪವತ್ತೋ ಪಠಮನಯೋ। ಕಾಲತ್ತಯವಸೇನ ಧಮ್ಮಪ್ಪವತ್ತಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪವತ್ತೋ ದುತಿಯನಯೋ। ಠಾನವಸೇನ ಸಕಲಲೋಕಧಾತುಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪವತ್ತೋ ತತಿಯನಯೋ। **ಬುದ್ಧಾತಿ** ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಬುದ್ಧವನ್ತೋ।

ಸೀಹನಾದಸಮೋಧಾನನ್ತಿ ಸೀಹನಾದಾನಂ ಸಂಕಲನಂ। ಲೋಕೇ ಅತ್ತನೋ ಉತ್ತರಿತರಸ್ಸಾಭಾವಾ **ಅನುತ್ತರಾ।** ಉತ್ತರೋ ತಾವ ತಿಟ್ಠತು ಪುರಿಸೋ, ಸದಿಸೋಪಿ ತಾವ ನತ್ಥೀತಿ **ಅಸದಿಸಾ।** ಸಕಲಮ್ಪಿ ಭವಂ ಉತ್ತರಿತ್ವಾ **ಭವಪಿಟ್ಠೇ ಠತ್ವಾ** ವಿಮುತ್ತಿಸುಖೇನ ಸುಖಿತತ್ತಾದಿವಸೇನ ಏಕವೀಸತಿಯಾಕಾರೇಹಿ **ಸೀಹನಾದಂ ನದನ್ತಿ।**

ಅರಹನ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ದುತಿಯಅರಹನ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೭. **ಸುದ್ಧಿಕಮೇವಾತಿ** ಸುದ್ಧಸಂಖಿತ್ತಬನ್ಧಮೇವ ಕತ್ವಾ।

ದುತಿಯಅರಹನ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಸೀಹಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೮. **ಸೀಹೋತಿ** ಪರಿಸ್ಸಯಸಹನತೋ ಪಟಿಪಕ್ಖಹನನತೋ ಚ “ಸೀಹೋ”ತಿ ಲದ್ಧನಾಮೋ ಮಿಗಾಧಿಪತಿ। **ಚತ್ತಾರೋತಿ** ಚ ಸಮಾನೇಪಿ ಸೀಹಜಾತಿಕಭಾವೇ ವಣ್ಣವಿಸೇಸಾದಿಸಿದ್ಧೇನ ವಿಸೇಸೇನ ಚತ್ತಾರೋ ಸೀಹಾ। ತೇ ಇದಾನಿ ನಾಮತೋ ವಣ್ಣತೋ ಆಹಾರತೋ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಸೀಹಂ ನಾನಪ್ಪಕಾರತೋ ವಿಭಾವೇತುಂ **“ತಿಣಸೀಹೋ”**ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। ತಿಣಭಕ್ಖೋ ಸೀಹೋ **ತಿಣಸೀಹೋ** ಪುರಿಮಪದೇ ಉತ್ತರಪದಲೋಪೇನ ಯಥಾ “ಸಾಕಪತ್ಥಿವೋ”ತಿ। ಕಾಳವಣ್ಣತಾಯ **ಕಾಳಸೀಹೋ।** ತಥಾ **ಪಣ್ಡುಸೀಹೋ।** ತೇನಾಹ **“ಕಾಳಸೀಹೋ ಕಾಳಗಾವಿಸದಿಸೋ, ಪಣ್ಡುಸೀಹೋ ಪಣ್ಡುಪಲಾಸವಣ್ಣಗಾವಿಸದಿಸೋ”**ತಿ। ರತ್ತಕಮ್ಬಲಸ್ಸ ವಿಯ ಕೇಸರೋ ಕೇಸರಕಲಾಪೋ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಕೇಸರೀ।** ಲಾಖಾರಸಪರಿಕಮ್ಮಕತೇಹಿ ವಿಯ ಪಾದಪರಿಯನ್ತೇಹೀತಿ ಯೋಜನಾ।

ಕಮ್ಮಾನುಭಾವಸಿದ್ಧಆಧಿಪಚ್ಚಮಹೇಸಕ್ಖತಾಹಿ **ಸಬ್ಬಮಿಗಗಣಸ್ಸ ರಾಜಾ ಸುವಣ್ಣಗುಹತೋ ವಾ**ತಿಆದಿ "ಸೀಹಸ್ಸ ವಿಹಾರೋ ಕಿರಿಯಾ ಏವಂ ಹೋತೀ"ತಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ।

ಸಮಂ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾತಿ ಸಬ್ಬಭಾಗೇಹಿ ಸಮಮೇವ ಭೂಮಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ। **ಆಕಡ್ಢಿತ್ವಾ**ತಿ ಪುರತೋ ಆಕಡ್ಢಿತ್ವಾ । **ಅಭಿಹರಿತ್ವಾ**ತಿ ಅಭಿಮುಖಂ ಹರಿತ್ವಾ। **ಸಙ್ಘಾತ**ನ್ತಿ ವಿನಾಸಂ। ವೀಸತಿಯಟ್ಠಿಕಂ ಠಾನಂ **ಉಸಭಂ**।

ಸಮಸೀಹೋತಿ ಸಮಜಾತಿಕೋ ಸಮಭಾಗೋ ಚ ಸೀಹೋ। **ಸಮಾನೋಸ್ಮೀ**ತಿ ದೇಸನಾಮತ್ತಂ, ಸಮಪ್ಪಭಾವತಾಯಪಿ ನ ಭಾಯತಿ। **ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿಬಲವತಾಯಾ**ತಿ "ಕೇ ಅಞ್ಞೇ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಉತ್ತರಿತರಾ, ಅಥ ಖೋ ಮಯಮೇವ ಮಹಾಬಲಾ"ತಿ ಏವಂ ಬಲಾತಿಮಾನನಿಮಿತ್ತಾಯ ಅಹಙ್ಕಾರಹೇತುಭೂತಾಯ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿಯಾ ಬಲಭಾವೇನ। **ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿಪಹೀನತ್ತಾ**ತಿ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿಯಾ ಪಹೀನತ್ತಾ ನಿರಹಙ್ಕಾರತ್ತಾ ಅತ್ತಸಿನೇಹಸ್ಸ ಸುಟ್ಠು ಸಮುಗ್ಘಾಟಿತತ್ತಾ **ನ ಭಾಯತಿ**।

ತಥಾ ತಥಾತಿ ಸೀಹಸದಿಸತಾದಿನಾ ತೇನ ತೇನ ಪಕಾರೇನ ಅತ್ತಾನಂ ಕಥೇಸೀತಿ ವತ್ವಾ ತಮತ್ಥಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಸೀಹೋತಿ ಖೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಕತಾಭಿನೀಹಾರಸ್ಸ ಲೋಕನಾಥಸ್ಸ ಬೋಧಿಯಾ ನಿಯತಭಾವಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಏಕನ್ತಭಾವೀಬುದ್ಧಭಾವೋತಿ ಕತ್ವಾ "ತೀಸು ಪಾಸಾದೇಸು ನಿವಾಸಕಾಲೋ, ಮಗಧರಞ್ಞೋ ಪಟಿಞ್ಞಾದಾನಕಾಲೋ, ಪಾಯಾಸಸ್ಸ ಪರಿಭುತ್ತಕಾಲೋ"ತಿಆದಿನಾ ಅಭಿಸಮ್ಬೋಧಿತೋ ಪುರಿಮಾವತ್ಥಾಪಿ ಸೀಹಸದಿಸಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸಿತಾ। ಭಾವಿನಿ, ಭೂತೋಪಚಾರೋಪಿ ಹಿ ಲೋಕವೋಹಾರೋ। ವಿಜ್ಜಾಭಾವಸಾಮಞ್ಞತೋ ಭೂತವಿಜ್ಜಾ ಇತರವಿಜ್ಜಾಪಿ ಏಕಜ್ಝಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಸಮ್ಮಸನತೋ ತಂ ಪುರೇತರಂ ಸಿದ್ಧಂ ವಿಪಾಕಂ ವಿಯ ಕತ್ವಾ ಆಹ **"ತಿಸ್ಸೋ ವಿಜ್ಜಾ ವಿಸೋಧೇತ್ವಾ"**ತಿ। ಅನುಲೋಮಪಟಿಲೋಮತೋ ಪವತ್ತಞಾಣವಸೇನ **"ಯಮಕಞಾಣಮನ್ಥನೇನಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ।

ತತ್ಥ ವಿಹರನ್ತಸ್ಸಾತಿ ಅಜಪಾಲನಿಗ್ರೋಧಮೂಲೇ ವಿಹರನ್ತಸ್ಸ। **ಏಕಾದಸಮೇ ದಿವಸೇ**ತಿ ಸತ್ತಸತ್ತಾಹತೋ ಪರಂ ಏಕಾದಸಮೇ ದಿವಸೇ। **ಅಚಲಪಲ್ಲಙ್ಕೇ**ತಿ ಇಸಿಪತನೇ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪವತ್ತನತ್ಥಂ ನಿಸಿನ್ನಪಲ್ಲಙ್ಕೇ। ತಮ್ಪಿ ಹಿ ಕೇನಚಿ ಅಪ್ಪಟಿವತ್ತಿಯಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪವತ್ತನತ್ಥಂ ನಿಸಜ್ಜಾತಿ ಕತ್ವಾ ವಜಿರಾಸನಂ ವಿಯ ಅಚಲಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ವುಚ್ಚತಿ। **ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಚ ಪನ ಪದೇ**ತಿ "ದ್ವೇಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನ್ತಾ"ತಿಆದಿನಯಪ್ಪವತ್ತೇ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸದ್ಧಮ್ಮಕೋಟ್ಠಾಸೇ। **ಧಮ್ಮಘೋಸೋ…ಪೇ॰… ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇಸಿ** "ಸಬ್ಬತ್ಥ ಠಿತಾ ಸುಣನ್ತೂ"ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನೇನ। **ಸೋಳಸಹಾಕಾರೇಹೀ**ತಿ "ದುಕ್ಖಪರಿಞ್ಞಾ, ಸಮುದಯಪ್ಪಹಾನಂ, ನಿರೋಧಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾ, ಮಗ್ಗಭಾವನಾ"ತಿ ಏವಂ ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ಮಗ್ಗೇ ಚತ್ತಾರಿ ಚತ್ತಾರಿ ಕತ್ವಾ ಸೋಳಸಹಿ ಆಕಾರೇಹಿ।

ವುತ್ತೋಯೇವ, ನ ಇಧ ವತ್ತಬ್ಬೋ, ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ಅಪರೇಹಿಪಿ ಅಟ್ಠಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಭಗವಾ ತಥಾಗತೋತಿ ಆರಭಿತ್ವಾ **ಉದಾನಟ್ಠಕಥಾ**ದೀಸುಪಿ (ಉದಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೮; ಇತಿವು॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೮) ತಥಾಗತಪದಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ ಏವ, ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ವುತ್ತನಯೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ । ಯದಿಪಿ ಭಗವಾ ನ ಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ನಿಸಿನ್ನಮತ್ತೋವ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಜಾತೋ, ತಥಾಪಿ ತಾಯ ನಿಸಜ್ಜಾಯ ನಿಸಿನ್ನೋವ ಪನುಜ್ಜ ಸಬ್ಬಪರಿಸ್ಸಯಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಜಾತೋ। ತಥಾ ಹಿ ತಂ "ಅಪರಾಜಿತಪಲ್ಲಙ್ಕ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಸ್ಮಾ **"ಯಾವ ಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕಾ ವಾ"**ತಿ ವತ್ವಾ ತೇನ ಅಪರಿತುಸ್ಸನ್ತೋ **"ಯಾವ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣಾ ವಾ"**ತಿ ಆಹ।

ಇತಿ ರೂಪನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ಇತಿ**-ಸದ್ದೋ ನಿದಸ್ಸನತ್ಥೋ। ತೇನ ರೂಪಂ ಸರೂಪತೋ ಪರಿಮಾಣತೋ ಪರಿಚ್ಛೇದತೋ ದಸ್ಸಿತನ್ತಿ ಆಹ **"ಇದಂ ರುಪ"**ನ್ತಿಆದಿ। "ಇದಂ ರೂಪ"ನ್ತಿ ಹಿ ಇಮಿನಾ ಭೂತುಪಾದಾಯಭೇದರೂಪಂ ಸರೂಪತೋ ದಸ್ಸಿತಂ। **ಏತ್ತಕಂ ರೂಪ**ನ್ತಿ

ಇಮಿನಾ ತಂ ಪರಿಮಾಣತೋ ದಸ್ಸಿತಂ। ತಸ್ಸ ಚ ಪರಿಮಾಣಸ್ಸ ಏಕನ್ತಭಾವದಸ್ಸನೇನ **“ನ ಇತೋ ಭಿಯ್ಯೋ ರೂಪಂ ಅತ್ಥೀ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಸಭಾವತೋ**ತಿ ಸಲಕ್ಖಣತೋ। **ಸರಸತೋ**ತಿ ಸಕಿಚ್ಚತೋ। **ಪರಿಯನ್ತತೋ**ತಿ ಪರಿಮಾಣಪರಿಯನ್ತತೋ। **ಪರಿಚ್ಛೇದತೋ**ತಿ ಯತ್ತಕೇ ಠಾನೇ ತಸ್ಸ ಪವತ್ತಿ, ತಸ್ಸ ಪರಿಚ್ಛೇದನತೋ। **ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದನತೋ**ತಿ ಪರಿಯೋಸಾನಪ್ಪತ್ತಿತೋ। **ತಂ ಸಬ್ಬಂ ದಸ್ಸಿತಂ ಹೋತಿ** ಯಥಾವುತ್ತೇನ ವಿಭಾಗೇನ। **ಅಯಂ ರೂಪಸ್ಸ ಸಮುದಯೋ ನಾಮಾ**ತಿ ಅಯಂ ಆಹಾರಾದಿ ರೂಪಸ್ಸ ಸಮುದಯೋ ನಾಮ। ತೇನಾಹ **“ಏತ್ತಾವತಾ”**ತಿಆದಿ। **ಅತ್ಥಙ್ಗಮೋ**ತಿ ನಿರೋಧೋ। “ಆಹಾರಸಮುದಯಾ ಆಹಾರನಿರೋಧಾ”ತಿ ಚ ಅಸಾಧಾರಣಮೇವ ಗಹೇತ್ವಾ ಸೇಸೇ ಆದಿ-ಸದ್ದೇನ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ।

ಪಣ್ಣಾಸಲಕ್ಖಣಪಟಿಮಣ್ಡಿತನ್ತಿ ಪಣ್ಣಾಸಉದಯಬ್ಬಯಲಕ್ಖಣವಿಭೂಸಿತಂ ಸಮುದಯತ್ಥಙ್ಗಮಗಹಣತೋ। **ಖೀಣಾಸವತ್ತಾ**ತಿ ಅನವಸೇಸಂ ಸಾವಸೇಸಞ್ಚ ಆಸವಾನಂ ಪರಿಕ್ಖೀಣತ್ತಾ। ಅನಾಗಾಮೀನಮ್ಪಿ ಹಿ ಭಯಂ ಚಿತ್ತುತ್ರಾಸೋ ಚ ನ ಹೋತೀತಿ। **ಞಾಣಸಂವೇಗೋ** ಭಯತೂಪಟ್ಠಾನಞಾಣಂ। **ಇತರೇಸಂ ಪನ ದೇವಾನ**ನ್ತಿ ಅಖೀಣಾಸವೇ ದೇವೇ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। **ಭೋತಿ ಧಮ್ಮಾಲಪನಮತ್ತ**ನ್ತಿ ವಾಚಸಿಕಂ ತಥಾಲಪನಮತ್ತಂ।

ಚಕ್ಕನ್ತಿ ಸತ್ಥು ಆಣಾಚಕ್ಕಂ, ತಂ ಪನ ಧಮ್ಮತೋ ಆಗತನ್ತಿ **ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ**। ತತ್ಥ ಅರಿಯಸಾವಕಾನಂ ಪಟಿವೇಧಧಮ್ಮತೋ ಆಗತನ್ತಿ **ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ**। ಇತರೇಸಂ ದೇಸನಾಧಮ್ಮತೋ ಆಗತನ್ತಿ **ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ**। ದುವಿಧೇಪಿ ಞಾಣಂ ಪಧಾನನ್ತಿ ಞಾಣಸೀಸೇನ ವುತ್ತಂ **“ಪಟಿವೇಧಞಾಣಮ್ಪಿ ದೇಸನಾಞಾಣಮ್ಪೀ”**ತಿ। ಇದಾನಿ ತಂ ಞಾಣದ್ವಯಂ ಸರೂಪತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಪಟಿವೇಧಞಾಣಂ ನಾಮಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಯಸ್ಮಾ ಚಸ್ಸ ಞಾಣಸ್ಸ ಸುಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧತ್ತಾ ಭಗವಾ ತಾನಿ ಸಟ್ಠಿ ನಯಸಹಸ್ಸಾನಿ ವೇನೇಯ್ಯಾನಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ಅಹೋಸಿ, ತಸ್ಮಾ ತಾನಿ ಸಟ್ಠಿ ನಯಸಹಸ್ಸಾನಿ ತೇನ ಞಾಣೇನ ಸದ್ಧಿಂಯೇವ ಸಿದ್ಧಾನೀತಿ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ಸಟ್ಠಿಯಾ ಚ ನಯಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝೀ”**ತಿ ಆಹ। **ತಿಪರಿವಟ್ಟ**ನ್ತಿ ಇದಂ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ಚ, ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯನ್ತಿ ಚ, ಪರಿಞ್ಞಾತನ್ತಿ ಚ ಏವಂ ತಿಪರಿವಟ್ಟಂ, ತಂಯೇವ **ದ್ವಾದಸಾಕಾರಂ**। ತನ್ತಿ ದೇಸನಾಞಾಣಂ **ಪವತ್ತೇತಿ ಏಸ** ಭಗವಾ। **ಅಪ್ಪಟಿಪುಗ್ಗಲೋ**ತಿ ಪತಿನಿಧಿಭೂತಪುಗ್ಗಲರಹಿತೋ। **ಏಕಸದಿಸಸ್ಸಾ**ತಿ ನಿಬ್ಬಿಕಾರಸ್ಸ।

ಸೀಹಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಖಜ್ಜನೀಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೯. ವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನಾತಿ ಏತರಹಿ ರೂಪವೇದನಾದಯೋ ಅನುಸ್ಸರಿತ್ವಾ “ಪುಬ್ಬೇಪಾಹಂ ಏವಂವೇದನೋ ಅಹೋಸಿ”ನ್ತಿ ಅತೀತಾನಂ ರೂಪವೇದನಾದೀನಂ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇಹಿ ವಿಸೇಸಾಭಾವದಸ್ಸನಾ ವಿಪಸ್ಸನಾ, ತಸ್ಸಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ವಸೇನ। ಯ್ವಾಯಂ “ನ ಇದಂ ಅಭಿಞ್ಞಾವಸೇನಾ”ತಿ ಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ ಕತೋ, ತಸ್ಸ ಕಾರಣಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ಅಭಿಞ್ಞಾವಸೇನ ಹೀ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಖನ್ಧಪಟಿಬದ್ಧಾ** ನಾಮ ಗೋತ್ತವಣ್ಣಹಾರಾದಯೋ। **ಏವಂ ಅನುಸ್ಸರನ್ತೋ**ತಿ ಯಥಾವುತ್ತವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ಅನುಸ್ಸರನ್ತೋ। ಸಭಾವಧಮ್ಮಾನಂ ಏವ ಅನುಸ್ಸರಣಸ್ಸ ವುತ್ತತ್ತಾ **“ಸುಞ್ಞತಾಪಬ್ಬ”**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಯಸ್ಮಾ ತೇ ಏವ ರೂಪಾದಯೋ ನೇವ ಅತ್ತಾ, ನ ಅತ್ತನಿಯಾ ಅಸಾರಾ ಅನಿಸ್ಸರಾ, ತಸ್ಮಾ ತತೋ ಸುಞ್ಞಾ, ತೇಸಂ ಭಾವೋ **ಸುಞ್ಞತಾ,** ತಸ್ಸಾ **ಲಕ್ಖಣಂ** ರುಪ್ಪನಾದಿಕಂ **ದಸ್ಸೇತುಂ**।

ಕಿಞ್ಚಾತಿ ಹೇತುಅತ್ಥಜೋತಕೇ ಕಾರಣೇ ಪಚ್ಚತ್ತವಚನನ್ತಿ ಆಹ **“ಕಿಞ್ಚಾತಿ ಕಾರಣಪುಚ್ಛಾ, ಕೇನ ಕಾರಣೇನ ರೂಪಂ ವದೇಥಾ”**ತಿ। **ಏತ**ನ್ತಿ ಏತಂ ಭೂತುಪಾದಾಯಭೇದಂ ಧಮ್ಮಜಾತಂ। **ಕೇನ ಕಾರಣೇನ ರೂಪಂ ನಾಮಾ**ತಿ ಕಿಂ ಕಾರಣಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ರೂಪನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕಾರಣುದ್ದೇಸೋ**ತಿ ಕಾರಣಸ್ಸ ಉದ್ದಿಸನಂ। **ರುಪ್ಪತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ **ರೂಪಂ** ನಾಮ ಸೀತಾದಿವಿರೋಧಿಪಚ್ಚಯಸನ್ನಿಪಾತೇನ ವಿಸದಿಸುಪ್ಪತ್ತಿ। ತೇನಾಹ **“ಸೀತೇನಪೀ”**ತಿಆದಿ। **ಪಬ್ಬತಪಾದೇ**ತಿ ಚಕ್ಕವಾಳಪಬ್ಬತಪಾದೇ,

ಸೋ ಪನ ತತ್ಥ ಅಚ್ಚುಗ್ಗತೋ ಪಾಕಾರೋ ವಿಯ ಠಿತೋ। ತಥಾ ಹಿ ತತ್ಥ ಸತ್ತಾ ಓಲಮ್ಬನ್ತಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ। **ಹತ್ಥಪಾಸಾಗತಾತಿ** ಹತ್ಥಪಾಸಂ ಆಗತಾ ಉಪಾಗತಾ। **ತತ್ಥಾತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ಹತ್ಥಪಾಸಾಗತೇ ಸತ್ತೇ। **ಛಿಜ್ಜಿತ್ವಾತಿ** ಮುಚ್ಛಾಪತ್ತಿಯಾ ಮುಚ್ಚಿತ್ವಾ, ಅಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗಉಚ್ಛೇದವಸೇನ ವಾ ಪರಿಚ್ಛಿಜ್ಜಿತ್ವಾ। **ಅಚ್ಚನ್ತಖಾರೇ ಉದಕೇತಿ** ಆತಪಸನ್ತಾಪಾಭಾವೇನ ಅತಿಸೀತಭಾವಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ ಅಚ್ಚನ್ತಖಾರತಾ ವುತ್ತಾ ಸಿಯಾ। ನ ಹಿ ತಂ ಕಪ್ಪಸಣ್ಠಾನಉದಕಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಕರಮಹಾಮೇಘವುಟ್ಠಂ ಪಥವೀಸನ್ಧಾರಕಂ ಕಪ್ಪವಿನಾಸಉದಕಂ ವಿಯ ಖಾರಂ ಭವಿತುಂ ಅರಹತಿ, ತಥಾ ಸತಿ ಪಥವೀಪಿ ವಿಲೀಯೇಯ್ಯಾತಿ। **ಮಹಿಂಸಕರಟ್ಠಂ** ನಾಮ ಹಿಮವನ್ತಪದೇಸೇ ಏಕಂ ರಟ್ಠಂ।

ಅವೀಚಿಮಹಾನಿರಯೇತಿ ಸಉಸ್ಸದಂ ಅವೀಚಿನಿರಯಂ ವುತ್ತಂ। **ಗಙ್ಗಾಪಿಟ್ಠೇತಿ** ಗಙ್ಗಾತೀರೇ।

ಸರನ್ತಾ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ಸರೀಸಪಪದಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ವದತಿ। **ಏತನ್ತಿ** ರುಪ್ಪನಂ। ಯಥಾ ಕಠಿನತಾ ಪಥವಿಯಾ ಪಚ್ಚತ್ತಲಕ್ಖಣಂ, ಏವಂ ರುಪ್ಪನಂ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಪಚ್ಚತ್ತಲಕ್ಖಣಂ, ಸಭಾವಭೂತಲಕ್ಖಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಪುರಿಮಸದಿಸನ್ತಿ ಪುರಿಮೇ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೇ ವುತ್ತೇನ ಸದಿಸಂ। ತಂ "ಕಿನ್ತಿ ಕಾರಣಪುಚ್ಛಾ"ತಿಆದಿನಾ **ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ**। **ಸುಖಂ** ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣಂ। **ಸುಖಾದೀನಂ** ವೇದನಾನಂ। **ಪಚ್ಚಯತೋತಿ** ಆರಮ್ಮಣಪಚ್ಚಯತೋ। **ಅಯಮತ್ಥೋತಿ** "ಸುಖಾರಮ್ಮಣಂ ಸುಖನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ। ಉತ್ತರಪದಲೋಪೇನ ಹೇಸ ನಿದ್ದೇಸೋ। **ವೇದಯತೀತಿ** ಅನುಭವತಿ। **ವೇದಯಿತಲಕ್ಖಣಾತಿ** ಅನುಭವನಲಕ್ಖಣಾ।

ನೀಲಪುಪ್ಫೇತಿ ನೀಲವಣ್ಣಪುಪ್ಫೇ। **ವತ್ಥೇ ವಾತಿ** ನೀಲವತ್ಥೇ। **ವಾ**-ಸದ್ದೇನ ವಣ್ಣಧಾತುಆದಿಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಅಪ್ಪನಂ ವಾ** ಝಾನಂ **ವಾಪೇನ್ತೋ**। **ಉಪ್ಪಜ್ಜನಸಞ್ಞಾಪೀತಿ** ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ನೀಲಂ ರೂಪಾಯತನಂ ಆರಬ್ಭ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಸಞ್ಞಾಪಿ, ಯಾ ಪಕಿಣ್ಣಕಸಞ್ಞಾತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ರೂಪತ್ತಾಯಾತಿ ರೂಪಭಾವಾಯ। **ಯಾಗುಮೇವಾತಿ** ಯಾಗುಭಾವಿನಮೇವ ವತ್ಥುಂ। **ಯಾಗುತ್ತಾಯ** ಯಾಗುಭಾವಾಯ। **ಪಚತಿ ನಾಮ** ಪುಗ್ಗಲೋ। **ಏವನ್ತಿ** ಯಥಾ ಯಾಗುಆದಿವತ್ಥುಂ ಪುರಿಸೋ ಯಾಗುಆದಿಅತ್ಥಾಯ ಪಚತಿ ನಿಪ್ಫಾದೇತಿ, ಅಯಂ ಏವಂ ರುಪ್ಪನಾದಿಸಭಾವೇ ಧಮ್ಮಸಮೂಹೇ ಯಥಾಸಕಂ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಅಭಿಸಙ್ಖರಿಯಮಾನೇ ಚೇತನಾಪಧಾನೋ ಧಮ್ಮಸಮೂಹೋ ಪವತ್ತನತ್ಥಂ ವಿಸೇಸಪಚ್ಚಯೋ ಹುತ್ವಾ ತೇ ಅಭಿಸಙ್ಖರೋತಿ ನಿರೋಪೇತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತಿ। ತೇನಾಹ "**ಪಚ್ಚಯೇಹೀ**"ತಿಆದಿ। **ರೂಪಮೇವಾತಿ** ರೂಪಸಭಾವಮೇವ, ನ ಅಞ್ಞಂ ಸಭಾವಂ। **ಅಭಿಸಙ್ಖರೋತೀತಿ** ಇತರೇಹಿ ಪಚ್ಚಯಧಮ್ಮೇಹಿ ಅಧಿಕಂ ಸುಟ್ಠು ಪಚ್ಚಯತಂ ಕರೋತಿ। "ಉಪಗಚ್ಛತಿ ಯಾಪೇತಿ ಆಯೂಹತೀ"ತಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಾನಿ। ಅಭಿಸಙ್ಖರಣಮೇವ ಹಿ ಆಯೂಹನಾದೀನಿ। **ನಿಬ್ಬತ್ತೇತೀತಿ** ತೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ರುಪ್ಪನಾದಿಭಾವೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಯಾ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಚೇತಯಿತಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ಸಙ್ಖಾರಸ್ಸಾತಿ** ಇದಂ ಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧಧಮ್ಮಾನಂ ಚೇತನಾಪಧಾನತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। ತಥಾ ಹಿ ಭಗವಾ ಸುತ್ತನ್ತಭಾಜನೀಯೇ ಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧಂ ವಿಭಜನ್ತೇನ ಚೇತನಾವ ವಿಭತ್ತಾ।

ವಾತಿಙ್ಗಣಂ ಬ್ರಹತಿಫಲಂ। **ಚತುರಸ್ಸವಲ್ಲೀತಿ** ತಿವುತಾಲತಾ। **ಅಖಾರಿಕನ್ತಿ** ಖಾರರಸರಹಿತಂ, ತಂ ಪನ ಪಣ್ಣಫಲಾದಿ। ಯತ್ಥ ಲೋಣರಸೋ ಅಧಿಕೋ, ತಂ **ಲೋಣಿಕನ್ತಿ** ಆಹ "**ಲೋಣಯಾಗೂ**"ತಿಆದಿ। **ಅಮ್ಬಿಲಾದಿಭೇದಂ** ರಸಂ।

ಆಕಾರಸಣ್ಠಾನಗಹಣವಸೇನಾತಿ ನೀಲಪೀತಾದಿಆಕಾರಗಹಣವಸೇನ ಚೇವ ವಟ್ಟಚತುರಸ್ಸಾದಿಸಣ್ಠಾನಗಹಣವಸೇನ ಚ। **ವಿನಾಪಿ ಆಕಾರಸಣ್ಠಾನಾತಿ** ಆಕಾರಸಣ್ಠಾನೇಹಿ ವಿನಾ, ತೇ ಠಪೇತ್ವಾಪಿ। **ಪಚ್ಚತ್ತಭೇದಗಹಣವಸೇನಾತಿ** ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಸ್ಸ ಪಭೇದಗಹಣವಸೇನ। **ಅಸಮ್ಮೋಹತೋತಿ** ಯಾಥಾವತೋ। **ವಿಸೇಸೋ** ವಿಸೇಸತ್ಥದೀಪನತೋ, **ಅವಿಸೇಸೋ** ಅಯಂ ಧಮ್ಮೋ ಅವಿಸೇಸದೀಪನತೋ। ತೇನಾಹ "**ವಿಸೇಸೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ**"ತಿ। ಜಾನನಞ್ಹಿ ಅವಿಸಿಟ್ಠಂ, ತಂ ಸಮಾಸಪದತೋ ಉಪಸಗ್ಗಾ ವಿಸೇಸೇನ್ತಿ। ತಥಾ ಹಿ ಸಞ್ಜಾನನಪದಂ ಪಚ್ಚಭಿಞ್ಞಾಣನಿಮಿತ್ತಂ ಆಕಾರಗಹಣಮತ್ತಂ ಬೋಧೇತಿ, ವಿಜಾನನಪದಂ ತತೋ

ವಿಸಿಟ್ಠವಿಸಯಗಹಣಂ । ಪಜಾನನಪದಂ ಪನ ತತೋಪಿ ವಿಸಿಟ್ಠತರಂ ಪಕಾರತೋ ಅವಬೋಧಂ ಬೋಧೇತಿ। ತೇನಾಹ **"ತಸ್ಸಾಪೀ"**ತಿಆದಿ। **ಆರಮ್ಮಣಸಞ್ಜಾನನಮತ್ತಮೇವಾತಿ** ನೀಲಾದಿಭೇದಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಸ್ಸ ಸಲ್ಲಕ್ಖಣಮತ್ತಮೇವ। ಅವಧಾರಣೇನ ಲಕ್ಖಣಪಟಿವೇಧತ್ತಂ ನಿವತ್ತೇತಿ। ತೇನಾಹ **"ಅನಿಚ್ಚ"**ನ್ತಿಆದಿ। ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಚಿತ್ತೇಹಿ ವಿಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಪಗುಣಭಾವೇ ಸತಿ ಞಾಣವಿಪ್ಪಯುತ್ತೇನ ಚಿತ್ತೇನಪಿ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಹೋತಿಯೇವಾತಿ ಆಹ **"ಅನಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ಲಕ್ಖಣಪಟಿವೇಧಞ್ಚ ಪಾಪೇತೀ"**ತಿ। **ಪಟಿವೇಧನ್ತಿ** ಚ ಉಪಲದ್ಧಿಮೇವ ವದತಿ, ನ ಪಟಿವಿಜ್ಝನಂ। ತೇನಾಹ **"ಉಸ್ಸಕ್ಕಿತ್ವಾ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ। **ಉಸ್ಸಕ್ಕಿತ್ವಾತಿ** ಉಸ್ಸಕ್ಕಾಪೇತ್ವಾ ಮಗ್ಗಪಾತುಭಾವಮ್ಪಿ ಪಾಪೇತಿ ಅಸಮ್ಮೋಹಸಭಾವತ್ತಾ। ಯಥಾ ಲಕ್ಖಣಪಟಿವೇಧಕಾಲೇ ಸಞ್ಜಾನನಲಕ್ಖಣವಸೇನ ಸಞ್ಞಾಣಅನುರೂಪವಸೇನೇವ ಪವತ್ತಂ, ಏವಂ ವಿಞ್ಞಾಣವಿಜಾನನವಸೇನ ವಾಯಂ ಅನುರೂಪವಸೇನೇವ ಪವತ್ತತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಇದಾನಿ ತಮತ್ಥಂ ಹೇರಞ್ಞಿಕಾದಿಉಪಮಾಯ ವಿಭಾವೇತುಂ **"ಯಥಾ ಹೀ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಹಿರಞ್ಞಂ ವುಚ್ಚತಿ ಕಹಾಪಣಂ, ಹಿರಞ್ಞಜಾನನೇ ನಿಯುತ್ತೋ **ಹೇರಞ್ಞಿಕೋ**। ಲೋಕವೋಹಾರೇ ಅಜಾತಾ ಅಸಞ್ಜಾತಾ ಬುದ್ಧಿ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಅಜಾತಬುದ್ಧಿ,** ಬಾಲದಾರಕೋ। ವೋಹಾರಕುಸಲೋ ಗಾಮವಾಸೀ ಪುರಿಸೋ **ಗಾಮಿಕಪುರಿಸೋ**। ಉಪಭೋಗಪರಿಭೋಗಾರಹತ್ತಾ **ಉಪಭೋಗಪರಿಭೋಗಂ**। ತಮ್ಬಕಂಸಮಯತ್ತಾ **ಕೂಟೋ**। ಮಹಾಸಾರತ್ತಾ **ಛೇಕೋ**। ಅಡ್ಢಸಾರತ್ತಾ **ಕರಟೋ**। ನಿಹೀನಸಾರತ್ತಾ **ಸಣ್ಹೋ**। ಏತ್ಥ ಚ ಯಥಾ ಹೇರಞ್ಞಿಕೋ ಕಹಾಪಣಂ ಚಿತ್ತಾದಿಭಾವತೋ ಉದ್ಧಂ ಕೂಟಾದಿಭಾವಂ ರೂಪದಸ್ಸನಾದಿವಸೇನ ಉಪ್ಪತ್ತಿಟ್ಠಾನತೋಪಿ ಜಾನನ್ತೋ ಅನೇಕಾಕಾರತೋ ಜಾನಾತಿ, ಏವಂ ಪಞ್ಞಾ ಆರಮ್ಮಣಂ ನಾನಪ್ಪಕಾರತೋ ಜಾನಾತಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝತಿ, ತಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಪವತ್ತಮಾನವಿಞ್ಞಾಣಮ್ಪಿ ಯಥಾವಿಸಯಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಜಾನಾತಿ।

ಏವಂ ಸ್ವಾಯಂ ನೇಸಂ ಜಾನನೇ ವಿಸೇಸೋ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಅವಿಸಯೋ, ಬುದ್ಧಾನಂ ಏವ ವಿಸಯೋತಿ ಇದಂ ವಿಸೇಸಂ ಮಿಲಿನ್ದಪಞ್ಹೇನ ವಿಭಾವೇತುಂ **"ತೇನಾಹಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ, ತಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಅತ್ತಸುಞ್ಞಾನಂ ಸಭಾವಧಮ್ಮಾನಂ ಧಮ್ಮಮತ್ತತಾಯ ಕಥಿತತ್ತಾ **"ಅನತ್ತಲಕ್ಖಣಂ ಕಥೇತ್ವಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಹೇಟ್ಠಿಮಮಗ್ಗಾ ಚ ಯದಿ ಅಧಿಗತಾ, ಅರಹತ್ತಸ್ಸ ಅನಧಿಗತತ್ತಾ **"ಏಕದೇಸಮತ್ತೇನಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಅನಿಚ್ಚಲಕ್ಖಣಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ಇದಂ ಪಬ್ಬಮಾರದ್ಧಂ, ಇತರಾನಿ ದ್ವೇ ಲಕ್ಖಣಾನಿ ತಸ್ಸ ಪರಿಹಾರಭಾವೇನಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಯಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ "ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ"ತಿಆದಿದೇಸನಾಯ ತೀಸು ಲಕ್ಖಣೇಸು ಇದಮೇವ ಪಧಾನಭಾವೇನ ದಸ್ಸಿತಂ, ಇದಂ ಅಪ್ಪಧಾನಭಾವೇನಾತಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ವತ್ತುಂ, ತಸ್ಮಾ **"ತೀಣಿ ಲಕ್ಖಣಾನಿ ಸಮೋಧಾನೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಮ್ಪೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಪಚಿನಾತೀತಿ** ಅಪಚಯಗಾಮಿಧಮ್ಮೋ ನಿವತ್ತೇತಿ ಏಕಂಸತೋ ಅಪಚಯಗಾಮಿಪಟಿಪದಾಯ ಪರಿಪೂರಣತೋ। ತೇನಾಹ **"ನೋ ಆಚಿನಾತೀ"**ತಿಆದಿ। **ವಟ್ಟಂ ವಿನಾಸೇತೀತಿ** ವಿಧಮತಿ ಅದಸ್ಸನಂ ಗಮೇತಿ। **ನೇವ ಚಿನಾತೀತಿ** ನ ವಡ್ಢೇತಿ। **ತದೇವಾತಿ** ತಂ ವಟ್ಟಂ ಏವ। **ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತೀತಿ** ಛಡ್ಡೇತಿ। **ವಿಕಿರತೀತಿ** ವಿದ್ಧಂಸೇತಿ। **ವಿಧೂಪೇತೀತಿ** ವಟ್ಟತ್ತಯಸಙ್ಖಾತಂ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧಂ ವಿಗತಧೂಮಂ ವಿಗತಸನ್ತಾಪಂ ಕರೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋತಿ ಆಹ **"ನಿಬ್ಬಾಪೇತೀ"**ತಿ।

ಏವಂ ಪಸ್ಸನ್ತಿಆದಿ ಅನಾಗಾಮಿಫಲೇ ಠಿತಸ್ಸ ಅರಿಯಸಾವಕಸ್ಸ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಫಲಾಧಿಗಮಾಯ ದೇಸನಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನಾಹ **"ವಟ್ಟಂ ವಿನಾಸೇತ್ವಾ ಠಿತಂ ಮಹಾಖೀಣಾಸವಂ ದಸ್ಸೇಸ್ಸಾಮೀ"**ತಿ। ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಅನಾಗತಭಾವದಸ್ಸನಂಯೇವ, ಸಬ್ಬಾ ಚಾಯಂ ಹೇಟ್ಠಿಮಾ ದೇಸನಾ ಸುದ್ಧವಿಪಸ್ಸನಾಕಥಾ, ಸಹಪಠಮಮಗ್ಗಾ ವಾ ಸಹವಿಜ್ಜೂಪಮಧಮ್ಮಾ ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಕಥಾತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಏತ್ತಕೇನ ಠಾನೇನಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ನಮಸ್ಸನ್ತಿಯೇವ ಮಹತಾ ಗಾರವಬಹುಮಾನೇನ। ತೇನಾಹ **"ನಮೋ ತೇ ಪುರಿಸಾಜಞ್ಞಾ"**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ ನಿದಸ್ಸನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ನೀತತ್ಥೇರಂ ವಿಯಾ"**ತಿ ವತ್ವಾ ತಮತ್ಥಂ ವಿಭಾವೇತುಂ **"ಥೇರೋ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಖುರಗ್ಗೇಯೇವಾತಿ**

ಕೇಸೋರೋಪನತ್ಥಂ ಖುರಧಾರಾಯ ಅಗ್ಗೇ ಸೀಸೇ ಠಪಿತೇ ತಚಪಞ್ಚಕಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಮುಖೇನ ಭಾವನಂ ಅನುಯುಞ್ಜನ್ತೋ **ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ**। **ಬ್ರಹ್ಮವಿಮಾನಾ**ತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂ ನಿವಾಸಭೂತಾ ವಿಮಾನಾ।

ಖುಜ್ಜನೀಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಪಿಣ್ಡೋಲ್ಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೦. ಅಪಕರೀಯತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಅಪಕರಣಂ,** ಪದಂ। ಅಪಕರಣಂ ಪಕರಣಂ ಕಾರಣನ್ತಿ ಅತ್ಥತೋ ಏಕಂ। ತೇನಾಹ **"ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿದೇವ ಕಾರಣೇ"**ತಿ। **ನೀಹರಿತ್ವಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಸಮೀಪಚಾರಭಾವತೋ ಅಪನೇತ್ವಾ। ತಥಾಕರಣಞ್ಚ ಏವಮೇತೇ ಏತ್ತಕಮ್ಪಿ ಅಪ್ಪಟಿರೂಪಂ ಅಕತ್ವಾ ಆಯತಿಂ ಸಮ್ಮಾ ಪಟಿಪಜ್ಜಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ। **ಲದ್ಧಬಲಾ**ತಿ ಲದ್ಧಞಾಣಬಲಾ।

ಏಕದ್ವೀಹಿಕಾಯಾತಿ ಏಕೇಕಸ್ಸ ಚೇವ ದ್ವಿನ್ನಂ ದ್ವಿನ್ನಞ್ಚ ಈಹಿಕಾ ಗತಿ ಉಪಸಙ್ಕಮನಾ ಏಕದ್ವೀಹಿಕಾ। ತೇನಾಹ **"ಏಕೇಕೋ ಚೇವ ದ್ವೇ ದ್ವೇ ಚ ಹುತ್ವಾ"**ತಿ। ಪುಥುಜ್ಜನಾನಂ ಸಮುದಿತಾನಂ ನಾಮ ಕಿರಿಯಾ ತಾದಿಸೀಪಿ ಸಿಯಾತಿ ವುತ್ತಂ **"ಕೇಳಿಮ್ಪಿ ಕರೇಯ್ಯು"**ನ್ತಿ। ಪರಿಕಪ್ಪನವಸೇನ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಪೇಸಲಾ ಭಿಕ್ಖೂಪಿ ಏವಂ ಕರೋನ್ತೀತಿ।

ಯುಗನ್ಧರಪಬ್ಬತಾದೀನಂ ಅನ್ತರೇ ಸೀದನ್ತರಂ ಸಮುದ್ದಂ ನಾಮ। ತತ್ಥ ಕಿರ ವಾತೋ ನ ವಾಯತಿ, ಪತಿತಂ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿಪಿ ಸೀದನ್ತರನದಿಯಂ ವಿಲೀಯನ್ತಾ ಸೀದನ್ತೇವ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಠಿತಾ ಯುಗನ್ಧರಾದಯೋಪಿ ಸೀದಪಬ್ಬತಾ ನಾಮ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ **"ಸೀದನ್ತರೇ ಸನ್ನಿಸಿನ್ನಂ ಮಹಾಸಮುದ್ದಂ ವಿಯಾ"**ತಿ। **ಆಹಾರಹೇತೂ**ತಿ ಆಮಿಸಹೇತು ಸಪ್ಪಿತೇಲಾದಿನಿಮಿತ್ತಂ, ತೇಸಂ ಪಣಾಮನಾ।

ಪಚ್ಛಿಮನ್ತಿ ನಿಹೀನಂ। ತೇನಾಹ **"ಲಾಮಕ"**ನ್ತಿ, ಲಾಮಕನ್ತೋ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತೋ -

"ಮಿಗಾನಂ ಕೋಟ್ಠುಕೋ ಅನ್ತೋ, ಪಕ್ಖೀನಂ ಪನ ವಾಯಸೋ।
ಏರಣ್ಡೋ ಅನ್ತೋ ರುಕ್ಖಾನಂ, ತಯೋ ಅನ್ತಾ ಸಮಾಗತಾ"ತಿ॥ -

ಆದೀಸು (ಜಾ॰ ೧.೩.೧೩೩) ವಿಯ। **ಉಲತೀ**ತಿ ಅಭಿಚರತಿ। ಅಭಿಸಪನ್ತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಅಭಿಸಾಪೋ**। ಅಭಿಸಾಪವತ್ಥು **ಪಿಣ್ಡೋಲ್ಯಂ**। ಅತ್ಥೋ ಫಲಂ ವಸೋ ಏತಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥವಸಂ, ಕಾರಣಂ, ತಮ್ಪಿ ತೇಸು ಅತ್ಥಿ, ತತ್ಥ ನಿಯುತ್ತಾತಿ **ಅತ್ಥವಸಿಕಾ**।

ಅನ್ತೋ ಹದಯಸ್ಸ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ **ಅನುಪವಿಟ್ಠಾ** ಸೋಕವತ್ಥೂಹಿ।

ಅಭಿಜ್ಝಾಯಿತಾತಿ ಅಭಿಜ್ಝಾಯನಸೀಲೋ। ಅಭಿಣ್ಹಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ಚೇವ ಬಹುಲಭಾವೇನ ಚ **ಬಹುಲರಾಗೋ**। **ಪೂತಿಭಾವೇನಾ**ತಿ ಕುಥಿತಭಾವೇನ। ಬ್ಯಾಪಾದೋ ಹಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋ ಚಿತ್ತಂ ಅಪಗನ್ಧಂ ಕರೋತಿ, ನ ಸುಚಿಮನುಞ್ಞಭಾವಂ। **ಭತ್ತನಿಕ್ಖಿತ್ತಕಾಕೋ ವಿಯಾ**ತಿ ಇದಂ ಭತ್ತಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಅಸರಣೇನ ಕಾಕಸ್ಸ ನಟ್ಠಸತಿತಾ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ, ನ ಭತ್ತನಿಕ್ಖಿತ್ತತಾಯ। **ಅಸಣ್ಠಿತೋ**ತಿ ಅಸಣ್ಠಿತಚಿತ್ತೋ। **ಕಟ್ಠತ್ಥ**ನ್ತಿ ಕಟ್ಠೇನ ಕತ್ತಬ್ಬಕಿಚ್ಚಂ।

ಪಾಪವಿತಕ್ಕೇಹಿ ಕತೋ, ತಸ್ಮಾ ತೇ ಅನವಸೇಸತೋ ಪಹಾತಬ್ಬಾತಿ **ದಸ್ಸನತ್ಥಂ**। ದ್ವಿನ್ನಂ ವುತ್ತತ್ತಾ ಏಕೋ ಪುಬ್ಬಭಾಗೋ, ಇತರೋ ಮಿಸ್ಸಕೋತಿ ವತ್ತುಂ ಯುತ್ತನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ **"ಏತ್ಥ ಚಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಏವಂ ತಂ ಭಾವೇನ್ತಸ್ಸ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ ಏವಾತಿ ಏಕೇಕಮಿಸ್ಸಕತಾವಸೇನ ಗಹೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಪೋರಾಣಾ। ಉಪರಿ ತಿಪರಿವಟ್ಟದೇಸನಾಯ ಅನಿಮಿತ್ತಸಮಾಧಿಯೇವ ದೀಪಿತೋ। ತೇನಾಹ **"ಯಾವಞ್ಚಿದ"**ನ್ತಿ। **ನಿದ್ದೋಸೋ**ತಿ ವೀತರಾಗಾದಿನಾ ನಿದ್ದೋಸೋ।

ಪಿಣ್ಡೋಲ್ಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಪಾಲಿಲೇಯ್ಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೧. **ಪರಿಯಾದಿಣ್ಣರೂಪಚಿತ್ತಾ**ತಿ ರಾಗಾದೀಹಿ ಪರಿಯಾದಿಯಿತ್ವಾ ಖೇಪೇತ್ವಾ ಗಹಿತಚಿತ್ತಾ।

ಭಗವತೋ ಚಾರೋ ವಿದಿತೋ ಪರಿಚಯವಸೇನ। **ಸತ್ಥಾ ಪರಿಭೋಗಂ ಕರೋತಿ** ಅನುಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ ''ಏವಂ ಹಿಸ್ಸ ದುಗ್ಗತಿಮೋಕ್ಖೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ''ತಿ। **ಅಞ್ಞತ್ರಾ**ತಿ ವಿನಾ।

ನಾಗೇನಾತಿ ಬುದ್ಧನಾಗೇನ ಅಙ್ಕುಸರಹಿತೇನ। ತತೋ ಏವ ಉಜುಭೂತೇನ **ಚಿತ್ತೇನ। ಈಸಾದನ್ತಸ್ಸ** ನಙ್ಗಲಸದಿಸದನ್ತಸ್ಸ ಹತ್ಥಿನೋ ಏವಂ ಚಿತ್ತಂ ಸಮೇತಿ। ತತ್ಥ ಕಾರಣಮಾಹ **''ಯದೇಕೋ ರಮತೀ ವನೇ''**ತಿ। ಏತೇನ ಕಾಯವಿವೇಕೇನ ರತಿಸಾಮಞ್ಞಂ ವದತಿ।

ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮತಾಯಾತಿ ಪಕತಿಯಾ ಸಯಮೇವ।

ಆಸವಾನಂ ಖಯೋತಿ ಇಧ ಅರಹತ್ತಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ, ತಂ ಪನ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಾನನ್ತರಮೇವಾತಿ ಆಹ **''ಮಗ್ಗಾನನ್ತರಂ ಅರಹತ್ತಫಲ''**ನ್ತಿ। ವಿಚಯೋ ದೇಸನಾಪಞ್ಞಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ, ಸಾ ಚ ಅನೇಕಧಾ ಪವತ್ತಾ ಏವಾತಿ ವುತ್ತಂ **''ವಿಚಯಸೋ''**ತಿ, ಅನೇಕಕ್ಖತ್ತುಂ ಪವತ್ತಮಾನಾಪಿ ವಿಚಯೋ ಏವಾತಿ ಕತ್ವಾ **''ವಿಚಯೇನಾ''**ತಿ ಅತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ। **ಸಾಸನಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಾದಿಪರಿದೀಪನೋ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮೋ। **ಪರಿವಿತಕ್ಕೋ ಉದಪಾದಿ** ''ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ''ತಿಆದಿನಾ, ಏವಂ ಕೋಟ್ಠಾಸತೋ ಪರಿಚ್ಛಿಜ್ಜ ದೇಸಿತೇ ಮಯಾ ಧಮ್ಮೇ ಕತಮಸ್ಸ ಜಾನನಸ್ಸ ಅನ್ತರಾ ಆಸವಾನಂ ಖಯೋ ಹೋತೀತಿ ಏಕಚ್ಚಸ್ಸ ಕಙ್ಖಾ ಹೋತಿಯೇವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ದಿಟ್ಠಿ ಏವ ಸಮನುಪಸ್ಸನಾ **ದಿಟ್ಠಿಸಮನುಪಸ್ಸನಾ। ದಿಟ್ಠಿಸಙ್ಖಾರೋ**ತಿ ದಿಟ್ಠಿಪಚ್ಚಯೋ ಸಙ್ಖಾರೋ। ತತೋ ಏವ ತಣ್ಹಾಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ **''ತತೋಜೋ ಸೋ ಸಙ್ಖಾರೋ''**ತಿ। **ತತೋ ತಣ್ಹಾತೋ ಸೋ ಸಙ್ಖಾರೋ ಜಾತೋ**ತಿ ಚತೂಸು ಏಸ ದಿಟ್ಠಿಸಙ್ಖಾರೋ ದಿಟ್ಠೂಪನಿಸ್ಸಯೋ ಸಙ್ಖಾರೋ ಜಾಯತಿ। **ಅವಿಜ್ಜಾಸಮ್ಫಸ್ಸೋ**ತಿ ಅವಿಜ್ಜಾಸಮ್ಪಯುತ್ತಸಮ್ಫಸ್ಸೋ। ಏವಮೇತ್ಥ ಭಗವಾ ಸಳಾಯತನನಾಮರೂಪವಿಞ್ಞಾಣಾನಿ ಸಙ್ಖಾರಪಕ್ಖಿಕಾನೇವ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಏತ್ತಕೇ ಠಾನೇತಿ ''ಇಧ ಭಿಕ್ಖವೇ ಅಸ್ಸುತವಾ ಪುಥುಜ್ಜನೋ''ತಿಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಯಾವ ''ನ ಮೇ ಭವಿಸ್ಸತೀ''ತಿ ಏತ್ತಕೇ ಠಾನೇ। **ಗಹಿತಗಹಿತದಿಟ್ಠಿ**ನ್ತಿ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿಯಾ ''ಸೋ ಅತ್ತಾ, ಸೋ ಲೋಕೋ''ತಿಆದಿನಾ ಪವತ್ತಂ ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿಂ, ''ನೋ ಚಸ್ಸಂ, ನೋ ಚ ಮೇ ಸಿಯಾ''ತಿಆದಿನಾ ಪವತ್ತಂ ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿನ್ತಿ ತಥಾ ತಥಾ ಗಹಿತದಿಟ್ಠಿಂ। ''ಇತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸೋಪಿ ಸಙ್ಖಾರೋ ಅನಿಚ್ಚೋ''ತಿಆದಿದೇಸನಾಯ **ವಿಸ್ಸಜ್ಜಾಪೇನ್ತೋ ಆಗತೋ।** ತತ್ಥ ತತ್ಥೇವಾಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನದಿಟ್ಠಿವಿವೇಚನತೋ ಇಮಿಸ್ಸಾ ದೇಸನಾಯ **ಪುಗ್ಗಲಜ್ಝಾಸಯೇನ** ಪವತ್ತಿತತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ತೇವೀಸತಿಯಾ ಠಾನೇಸು ಅರಹತ್ತಪಾಪನೇನ **ದೇಸನಾವಿಲಾಸೋ। ತತೋಜೋ ಸೋ ಸಙ್ಖಾರೋ**ತಿ ತತೋ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯ ಪಚ್ಚಯಭೂತತಣ್ಹಾತೋ ಜಾತೋ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯ ಸಮ್ಪಯುತ್ತೋ ಸಙ್ಖಾರೋ। ಯದಿ ಸಹಜಾತಾದಿಪಚ್ಚಯವಸೇನ ತತೋ ತಣ್ಹಾತೋ ಜಾತೋತಿ ತತೋಜೋ ಸಙ್ಖಾರೋತಿ ವುಚ್ಚೇಯ್ಯ, ಇದಮಯುತ್ತನ್ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **''ತಣ್ಹಾಸಮ್ಪಯುತ್ತ...ಪೇ॰... ಜಾಯತೀ''**ತಿ ಚೋದೇತಿ। ಇತರೋ ಉಪನಿಸ್ಸಯಕೋಟಿ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಾತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **''ಅಪ್ಪಹೀನತ್ತಾ''**ತಿ ವತ್ವಾ **''ಯಸ್ಸ ಹೀ''**ತಿಆದಿನಾ ತಮತ್ಥಂ ವಿವರತಿ। ನ ಹಿ ತಣ್ಹಾಯ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ಸಮ್ಭವತಿ। ಯದಿ ಅಸತಿ ಸಹಜಾತಕೋಟಿಯಾ ಉಪನಿಸ್ಸಯಕೋಟಿಯಾ ತಣ್ಹಾಪಚ್ಚಯಾ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯ ಸಮ್ಭವೋ ಏವ। **ದಿಟ್ಠಿಯಾಪೀ**ತಿ ದ್ವಾಸಟ್ಠಿದಿಟ್ಠಿಯಾಪಿ। ತೇನಾಹ **''ಚತೂಸು ಹೀ''**ತಿಆದಿ। ವೀಸತಿ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿಯೋ ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿಂ ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿಂ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಞ್ಚ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪಚ್ಚೇಕಂ ಅನಿಚ್ಚತಾಮುಖೇನ ವಿಪಸ್ಸನಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ದೇಸನಾ ನಿಟ್ಠಾಪಿತಾತಿ ಆಹ **''ತೇವೀಸತಿಯಾ ಠಾನೇಸೂ''**ತಿಆದಿ।

ಪಾಲಿಲೇಯ್ಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಪುಣ್ಣಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೨. ದಿಸ್ಸತಿ ಅಪದಿಸ್ಸತೀತಿ **ದೇಸೋ,** ಕಾರಣಂ, ತಞ್ಚ ಖೋ ಞಾಪಕಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಯಞ್ಹಿ ಸೋ ಜಾನಿತುಕಾಮೋ ರುಪ್ಪನಾದಿಸಭಾವಂ, ಪಠಮಂ ಪನ ಸರೂಪಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಪುನ ತಸ್ಸ ವಿಸೇಸೋ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬೋತಿ ಪಠಮಂ **"ಇಮೇ ನು ಖೋ"**ತಿಆದಿನಾ ಪುಚ್ಛಂ ಕರೋತಿ, ಇಧಾಪಿ ಚ ಸೋ ವಿಸೇಸೋ ಏವ ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅನ್ತನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅಜಾನನ್ತೋ ವಿಯ ಪುಚ್ಛತಿ** ತೇಸಂ ಹೇತುನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ತಣ್ಹಾಛನ್ದಮೂಲಕಾ ಪಭವತ್ತಾ। **ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ವಿಸೇಸತೋ ತಣ್ಹುಪಾದಾನಸ್ಸ ಗಹಣಂ ಇತರಸ್ಸ ತಗ್ಗಹಣೇನೇವ ಗಹಿತಂ ತದವಿನಾಭಾವತೋತಿ ಛನ್ದರಾಗೋ ಏವ ಉದ್ಧಟೋ। **ಇದನ್ತಿ** ತಪ್ಪಞ್ಹಪಟಿಕ್ಖಿಪನಂ। ಯದಿಪಿ ಖನ್ಧಾ ಉಪಾದಾನೇಹಿ ಅಸಹಜಾತಾಪಿ ಹೋನ್ತಿ ಉಪಾದಾನಸ್ಸ ಅನಾರಮ್ಮಣಭೂತಾಪಿ, ಉಪಾದಾನಂ ಪನ ತೇಹಿ ಸಹಜಾತಮೇವ, ತದಾರಮ್ಮಣಞ್ಚ ಹೋತಿಯೇವಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ನ ಹಿ ಅಸಹಜಾತಂ ಅನಾರಮ್ಮಣಞ್ಚ ಉಪಾದಾನಂ ಅತ್ಥೀತಿ। ಇದಾನಿ ತಮತ್ಥಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತಣ್ಹಾಸಮ್ಪಯುತ್ತಸ್ಮಿ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ। **ಆರಮ್ಮಣತೋತಿ** ಆರಮ್ಮಣಕರಣತೋ। "ಏವಂರೂಪೋ ಸಿಯ"ನ್ತಿ ಏವಂಪವತ್ತಸ್ಸ ಛನ್ದರಾಗಸ್ಸ "ಏವಂವೇದನೋ ಸಿಯ"ನ್ತಿ ಏವಂಪವತ್ತಿಯಾ ಅಭಾವತೋ ತತ್ಥ ತತ್ಥೇವ ನತಸಙ್ಖಾರಾ ಭಿಜ್ಜನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ರೂಪವೇದನಾರಮ್ಮಣಾನಂ ಛನ್ದರಾಗಾದೀನಂ ಅಭಾವತೋ ಅತ್ಥೇವ **ಛನ್ದರಾಗವೇಮತ್ತತಾ।** ಛನ್ದರಾಗಸ್ಸ ಪಹಾನಾದಿವಸೇನ ಛನ್ದರಾಗಪಟಿಸಂಯುತ್ತಸ್ಸ ಅಪುಚ್ಛಿತತ್ತಾ, **"ಅನುಸನ್ಧಿ ನ ಘಟಿಯತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ನ ಘಟಿಯತೀತಿ** ಅಞ್ಞಸ್ಸೇವ ಪುಚ್ಛಿತತ್ತಾ, ತಥಾಪಿ **ಸಾನುಸನ್ಧಿಕಾವ ಪುಚ್ಛಾ** , ತತೋ ಏವ **ಸಾನುಸನ್ಧಿಕಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ।** ತತ್ಥ ಕಾರಣಮಾಹ **"ತೇಸಂ ತೇಸ"**ನ್ತಿಆದಿನಾ। ತೇನ ಅಜ್ಝಾಸಯಾನುಸನ್ಧಿವಸೇನ ಸಾನುಸನ್ಧಿಕಾನೇವ ಪುಚ್ಛಾವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾನೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಪುಣ್ಣಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಖಜ್ಜನೀಯವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಥೇರವಗ್ಗೋ

೧. ಆನನ್ದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೩. **ಪಟಿಚ್ಚಾತಿ** ನಿಸ್ಸಯಂ ಕತ್ವಾ। "ಏಸೋಹಮಸ್ಮೀ"ತಿ ದಿಟ್ಠಿಗ್ಗಾಹೋ, "ಸೇಯ್ಯೋಹಮಸ್ಮೀ"ತಿ ಮಾನಗ್ಗಾಹೋ ಚ ತಣ್ಹಾವಸೇನೇವ ಹೋನ್ತೀತಿ ತಣ್ಹಾಪಿ ತಥಾಪವತ್ತಿಯಾ ಪಚ್ಚಯಭೂತಾ ತಥಾಪವತ್ತಿ ಏವಾತಿ ವುತ್ತಂ **"ಅಸ್ಮೀತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಂ ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠಿಪಪಞ್ಚತ್ತಯಂ ಹೋತೀ"**ತಿ। ದಹರಸದ್ದೋ ಬಾಲದಾರಕೇಪಿ ಪವತ್ತತೀತಿ ತತೋ ವಿಸೇಸನತ್ಥಂ **"ಯುವಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯುವಾಪಿ ಏಕೋ ಅಮಣ್ಡನಸೀಲೋತಿ ತತೋ ವಿಸೇಸನತ್ಥಂ **"ಮಣ್ಡನಕಜಾತಿಕೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ತೇನ ಮುಖನಿಮಿತ್ತಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಸ್ಸ ಸಬ್ಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ತನ್ತಿ** ಆದಾಸಮಣ್ಡಲಂ ಓಲೋಕಯತೋ। **ಪರಮ್ಮುಖಂ ಹುತ್ವಾ ಪಞ್ಞಾಯೇಯ್ಯಾತಿ** ಯದಿ ಪುರತ್ಥಿಮದಿಸಾಭಿಮುಖಂ ಹುತ್ವಾ ಠಿತಂ, ಮುಖನಿಮಿತ್ತಮ್ಪಿ ಪುರತ್ಥಿಮದಿಸಾಭಿಮುಖಮೇವ ಹುತ್ವಾ ಪಞ್ಞಾಯೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯದಿಪಿ ಪರಸ್ಸ ಸದಿಸಸ್ಸ ಮುಖಂ ಭವೇಯ್ಯ, ತಥಾಪಿ ಕಾಚಿ ಅಸದಿಸತಾ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ವುತ್ತಂ **"ವಣ್ಣಾದೀಹಿ ಅಸದಿಸಂ ಹುತ್ವಾ ಪಞ್ಞಾಯೇಯ್ಯಾ"**ತಿ। **ನಿಭಾಸರೂಪನ್ತಿ** ಪಟಿಭಾಸರೂಪಂ। ನಿಭಾಸರೂಪಂ ತಾವ ಕಂಸಾದಿಮಯೇ ಪಭಸ್ಸರೇ ಮಣ್ಡಲೇ ಪಞ್ಞಾಯತು, ಉದಕೇ ಪನ ಕಥನ್ತಿ **"ಕೇನ ಕಾರಣೇನಾ"**ತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। ಇತರೋ **"ಮಹಾಭೂತಾನಂ ವಿಸುದ್ಧತಾಯಾ"**ತಿ ವದನ್ತೋ ತತ್ಥಾಪಿ ಯಥಾಲದ್ಧಪಭಸ್ಸರಭಾವೇನೇವಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಮಣ್ಡನಜಾತಿಕೋ ಪುರಿಸೋ ವಿಯ ಪುಥುಜ್ಜನೋ, ಆದಾಸತಲಾದಯೋ

ವಿಯ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ, ಮುಖನಿಮಿತ್ತಂ ವಿಯ "ಅಸ್ಮೀ"ತಿ ಗಹಣಂ, ಮುಖನಿಮಿತ್ತಂ ಉಪಾದಾಯ ದಿಸ್ಸಮಾನರೂಪಾದಿ ವಿಯ "ಅಸ್ಮೀ"ತಿ ಸತಿ "ಅಹಮಸ್ಮೀ"ತಿ "ಪರೋಸ್ಮೀ"ತಿಆದಯೋ ಗಾಹವಿಸೇಸಾ। **ಅಭಿಸಮೇತೋತಿ** ಅಭಿಸಮಿತೋ, ಅಯಮೇವ ವಾ ಪಾಠೋ।

ಆನನ್ದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ತಿಸ್ಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೪. ಮಧುರಕಂ ವುಚ್ಚತಿ ಕಾಯೇ ವಿಭಾರನ್ತಿ ಆಹ – **"ಮಧುರಕಜಾತೋ ವಿಯಾತಿ ಸಞ್ಜಾತಗರುಭಾವೋ ವಿಯಾ"**ತಿ। ಗರುಭಾವೇ ಸತಿ ಲಹುತಾ ಅನೋಕಾಸಾವ, ತಥಾ ಮುದುತಾ ಕಮ್ಮಞ್ಞತಾ ಚಾತಿ ವುತ್ತಂ **"ಅಕಮ್ಮಞ್ಞೋ"**ತಿ। "ಕಾಯೋ"ತಿ ಆನೇತ್ವಾ ವತ್ತಬ್ಬಂ। **ನ ಪಕ್ಖಾಯನ್ತೀತಿ** ಪಕಾಸಾ ಹುತ್ವಾ ನ ಖಾಯನ್ತಿ। ತೇನಾಹ **"ನ ಪಾಕಟಾ ಹೋನ್ತೀ"**ತಿ। **ಉಪಟ್ಠಹನ್ತೀತಿ** ಉಪತಿಟ್ಠನ್ತಿ। **ನ ದಿಸ್ಸತೀತಿ** ಗಹಣಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ। **ಮಹಾವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾತಿ** ಅಟ್ಠವತ್ಥುಕಾ ಸೋಳಸವತ್ಥುಕಾ ಚ ವಿಮತಿ। **ನ ಹಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ** ಪರಿಪಕ್ಕಕುಸಲಮೂಲತ್ತಾ।

ಕಾಮಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನನ್ತಿ ಪದಂ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ಯೇನ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಭಗವತಾ ನಿನ್ನಂ ಪಲ್ಲಲಂ ಕಾಮಾನಂ ನಿದಸ್ಸನಭಾವೇನ ಆಭತಂ, ತಂ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ವಿಭಾವೇತುಂ **"ಯಥಾ ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ತಿಸ್ಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಯಮಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೫. ದಿಟ್ಠಿ ಏವ **ದಿಟ್ಠಿಗತಂ** "ಗೂಥಗತಂ ಮುತ್ತಗತ"ನ್ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೧೧೯; ಅ॰ ನಿ॰ ೯.೧೧) ಯಥಾ। **ದಿಟ್ಠಿಗತಂ ನಾಮ ಜಾತಂ** ಖನ್ಧವಿನಿಮುತ್ತಸ್ಸ ಸತ್ತಸ್ಸ ಗಹಿತತ್ತಾ।

ಕುಪಿತೇತಿ ದಿಟ್ಠಿಸಞ್ಞಾತರೋಗೇನ ಕುಪಿತೇ। **ಪಗ್ಗಯ್ಹಾತಿ** ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ವಿಯ ಥೇರಸ್ಸ ಸಾರಿಪುತ್ತಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖಾ ಅತ್ತನೋ ಲದ್ಧಿಂ ಪಗ್ಗಯ್ಹ "ಏವಂ ಖ್ವಾಹ"ನ್ತಿ ಏವಂ ನಿಚ್ಛಯೇನ **ವತ್ತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ**।

ಅನುಯೋಗವತ್ತಂ ನಾಮ ಯೇನ ಯುತ್ತೋ, ತಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಗಾಹಂ ನಿಜ್ಝಾನಕ್ಖನ್ತಿಯಾವ ಯಾಥಾವತೋ ಪವೇದನಂ। **ಥೇರಸ್ಸ ಅನುಯೋಗೇ ಭುಮ್ಮನ್ತಿ** "ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಸಿ, ಆವುಸೋ ಯಮಕಾ"ತಿಆದಿನಾ ಥೇರೇನ ಕಥಿತಪುಚ್ಛಾಯ ಭುಮ್ಮನಿದ್ದೇಸೋ। **ಸಚೇ ತಂ ಆವುಸೋತಿ ಇದನ್ತಿ** "ಸಚೇ ತಂ, ಆವುಸೋ"ತಿ ಏವಮಾದಿಕಂ ಇದಂ ವಚನಂ। **ಏತನ್ತಿ** ಯಮಕತ್ಥೇರಂ। **ಅಞ್ಞನ್ತಿ** ಅರಹತ್ತಂ। ವತ್ತಬ್ಬಾಕಾರೇನ ವದನ್ತೋ ಅತ್ಥತೋ ಅರಹತ್ತಂ ಬ್ಯಾಕರೋನ್ತೋ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ವದತಿ।

ಏತಸ್ಸ ಪಠಮಮಗ್ಗಸ್ಸಾತಿ ಏತಸ್ಸ ಇದಾನಿಯೇವ ತಿಪರಿವಟ್ಟದೇಸನಾವಸಾನೇ ತಯಾ ಅಧಿಗತಸ್ಸ ಪಠಮಮಗ್ಗಸ್ಸ । **ಚತೂಹಿ ಯೋಗೇಹೀತಿ** ಅತ್ತತೋ ಪಿಯತೋ ಉದಾಸಿನತೋ ವೇರಿತೋತಿ ಚತೂಹಿಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಅನತ್ಥಯೋಗೇಹಿ।

ಉಪೇತೀತಿ ತಣ್ಹುಪಯದಿಟ್ಠುಪಯೇಹಿ ಉಪಾದಿಯತಿ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿವತ್ಥುಂ ಪಪ್ಪೋತಿ। **ಉಪಾದಿಯತೀತಿ** ದಳ್ಹಗ್ಗಾಹಂ ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಅಧಿತಿಟ್ಠತೀತಿ** ಅಭಿನಿವಿಸ್ಸ ತಿಟ್ಠತಿ। ಕಿನ್ತಿ? **"ಅತ್ತಾ ಮೇ"**ತಿ। **ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಾ ಮೇ ಏತೇತಿ** ಏತೇ ರೂಪವೇದನಾದಯೋ ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ ಮಯ್ಹಂ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಾ ಅನತ್ಥಾವಹತ್ತಾತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣೇನ ಞತ್ವಾ। **ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಯೋಜೇತ್ವಾತಿ** ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಖನ್ಧೇ ಯೋಜೇತ್ವಾ।

ಯಮಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಅನುರಾಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೬. **ತಸ್ಸೇವ ವಿಹಾರಸ್ಸಾತಿ** ಮಹಾವನೇ ಯಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ಭಗವಾ ವಿಹರತಿ, ತಸ್ಸೇವ ವಿಹಾರಸ್ಸ। **ಇಮೇತಿ** ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ। ಯಸ್ಮಾ ಅಯಂ ಥೇರೋ ಠಪನೀಯಂ ಪಞ್ಹಂ ಠಪನೀಯಭಾವೇನ ನ ಠಪೇಸಿ, ತಸ್ಮಾ। ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ...ಪೇ॰... ಏತದವೋಚುಂ। ತೇನಾಹ **"ಏಕದೇಸೇನ ಸಾಸನಸಮಯಂ ಜಾನನ್ತಾ"**ತಿ।

ಗಹಿತಮೇವ ಹೋತಿ ತತೋ ಪಗೇವ ಸಿದ್ಧತ್ತಾ। ತೇನಾಹ **"ತಸ್ಸ ಮೂಲತ್ತಾ"**ತಿ। **ಏವನ್ತಿ** "ದುಕ್ಖಞ್ಚೇವ ಪಞ್ಞಪೇಮಿ, ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಚ ನಿರೋಧ"ನ್ತಿ ಏವಂ। **ವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಮೇವಾತಿ** ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಪನ ಖನ್ಧಾನಂ ಸಮನುಪಸ್ಸನಾಯ ವಸೇನ ವಟ್ಟಂ, "ಏವಂ ಪಸ್ಸ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ವಿವಟ್ಟಂ ಕಥಿತಮೇವ।

ಅನುರಾಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ವಕ್ಕಲಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೭. **ನಗರಮಜ್ಝೇ ಮಹಾಆಬಾಧೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜೀತಿ** ನಗರಮಜ್ಝೇನ ಆಗಚ್ಛನ್ತೋ ಕಮ್ಮಸಮುಟ್ಠಾನೋ ಮಹನ್ತೋ ಆಬಾಧೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। **ಸಮನ್ತತೋ ಅಧೋಸೇತೀತಿ** ಸಬ್ಬಭಾಗೇನ ಪರಿಪ್ಫನ್ದಿ। **ಇರಿಯಾಪಥಂ ಯಾಪೇತುನ್ತಿ** ಸಯನನಿಸಜ್ಜಾದಿಭೇದಂ ಇರಿಯಾಪಥಂ ಪವತ್ತೇತುಂ। **ನಿವತ್ತನ್ತೀತಿ** ಓಸಕ್ಕನ್ತಿ, ಪರಿಹಾಯನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಧಿಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ** ವಡ್ಢನ್ತಿ। ಸತ್ಥು ಗುಣಸರೀರಂ ನಾಮ ನವವಿಧಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಾಧಿಗಮಮೂಲನ್ತಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ **"ನವವಿಧೋ ಹಿ...ಪೇ॰... ಕಾಯೋ ನಾಮಾ"**ತಿ, ಯಥಾ ಸತ್ತಾನಂ ಕಾಯೋ ಪಟಿಸನ್ಧಿಮೂಲಕೋ।

ಕಾಳಸಿಲಾಯಂ ಕತವಿಹಾರೋ **ಕಾಳಸಿಲಾವಿಹಾರೋ। ಮಗ್ಗವಿಮೋಕ್ಖತ್ಥಾಯಾತಿ** ಅಗ್ಗಮಗ್ಗವಿಮೋಕ್ಖಾಧಿಗಮಾಯ। **ದೇವತಾತಿ** ಸುದ್ಧಾವಾಸದೇವತಾ। **ಅಲಾಮಕಂ** ನಾಮ ಪುಥುಜ್ಜನಕಾಲಕಿರಿಯಾಯ ಅಭಾವತೋ। ತೇನಾಹ **"ಥೇರೋ ಕಿರಾ"**ತಿಆದಿ । **ಏಕಂ ದ್ವೇ ಞಾಣಾನೀತಿ** ಏಕಂ ದ್ವೇ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣಾನಿ ಸಭಾವತೋ ಅವಸ್ಸಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಅಯಂ ಧಮ್ಮತಾ। ಮಗ್ಗಫಲನಿಬ್ಬಾನಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾನಿ ತಂತಂಮಗ್ಗವುಟ್ಠಾನೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ ಏವ। **ಏಕಂ ದ್ವೇತಿ** ವಚನಂ ಉಪ್ಪನ್ನಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ।

ಧೂಮಾಯನಭಾವೋ ಧೂಮಾಕಾರತಾ, ತಥಾ **ತಿಮಿರಾಯನಭಾವೋ।**

ವಕ್ಕಲಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಅಸ್ಸಜಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೮. **ಪಸ್ಸಮ್ಭಿತ್ವಾತಿ** ನಿರೋಧೇತ್ವಾ। **ನೋ ಚ ಸ್ವಾಹನ್ತಿ** ನೋ ಚ ಸು ಅಹಂ। **ಪರಿಹಾಯಿ** ಕುಪ್ಪಧಮ್ಮತ್ತಾ। **ಏತನ್ತಿ** ಸಮಾಧಿಮತ್ತಸಾರಂ, ಸೀಲಮತ್ತೇ ಪನ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥಿ। **ಕಥಂ ಹೋತೀತಿ** ಕಥಂ ಅಭಿನನ್ದನಾ ಹೋತಿ। **ದುಕ್ಖಂ ಪತ್ವಾತಿ** ದುಕ್ಖುಪ್ಪತ್ತಿಹೇತು ಸುಖಂ ಪತ್ಥೇತಿ "ಏವಂ ಮೇ ದುಕ್ಖಪರಿಳಾಹೋ ನ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। **ಯದಗ್ಗೇನಾತಿ** ಯೇನ ಭಾಗೇನ। **"ದುಕ್ಖಂ ಪತ್ಥೇತಿಯೇವಾ"**ತಿ ವತ್ವಾ ತತ್ಥ ಕಾರಣಮಾಹ **"ಸುಖವಿಪರಿಣಾಮೇನ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। ಸುಖವಿಪರಿವತ್ತೇ ಸುಖವಿಪರಿಣಾಮದುಕ್ಖಂ, ತಸ್ಮಾ ಸುಖಂ ಅಭಿನನ್ದನ್ತೋ ಅತ್ಥತೋ ದುಕ್ಖಂ ಅಭಿನನ್ದತಿ ನಾಮ।

ಅಸ್ಸಜಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಖೇಮಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೯. **ಅತ್ತನಿಯನ್ತಿ** ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಪರಿಕಪ್ಪಿತಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಂ। ತೇನಾಹ "**ಅತ್ತನೋ ಪರಿಕ್ಖಾರಜಾತ**"ನ್ತಿ। **ತಣ್ಹಾಮಾನೋ ಅಧಿಗತೋ** ಅರಹತ್ತಸ್ಸ ಅನಧಿಗತತ್ತಾ, ನೋ ದಿಟ್ಠಿಮಾನೋ ಅಧಿಗತೋ, ತಥಾ ಕಾಮರಾಗಬ್ಯಾಪಾದಾಪಿ। ಅನಾಗಾಮೀ ಕಿರ ಖೇಮಕತ್ಥೇರೋ, "ಸಕದಾಗಾಮೀ"ತಿ ಕೇಚಿ ವದನ್ತಿ। **ಸನ್ಧಾವನಿಕಾಯಾತಿ** ಸಞ್ಚರಣೇನ। ತೇನಾಹ "**ಪುನಪ್ಪುನಂ ಗಮನಾಗಮನೇನಾ**"ತಿ। **ಚತುಕ್ಖತ್ತುಂ ಗಮನಾಗಮನೇನಾತಿ** ಚತುಕ್ಖತ್ತುಂ ಗಮನೇನ ಚ ಆಗಮನೇನ ಚ। ತೇನಾಹ - "**ತಂ ದಿವಸಂ ದ್ವಿಯೋಜನಂ ಅದ್ಧಾನಂ ಆಹಿಣ್ಡೀ**"ತಿ। **ಇತ್ವಾತಿ** ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಇತ್ವಾ। **ಥೇರೋತಿ** ಖೇಮಕತ್ಥೇರೋ।

ರೂಪಮೇವ ಅಸ್ಮೀತಿ ವದತೀತಿ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧಮೇವ "ಅಸ್ಮೀ"ತಿ ಗಾಹಸ್ಸ ವತ್ಥುಂ ಕತ್ವಾ ವದತಿ। **ಅಧಿಗತೋ** ತಣ್ಹಾಮಾನೋ।

ಅಣುಸಹಗತೋತಿ ಅಣುಭಾವಂ ಗತೋ। ತೇನಾಹ "**ಸುಖುಮೋ**"ತಿ। **ತಯೋ ಖಾರಾ ವಿಯ ತಿಸ್ಸೋ ಅನುಪಸ್ಸನಾ** ಚಿತ್ತಸಂಕಿಲೇಸಸ್ಸ ವಿಸೋಧನತೋ। **ಸೀಲಗನ್ಧಾದೀಹಿ** ಗುಣಗನ್ಧೇಹಿ।

ಕಥೇತುನ್ತಿ ಉದ್ದೇಸವಸೇನ ಕಥೇತುಂ। **ಪಕಾಸೇತು**ನ್ತಿ ನಿದ್ದೇಸವಸೇನ ತಮತ್ಥಂ ಪಕಾಸೇತುಂ। **ಜಾನಾಪೇತು**ನ್ತಿ ಕಾರಣವಸೇನ ಜಾನಾಪೇತುಂ। **ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತು**ನ್ತಿ ಕಥಾಪೇತುಂ। **ವಿವಟಂ ಕಾತು**ನ್ತಿ ಉದಾಹರಣಂ ವಣ್ಣೇತ್ವಾ ಪಾಕಟಂ ಕಾತುಂ । **ಸುವಿಭತ್ತಂ ಕಾತು**ನ್ತಿ ಅನ್ವಯತೋ ಬ್ಯತಿರೇಕತೋ ಸುಟ್ಠು, ವಿಭತ್ತಂ ಕಾತುಂ। **ಉತ್ತಾನಕಂ ಕಾತು**ನ್ತಿ ಉಪನಯನಿಗಮೇಹಿ ತಮತ್ಥಂ ವಿಭೂತಂ ಕಾತುಂ। **ಅಞ್ಞೇನ ನೀಹಾರೇನಾತಿ** ವಿಪಸ್ಸನಾವಿಮುತ್ತೇನ ಚಿತ್ತಾಭಿನೀಹಾರೇನ।

ಖೇಮಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಛನ್ನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೦. **ಮಕ್ಖೀತಿ** ಗುಣಮಕ್ಖನಲಕ್ಖಣೇನ ಮಕ್ಖೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಪಳಾಸೀತಿ** ಯುಗಗ್ಗಾಹಲಕ್ಖಣೇನ ಪಳಾಸೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಏತಂ ಅವೋಚಾತಿ** "ಓವದನ್ತು ಮಂ...ಪೇ॰... ಪಸ್ಸೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಏತಂ ಅವೋಚ।

ಥೇರನ್ತಿ ಛನ್ನತ್ಥೇರಂ। ಅತ್ತನೋ ದುಗ್ಗಹಣೇನ ಕಞ್ಚಿ ಉಪಾರಮ್ಭಮ್ಪಿ ಕರೇಯ್ಯ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "**ಏವಂ ಕಿರ ನೇಸಂ ಅಹೋಸೀ**"ತಿಆದಿ। **ನಿದ್ದೋಸಮೇವಸ್ಸ ಕತ್ವಾತಿ** ಆದಿತೋ ಅನುರೂಪತ್ತಮೇವ ಕತ್ವಾ ಸದ್ಧಮ್ಮಂ ಕಥೇಸ್ಸಾಮಾತಿ।

ಪರಿತಸ್ಸನಾ ಉಪಾದಾನನ್ತಿ ಭಯಪರಿತಸ್ಸನಾ ದಿಟ್ಠುಪಾದಾನಂ। ಅನತ್ತನಿ ಸತಿ ಅನತ್ತಕತಾನಿ ಕಮ್ಮಾನಿ ಕಮತ್ತಾನಂ ಫುಸಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಭಯಪರಿತಸ್ಸನಾ ಚೇವ ದಿಟ್ಠುಪಾದಾನಞ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। **ಪಟಿನಿವತ್ತತೀತಿ** ಯಥಾರದ್ಧವಿಪಸ್ಸನಾತೋ ಪಟಿನಿವತ್ತತಿ, ನಾಸಕ್ಖೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನಮನುಯುಞ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಏವಂ ಅಹೋಸೀತಿ ತತ್ಥ ಕಾರಣಂ ವದತಿ "**ಅಯಂ ಕಿರಾ**"ತಿಆದಿನಾ। **ಏವನ್ತಿ** "ಕೋ ನು ಖೋ ಮೇ ಅತ್ತಾ"ತಿ ಏವಂ ನ ಹೋತಿ। **ತಾವತಿಕಾ ವಿಸ್ಸತ್ಥೀತಿ** "ಮಯ್ಹಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತೂ"ತಿ ವುತ್ತವಿಸ್ಸಾಸೋ ಅತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇದಂ ಕಚ್ಚಾನಸುತ್ತಂ ಅದ್ದಸಾತಿ ಯೋಜನಾ। "ದ್ವಯನಿಸ್ಸಿತೋ, ಕಚ್ಚಾನ, ಲೋಕೋ"ತಿಆದಿ **ದಿಟ್ಠಿವಿನಿವೇಠನಾ**। "ಏತೇ ತೇ, ಕಚ್ಚಾನ, ಉಭೋ ಅನ್ತೇ ಅನುಪಗಮ್ಮಾ"ತಿಆದಿ **ಬುದ್ಧಬಲದೀಪನಾ**।

ಛನ್ನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯-೧೦. ರಾಹುಲಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೯೧-೯೨. **ಏತಾನಿ** ಸುತ್ತಾನಿ। **ಇಧಾಗತಾನೀತಿ** ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಗ್ಗೇ ಆನೀತಾನಿ ಸಙ್ಗೀತಿಕಾರೇಹೀತಿ।

ರಾಹುಲಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಥೇರವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಪುಪ್ಫವಗ್ಗೋ

೧. ನದೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೩. **ಪಬ್ಬತೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಪಬ್ಬತತೋ ಆಗತಾ। ತತೋ ಏವ **ಓಹಾರಿನೀ**। ತೇನಸ್ಸಾ ಚಣ್ಡಸೋತತಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ದೂರಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ದೂರಙ್ಗಮಾ**। ತೇನಸ್ಸಾ ಮಹೋಘತಂ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಸೋತೇತಿ ವಟ್ಟಸೋತೇ। **ಚತೂಹಿ ಗಾಹೇಹೀ**ತಿ "ರೂಪಂ ಅತ್ತತೋ ಸಮನುಪಸ್ಸತೀ"ತಿಆದಿನಯಪ್ಪವತ್ತೇಹಿ ಚತೂಹಿ ಗಾಹೇಹಿ। **ಪಲುಜ್ಜನತ್ತಾ**ತಿ ಭಿನ್ನತ್ತಾ। **ಸೋಕಾದಿಬ್ಯಸನಪ್ಪತ್ತೀ**ತಿ ಸೋಕಾದಿಅನತ್ಥುಪ್ಪತ್ತಿ।

ನದೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಪುಪ್ಫಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೪. **ವಿವದತೀ**ತಿ ವಿವಾದಂ ಕರೋತಿ। **ವದನ್ತೋ**ತಿ ಅಯಥಾಸಭಾವೇನ ವದನ್ತೋ। **ವಿವದತಿ** ಧಮ್ಮತಾಯ ವಿರುದ್ಧಂ ಕತ್ವಾ ವದತಿ। **ಲೋಕಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಲುಜ್ಜನಸಭಾವಧಮ್ಮೋ। ಕೋ ಪನ ಸೋತಿ ಆಹ **"ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕ"**ನ್ತಿ। ತೇನಾಹ **"ತಂ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। **ಕಥಂ ಕರೋಮೀ**ತಿ ಕೇನ ಪಕಾರೇನಾಹಂ ಬಾಲಂ ಅಜಾನನ್ತಂ ಕರೋಮಿ। ತೇನಾಹ **"ಮಯ್ಹಂ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। ತಥಾ ಚಾಹ "ಅಕ್ಖಾತೋ ವೋ ಮಯಾ ಮಗ್ಗೋ"ತಿಆದಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೨೭೫)। **"ತಯೋ ಲೋಕಾ ಕಥಿತಾ"**ತಿ ವತ್ವಾ ತಂ ವಿವರಿತುಂ **"ನಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ"**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಪುಪ್ಫಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಫೇಣಪಿಣ್ಡೂಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೫. ಕೇನಚಿ ಕಾರಣೇನ ಯುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಗಹೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾತಿ **ಅಯುಜ್ಝಾ** ನಾಮ। **ನಿವತ್ತನಟ್ಠಾನೇ**ತಿ ಉದಕಪ್ಪವಾಹಸ್ಸ ನಿವತ್ತಿತಟ್ಠಾನೇ।

ಅನುಸೋತಾಗಮನೇತಿ ಅನುಸೋತಂ ಆಗಮನಹೇತು, "ಅನುಸೋತಾಗಮನೇನಾ"ತಿ ವಾ ಪಾಠೋ। **ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಪವಡ್ಢಿತ್ವಾ**ತಿ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಉಟ್ಠಿತಾನಂ ಖುದ್ದಕಮಹನ್ತಾನಂ ಫೇಣಪಿಣ್ಡಾನಂ ಸಂಸಗ್ಗೇನ ಪಕಾರತೋ ವುದ್ಧಿಂ ಪತ್ವಾ। **ಆವಹೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಆನೇತ್ವಾ ವಹೇಯ್ಯ। **ಕಾರಣೇನ ಉಪಪರಿಕ್ಖೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಞಾಣೇನ ವೀಮಂಸೇಯ್ಯ। **"ಸಾರೋ ನಾಮ ಕಿಂ ಭವೇಯ್ಯಾ"**ತಿ ವತ್ವಾ ಸಬ್ಬಸೋ ತದಭಾವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ವಿಲೀಯಿತ್ವಾ ವಿದ್ಧಂಸೇಯ್ಯೇವಾ"**ತಿ ಆಹ। ತೇನ ರೂಪಮ್ಪಿ ನಿಸ್ಸಾರತಾಯ ಭಿಜ್ಜತೇವಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಯಥಾ ಹಿ ಅನಿಚ್ಚತಾಯ ಅಸಾರತಾಸಿದ್ಧಿ, ಏವಂ ಅಸಾರತಾಯಪಿ ಅನಿಚ್ಚತಾಸಿದ್ಧೀತಿ ಅನಿಚ್ಚತಾಯ ಏವ ನಿಚ್ಚಸಾರಂ ಥಿರಭಾವಸಾರಂ ಧುವಸಾರಂ ಸಾಮೀನಿವಾಸೀಕಾರಕಭೂತಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ವಸೇ ಪವತ್ತನಮ್ಪೇತ್ಥ ನತ್ಥೀತಿ ಆಹ **"ರೂಪಮ್ಪಿ...ಪೇ॰... ನಿಸ್ಸಾರಮೇವಾ"**ತಿ। **ಸೋ**ತಿ ಫೇಣಪಿಣ್ಡೋ। **ಗಹಿತೋಪಿ** ಉಪಾಯೇನ **ತಮತ್ಥಂ ನ ಸಾಧೇತಿ** ಅನರಹತ್ತಾ। **ಅನೇಕಸನ್ಧಿಘಟಿತೋ** ತಥಾ ತಥಾ ಘಟಿತೋ ಹುತ್ವಾ।

ಬ್ಯಾಮಮತ್ತಮ್ಪಿ ಏತರಹಿ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ವಸೇನ। **ಅವಸ್ಸಮೇವ ಭಿಜ್ಜತಿ** ತರಙ್ಗಬ್ಭಾಹತಂ ಹುತ್ವಾ।

ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಉದಕಬಿನ್ದುಮ್ಹಿ ಪತಿತೇ। **ಉದಕತಲನ್ತಿ** ಉದಕಪಿಟ್ಠಂ। ಅಞ್ಞತೋ ಪತನ್ತಂ **ಉದಕಬಿನ್ದುಂ**। **ಉದಕಜಲ್ಲನ್ತಿ** ಸನ್ತಾನಕಂ ಹುತ್ವಾ ಠಿತಂ ಉದಕಮಲಂ। ತಞ್ಹಿ ಸಂಕಡ್ಢಿತ್ವಾ ತತೋ ಉದಕಂ ಪುಟಂ ಕರೋತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಪುಟೇ ಪುಬ್ಬುಳಸಮಞ್ಞಾ। **ವತ್ಥುನ್ತಿ** ಚಕ್ಖಾದಿವತ್ಥುಂ। **ಆರಮ್ಮಣನ್ತಿ** ರೂಪಾದಿಆರಮ್ಮಣಂ। **ಕಿಲೇಸಜಲ್ಲನ್ತಿ** ಪುರಿಮಸಿದ್ಧಂ, ಪಟಿಲಬ್ಭಮಾನಂ ವಾ ಕಿಲೇಸಮಲಂ। **ಫಸ್ಸಸಙ್ಘಟ್ಟನನ್ತಿ** ಫಸ್ಸಸಮೋಧಾನಂ। **ಪುಬ್ಬುಳಸದಿಸಾ** ಮುಹುತ್ತರಮಣೀಯತಾಯ। ಯಸ್ಮಾ ಘಮ್ಮಕಾಲೇ ಸೂರಿಯಾತಪಸನ್ತಾಪಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತರಸ್ಮಿಜಾಲನಿಪಾತೇ ತಾದಿಸೇ ಭೂಮಿಪದೇಸೇ ಇತೋ ಚಿತೋ ಸಮುಗ್ಗತವಾತವೇಗಸಮುದ್ಧಟವಿರುಳ್ಹಸಙ್ಘಾತೇಸು ಪರಿಬ್ಭಮನ್ತೇಸು ಅಣುಪರಮಾಣುತಜ್ಜಾರಿಪ್ಪಕಾರೇಸು ಭೂತಸಙ್ಘಾತೇಸು ಮರೀಚಿಸಮಞ್ಞಾ, ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬಸೋ ಸಾರವಿರಹಿತಾತಿ ವುತ್ತಂ "**ಸಞ್ಞಾಪಿ ಅಸಾರಕಟ್ಠೇನ ಮರೀಚಿಸದಿಸಾ**"ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ಪಸ್ಸನ್ತಾನಂ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಉದಕಾಕಾರೇನ ಖಾಯತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಗಹೇತ್ವಾ ಪಿವಿತುಂ ವಾ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ನೀಲಾದಿಅನುಭವನತ್ಥಾಯಾ**ತಿ ನೀಲಾದಿಆರಮ್ಮಣಸ್ಸ ಅನುಭವನತ್ಥಾಯ। **ಫನ್ದತೀತಿ** ಫನ್ದನಾಕಾರಪ್ಪತ್ತಾ ವಿಯ ಹೋತಿ ಅಪ್ಪಹೀನತಣ್ಹಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ। **ವಿಪ್ಪಲಮ್ಭೇತಿ** ಅಪ್ಪಹೀನವಿಪಲ್ಲಾಸಂ ಪುಗ್ಗಲಂ। ತೇನಾಹ "**ಇದಂ ನೀಲಕ**"ನ್ತಿಆದಿ। ಸಞ್ಞಾವಿಪಲ್ಲಾಸತೋ ಹಿ ಚಿತ್ತವಿಪಲ್ಲಾಸೋ, ತತೋ ದಿಟ್ಠಿವಿಪಲ್ಲಾಸೋತಿ। **ವಿಪ್ಪಲಮ್ಭನೇನಾ**ತಿ ವಿಪ್ಪಕಾರವಸೇನೇವ ಆರಮ್ಮಣಸ್ಸ ಲಮ್ಭನೇನ। ವಿಪ್ಪಕಾರವಸೇನ ಹಿ ಏತಂ ಲಮ್ಭನಂ, ಯದಿದಂ ಅನುದಕಮೇವ ಉದಕಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸನಂ ಅನಗರಮೇವ ನಗರಂ ಕತ್ವಾ ಗನ್ಧಬ್ಬನಾಟಕಾದಿದಸ್ಸನಂ।

ಕುಕ್ಕುಕಂ ವುಚ್ಚತಿ ಕದಲಿಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಸಬ್ಬಪತ್ತವಟ್ಟೀನಂ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ದಣ್ಡಕನ್ತಿ ಆಹ "**ಅಕುಕ್ಕುಕಜಾತನ್ತಿ ಅನ್ತೋ ಅಸಞ್ಜಾತಘನದಣ್ಡಕ**"ನ್ತಿ। **ನ ತಥಾ ಹೋತೀತಿ** ಯದತ್ಥಾಯ ಉಪನೀತಂ, ತದತ್ಥಾಯ ನ ಹೋತಿ। **ನಾನಾಲಕ್ಖಣೋತಿ** ನಾನಾಸಭಾವೋ। **ಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧೋವಾ**ತಿ ಏಕೋ ಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧೋತ್ವೇವ ವುಚ್ಚತಿ।

ಅಸ್ಸಾತಿ ಪುರಿಸಸ್ಸ। **ಅಪಗತಪಟಲಪಿಳಕನ್ತಿ** ಅಪಗತಪಟಲದೋಸಞ್ಚೇವ ಅಪಗತಪಿಳಕದೋಸಞ್ಚ। **ಅಸಾರಭಾವದಸ್ಸನಸಮತ್ಥನ್ತಿ** ಅಸಾರಸ್ಸ ಅಸಾರಭಾವದಸ್ಸನಸಮತ್ಥಂ। **ಇತ್ತರಾ**ತಿ ಪರಿತ್ತಕಾಲಾ, ನ ಚಿರಟ್ಠಿತಿಕಾ। ತೇನಾಹ "**ಲಹುಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಾ**"ತಿ। **ಅಞ್ಞದೇವ ಚ ಆಗಮನಕಾಲೇ ಚಿತ್ತನ್ತಿ** ಇದಞ್ಚ ಓಳಾರಿಕವಸೇನೇವ ವುತ್ತಂ। ತಥಾ ಹಿ ಏಕಚ್ಛರಕ್ಖಣೇ ಅನೇಕಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಸಙ್ಖ್ಯಾನಿ ಚಿತ್ತಾನಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ। ಮಾಯಾಯ ದಸ್ಸಿತಂ ರೂಪಂ **ಮಾಯಾ**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಯಂಕಿಞ್ಚಿದೇವ** ಕಪಾಲಿಟ್ಠಕಪಾಸಾಣವಾಲಿಕಾದಿಂ। **ವಞ್ಚೇತೀತಿ** ಅಸುವಣ್ಣಮೇವ ಸುವಣ್ಣನ್ತಿ, ಅಮುತ್ತಮೇವ ಮುತ್ತಾತಿಆದಿನಾ ವಞ್ಚೇತಿ। ನನು ಚ ಸಞ್ಞಾಪಿ ಮರೀಚಿ ವಿಯ ವಿಪ್ಪಲಮ್ಭೇತಿ ವಞ್ಚೇತಿ, ಇದಮ್ಪಿ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಮಾಯಾ ವಿಯ ವಞ್ಚೇತೀತಿ ಕೋ ಇಮೇಸಂ ವಿಸೇಸೋತಿ? ವಚನತ್ಥೋ ನೇಸಂ ಸಾಧಾರಣೋ। ತಥಾಪಿ ಸಞ್ಞಾ ಅನುದಕಂಯೇವ ಉದಕಂ ಕತ್ವಾ ಗಾಹಾಪೇನ್ತೀ, ಅಪುರಿಸಞ್ಞೇವ ಪುರಿಸಂ ಕತ್ವಾ ಗಾಹಾಪೇನ್ತೀ ವಿಪ್ಪಲಮ್ಭನವಸೇನ ಅಪ್ಪವಿಸಯಾ, ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಪನ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅತಂಸಭಾವಂ ತಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೀ ಮಾಯಾ ವಿಯ ಮಹಾವಿಸಯಾ। ತೇನಾಹ "**ಯಂಕಿಞ್ಚಿದೇವಾ**"ತಿಆದಿ। **ಏವಮ್ಪೀತಿ** ಅತಿವಿಯ ಲಹುಪರಿವತ್ತಿಭಾವೇನಪಿ ಮಾಯಾಸದಿಸನ್ತಿ।

ದೇಸಿತಾತಿ ಏವಂ ದೇಸಿತಾ ಫೇಣಪಿಣ್ಡಾದಿಉಪಮಾಹಿ।

ಭೂರಿ ವುಚ್ಚತಿ ಪಥವೀ, ಸಣ್ಹಟ್ಠೇನ ವಿಪುಲಟ್ಠೇನ ಚ ಭೂರಿಸದಿಸಪಞ್ಞತಾಯ **ಭೂರಿಪಞ್ಞೋ**। ತೇನಾಹ "**ಸಣ್ಹಪಞ್ಞೇನ ಚೇವಾ**"ತಿಆದಿ। **ಕಿಮಿಗಣಾದೀನನ್ತಿ ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಅನೇಕಗಿಜ್ಝಾದಿಕೇ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಪವೇಣೀತಿ** ಧಮ್ಮಪಬನ್ಧೋ। **ಬಾಲಲಾಪಿನೀ** "ಅಹಂ ಮಮಾ"ತಿಆದಿನಾ। **ಸೇಸಧಾತುಯೋ ಗಹೇತ್ವಾವ ಭಿಜ್ಜತಿ** ಏಕುಪ್ಪಾದೇಕನಿರೋಧತ್ತಾ, ವತ್ಥುರೂಪನಿಸ್ಸಯಪಚ್ಚಯತ್ತಾ "ಅಯ"ನ್ತಿ ನ ವಿಸುಂ ಗಹಿತಂ। **ವಧಭಾವತೋತಿ** ವಧಸ್ಸ ಮರಣಸ್ಸ ಅತ್ಥಿಭಾವತೋ। **ಸರಣನ್ತಿ** ಪಟಿಸರಣಂ।

ಫೇಣಪಿಣ್ಡೂಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪-೬. ಗೋಮಯಪಿಣ್ಡಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೯೬-೯೮. ಸಸ್ಸತಂ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಯಾವ ಕಪ್ಪವುಟ್ಠಾನಾ ಹೋನ್ತೀತಿ **ಸಸ್ಸತಿಯೋ,** ಸಿನೇರುಆದಯೋ। ತಾಹಿ **ಸಮಂ** ಸಮಕಾಲಂ। **ಅನೇನಾತಿ** ಭಗವತಾ। **ನಯಿದನ್ತಿ** ಏತ್ಥ **ಯ**-ಕಾರೋ ಪದಸನ್ಧಿಕರೋ, **ಇದನ್ತಿ** ನಿಪಾತಪದಂ। ತಂ ಪನ ಯೇನ ಯೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧೀಯತಿ, ತಂ ತಿಲಿಙ್ಗೋವ ಹೋತೀತಿ **"ಅಯಂ ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **"ನ ಪಞ್ಞಾಯೇಯ್ಯಾ"**ತಿ ವತ್ವಾ ತಮತ್ಥಂ ವಿವರಿತುಂ **"ಮಗ್ಗೋ ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ವಿವಟ್ಟೇನ್ತೋತಿ** ವಿನಿವಟ್ಟೇನ್ತೋ ಅಪ್ಪವತ್ತಿಂ ಕರೋನ್ತೋ।

ರಾಜಧಾನೀತಿ ರಞ್ಞೋ ನಿವಾಸನಗರಂ। **ಸುತ್ತಮಯನ್ತಿ** ಚಿತ್ತವಣ್ಣವಟ್ಟಿಕಾಮಯಂ।

ಗೋಮಯಪಿಣ್ಡಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಗದ್ದುಲಬದ್ಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೯. ಯಂ ಮಹಾಸಮುದ್ದೋತಿ ಏತ್ಥ **ಯನ್ತಿ** ಸಮಯಸ್ಸ ಪಚ್ಚಾಮಸನಂ। ಭುಮ್ಮತ್ಥೇ ಚೇತಂ ಪಚ್ಚತ್ತವಚನನ್ತಿ ಆಹ **"ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ"**ತಿ। ಸೋ ಚ ಸಮಯೋ ಅಯನ್ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಪಞ್ಚಮೇ ಸೂರಿಯೇ ಉಟ್ಠಿತೇ"**ತಿ ಆಹ। **ಪರಿಚ್ಛೇದಂ ನ ವದಾಮಿ** ಪರಿಚ್ಛೇದಕಾರಿಕಾಯ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗವಿಜ್ಜಾಯ ಅನಧಿಗತತ್ತಾ। **ಸುನಖೋ ವಿಯ ವಟ್ಟನಿಸ್ಸಿತೋ ಬಾಲೋ** ಅಸವಸಭಾವತೋ। **ಗದ್ದುಲೋ ವಿಯ ದಿಟ್ಠಿಬನ್ಧೋ। ಸಕ್ಕಾಯೋ** ತಸ್ಸ ಅಸವಸಭಾವತೋ। **ಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ ಸಕ್ಕಾಯಾನುಪರಿವತ್ತನನ್ತಿ** "ಸನ್ತಾನೇ ಸತ್ತವೋಹಾರೋ"ತಿ ತಂ ತತೋ ಅಞ್ಞಂ ಕತ್ವಾ ಭೇದೇನ ನಿದ್ದೇಸೋ।

ಗದ್ದುಲಬದ್ಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ದುತಿಯಗದ್ದುಲಬದ್ಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೦. **ದಿಟ್ಠಿಗದ್ದುಲನಿಸ್ಸಿತಾಯಾತಿ** ಸಹಜಾತಾದಿಪಚ್ಚಯವಸೇನ ದಿಟ್ಠಿಗದ್ದುಲನಿಸ್ಸಿತಾಯ **ನಿಸ್ಸಾಯೇವ ಪವತ್ತತಿ** ತತೋ ಅತ್ತಾನಂ ವಿವೇಚೇತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತ್ತಾ। **ಚಿತ್ತಸಂಕಿಲೇಸೇನೇವಾತಿ** ದಸವಿಧಕಿಲೇಸವತ್ಥುವಸೇನ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಭಾವೇನ। ಅರಿಯಮಗ್ಗಾಧಿಗಮನೇನ **ಚಿತ್ತಸ್ಸ ವೋದಾನತ್ತಾ** ವೋದಾಯನ್ತಿ **ವಿಸುಜ್ಝನ್ತಿ।**

ವಿಚರಣಚಿತ್ತನ್ತಿ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಚರಣವಸೇನ ವಿಚರಣಚಿತ್ತಂ। **ಸಙ್ಖಾನಾಮಾತಿ** ಏವಂನಾಮಕಾ। **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪಾಸಣ್ಡಿಕಾತಿ** ಜಾತಿಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ, ಛನ್ನವುತಿಯಾ ಪಾಸಣ್ಡೇಸು ತಂ ಸಙ್ಖಾಸಞ್ಞಿತಂ ಪಾಸಣ್ಡಂ ಪಗ್ಗಯ್ಹ ವಿಚರಣಕಾ। **ಪಟಕೋಟ್ಠಕನ್ತಿ** ದುಸ್ಸಾಪಣಕಂ। **ದಸ್ಸೇನ್ತಾತಿ** ಯಥಾಗತಿಕಮ್ಮವಿಪಾಕಚಿತ್ತತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತಾ । **ತಂ ಚಿತ್ತನ್ತಿ** ತಂ ಪಟಕೋಟ್ಠಕಚಿತ್ತಂ **ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಚರನ್ತಿ। ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಕತತ್ತಾತಿ** "ಇಮಸ್ಸ ರೂಪಸ್ಸ ಏವಂ ಹತ್ಥಪಾದಾ, ಏವಂ ಮುಖಂ ಲಿಖಿತಬ್ಬಂ, ಏವಂ ಆಕಾರವತ್ಥಗ್ಗಹಣಾನಿ, ಏವಂ ಕಿರಿಯಾವಿಸೇಸಾ, ಏವಂ ಕಿರಿಯಾವಿಭಾಗಂ, ಸತ್ತವಿಸೇಸಾನಂ ವಿಭಾಗಂ ಕಾತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ತಸ್ಸ ಉಬ್ಬತ್ತನಖಿಪನಪವತ್ತನಾದಿಪಯೋಜನಞ್ಚಾತಿ ಸಬ್ಬಮೇತಂ ತಥಾ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಕತತ್ತಾ **ಚಿತ್ತೇನ** ಮನಸಾ **ಚಿನ್ತಿತಂ ನಾಮ। ಉಪಾಯಪರಿಯೇಸನಚಿತ್ತನ್ತಿ** "ಹತ್ಥಪಾದಾ ಏವಂ ಲಿಖಿತಬ್ಬಾ"ತಿಆದಿನಾ ಯಥಾವುತ್ತಉಪಾಯಸ್ಸ ಚೇವ ಪುಬ್ಬೇ ಪವತ್ತಸ್ಸ ಭೂಮಿಪರಿಕಮ್ಮವಣ್ಣಧಾತುಸಮ್ಮಾಯೋಜನುಪಾಯಸ್ಸ ಚ ವಸೇನ ಪವತ್ತಂ ಚಿತ್ತಂ। **ತತೋಪಿ ಚಿತ್ತತರನ್ತಿ** ತತೋ ಚಿತ್ತಕಮ್ಮತೋಪಿ ಚಿತ್ತತರಂ ಚಿತ್ತಕಾರೇನ ಚಿನ್ತಿತಪ್ಪಕಾರಾನಂ ಸಬ್ಬೇಸಂಯೇವ ಚಿತ್ತಕಮ್ಮೇ ಅನಿಪ್ಫಜ್ಜನತೋ। **ಕಮ್ಮಚಿತ್ತೇನಾತಿ** ಕಮ್ಮವಿಞ್ಞಾಣೇನ। **ಕಮ್ಮಚಿತ್ತೇನಾತಿ** ವಾ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಚಿತ್ತಭಾವೇನ। ಸೋ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ವಿಚಿತ್ತಭಾವೋ ತಣ್ಹಾವಸೇನ ಜಾಯತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸ್ವಾಯಮತ್ಥೋ **ಅಟ್ಠಸಾಲಿನೀಟೀಕಾಯಂ** ವಿಭಾವಿತೋ। **ಏವಂ ಚಿತ್ತಾತಿ** ಏವಂ ಚಿತ್ತರೂಪವಿಸೇಸಾ। **ಯೋನಿಂ ಉಪನೇತೀತಿ** ತಂ ತಂ ಅಣ್ಡಜಾದಿಭೇದಂ ಯೋನಿವಿಸೇಸಂ ಪಾಪೇತಿ ವಣ್ಣವಿಸೇಸೋ ವಿಯ ಫಲಿಕಮಣಿಕಂ। ನ ಹಿ ವಿಸೇಸಾ

ಹಿತವಿಚಿತ್ತಸಾಮತ್ಥಿಯಕಮ್ಮಂ ಯೋನಿಂ ಉಪನೇತಿ, ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ವಿಪಾಕುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। **ಯೋನಿಮೂಲಕೋ ತೇಸಂ ಚಿತ್ತಭಾವೋ**ತಿ ಯಂ ಯಂ ಯೋನಿಂ ಕಮ್ಮಂ ಸತ್ತೇ ಉಪನೇತಿ, ತಂತಂಯೋನಿಮೂಲಕೋ ತೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ಚಿತ್ತವಿಚಿತ್ತಭಾವೋ। ತೇನಾಹ "**ಯೋನಿಉಪಗತಾ**"ತಿಆದಿ। **ಸದಿಸಚಿತ್ತಾವ** ಸದಿಸಚಿತ್ತಭಾವಾ ಏವ। **ಇತೀ**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಸ್ಸೇವ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಉಪ್ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ನಿಗಮನಂ।

ತಿರಚ್ಛಾನಗತಚಿತ್ತಭಾವತೋ ಚಿತ್ತಸ್ಸೇವ ಸವಿಸೇಸಂ ಚಿತ್ತಭಾವಕರಣಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಅಪಿಚಾ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಚಿತ್ತಂ ನಾಮೇತಂ ಚಿತ್ತತರಮೇವ ವೇದಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಸಹಜಾತಧಮ್ಮಚಿತ್ತತಾಯಾ**ತಿ ರಾಗಾದಿಸದ್ಧಾದಿಧಮ್ಮವಿಚಿತ್ತಭಾವೇನ। **ಭೂಮಿಚಿತ್ತತಾಯಾ**ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನಚಿತ್ತತಾಯ। ಕಮ್ಮನಾನತ್ತಂ ಮೂಲಂ ಕಾರಣಂ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಕಮ್ಮನಾನತ್ತಮೂಲಕಾ,** ತೇಸಂ। **ಲಿಙ್ಗನಾನತ್ತಂ** ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗಾದಿನಾನತ್ತವಸೇನ ಚೇವ ತಂತಂಸಣ್ಠಾನನಾನತ್ತವಸೇನ ಚ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಸಞ್ಞಾನಾನತ್ತಂ** ಇತ್ಥಿಪುರಿಸದೇವಮನುಸ್ಸಾದಿಸಞ್ಞಾನಾನತ್ತವಸೇನ । **ವೋಹಾರನಾನತ್ತಂ** ತಿಸ್ಸೋತಿಆದಿವೋಹಾರನಾನತ್ತವಸೇನ। **ಚಿತ್ತಾನಂ** ವಿಚಿತ್ತಾನಂ। ತಂತಂವೋಹಾರನಾನತ್ತಮ್ಪಿ ಚಿತ್ತೇನೇವ ಪಞ್ಞಪೀಯತಿ। ರಙ್ಗಜಾತರೂಪಸಮುಟ್ಠಾಪನಾದಿನಾ ವತ್ಥಂ ರಞ್ಜಯತೀತಿ **ರಜಕೋ,** ವಣ್ಣಕಾರೋ। ಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ ಅತ್ತಭಾವಸಞ್ಞಿತರೂಪಸಮುಟ್ಠಾಪನತಾ ನಿಯತಾ ಏಕನ್ತಿಕಾತಿ ಪುಥುಜ್ಜನಗ್ಗಹಣಂ। "ಅಭಿರೂಪಂ ರೂಪಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತೀ"ತಿ ಆನೇತ್ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ದುತಿಯಗದ್ದುಲಬದ್ಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ವಾಸಿಜಟಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೧. **ಅತ್ಥಸ್ಸಾ**ತಿ ಹಿತಸ್ಸ। **ಅಸಾಧಿಕಾ** "ಭಾವನಾನುಯೋಗಂ ಅನನುಯುತ್ತಸ್ಸಾ"ತಿ ಅನನುಯುತ್ತಸ್ಸ ವುತ್ತತ್ತಾ। **ಇತರಾ**ತಿ ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖಉಪಮಾ। **ಸಾಧಿಕಾ** ಭಾವನಾಯೋಗಸ್ಸ ಅನುಯುತ್ತತ್ತಾ। ತಞ್ಹಿ ತಸ್ಸ ಸಾಧಿಕಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಸಮ್ಭಾವನತ್ಥೇ**ತಿ ಪರಮತ್ಥಸಮ್ಭಾವನೇ। ಏವಞ್ಹಿ ಕಣ್ಹಪಕ್ಖೇಪಿ ಅಪಿಸದ್ದಗ್ಗಹಣಂ ಸಮತ್ಥಿತಂ ಹೋತಿ। **ಸಮ್ಭಾವನತ್ಥೇ**ತಿ ವಾ ಪರಿಕಪ್ಪನತ್ಥೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಙ್ಖಾತಬ್ಬೇ ಅತ್ಥೇ ಅನಿಯಮತೋ ವುಚ್ಚಮಾನೇ ಸಙ್ಖಾತೋ ಅನಿಯಮತ್ಥೋ ವಾಸದ್ದೋ ವತ್ತಬ್ಬೋತಿ "**ಅಟ್ಠ ವಾ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಊನಾಧಿಕಾನೀ**ತಿ ಊನಾನಿಪಿ ಅಧಿಕಾನಿಪಿ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಹೋನ್ತಿ, ಏಕಂಸೋ ಪನ ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ "**ಅಟ್ಠ ವಾ ದಸ ವಾ ದ್ವಾದಸ ವಾ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಏವಂ ವಚನಂ ಸನ್ಧಾಯ "**ವಚನಸಿಲಿಟ್ಠತಾಯಾ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಪಾದನಖಸಿಖಾಹಿ ಅಕೋಪನವಸೇನ **ಸಮ್ಮಾ ಅಧಿಸಯಿತಾನಿ। ಉತುನ್ತಿ** ಉಣ್ಹಉತುಂ ಕಾಯುಸ್ಮಾವಸೇನ। ತೇನಾಹ "**ಉಸ್ಮೀಕತಾನೀ**"ತಿ। **ಭಾವಿತಾನೀ**ತಿ ಕುಕ್ಕುಟವಾಸನಾಯ ವಾಸಿತಾನಿ। ಸಮ್ಮಾಅಧಿಸಯನಾದಿತಿವಿಧಕಿರಿಯಾಕರಣೇನ ಇಮಂ ಅಪ್ಪಮಾದಂ ಕತ್ವಾ। **ಸೋತ್ಥಿನಾ ಅಭಿನಿಬ್ಭಿಜ್ಜಿತುನ್ತಿ** ಅನನ್ತರಾಯೇನ ತತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತುಂ। ಇದಾನಿ ತಮತ್ಥಂ ವಿವರನ್ತೋ "**ತೇ ಹೀ**"ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಸಯಮ್ಪೀ**ತಿ ಅಣ್ಡಾನಿ। **ಪರಿಣಾಮನ್ತಿ** ಪರಿಪಕ್ಕಂ ಬಹಿನಿಕ್ಖಮನಯೋಗ್ಗತಂ।

ತನ್ತಿ ಓಪಮ್ಮಸಮ್ಪಟಿಪಾದನಂ। **ಏವನ್ತಿ** ಇದಾನಿ ವುಚ್ಚಮಾನಾಕಾರೇನ। **ಅತ್ಥೇನಾ**ತಿ ಉಪಮೇಯ್ಯತ್ಥೇನ। **ಸಂಸನ್ದಿತ್ವಾ** ಸಮ್ಮಾ ಯೋಜೇತ್ವಾ। ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮವಸೇನ ಞಾಣಸ್ಸ ತಿಕ್ಖಾದಿಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಞಾಣಸ್ಸ ಹಿ ಸಭಾವತೋ ಸತಿನೇಪಕ್ಕತೋ ಚ ತಿಕ್ಖಭಾವೋ, ಸಮಾಧಿವಸೇನ ಸೂರಭಾವೋ, ಸದ್ಧಾವಸೇನ ವಿಪ್ಪಸನ್ನಭಾವೋ , ವೀರಿಯವಸೇನ ಪರಿಣಾಮಭಾವೋ। **ಪರಿಣಾಮಕಾಲೋ**ತಿ ಬಲವವಿಪಸ್ಸನಾಕಾಲೋ। **ವಡ್ಢಿತಕಾಲೋ**ತಿ ವುಟ್ಠಾನಗಾಮಿನಿವಿಪಸ್ಸನಾಕಾಲೋ। ಅನುಲೋಮಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಹಿ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಗಹಿತಗಬ್ಭಾ ನಾಮ ತದಾ ಮಗ್ಗಗಬ್ಭಸ್ಸ ಗಹಿತತ್ತಾ। **ತಜ್ಜಾತಿಕನ್ತಿ** ತಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನಾನುಯೋಗಸ್ಸ ಅನುರೂಪಂ। **ಸತ್ಥಾಪಿ ಗಾಥಾಯ ಅವಿಜ್ಜಣ್ಡಕೋಸಂ ಪಹರತಿ** ಭಿನ್ದಾಪೇತಿ।

ಓಲಮ್ಬಕಸಙ್ಖಾತನ್ತಿ ಓಲಮ್ಬಕಸುತ್ತಸಙ್ಖಾತಂ। **ಪಲನ್ತಿ** ತಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ನಾಮಂ। **ಧಾರೇತ್ವಾ**ತಿ ದಾರೂನಂ ಹೇಯ್ಯಾದಿಜಾನನತ್ಥಂ ಉಪನೇತ್ವಾ। **ದಾರೂನಂ ಗಣ್ಡಂ ಹರತೀತಿ ಪಲಗಣ್ಡೋ**ತಿ ಏತೇನ ಪಲೇನ ಗಣ್ಡಹಾರೋ "**ಪಲಗಣ್ಡೋ**"ತಿ

ಪಚ್ಛಿಮಪದೇ ಉತ್ತರಪದಲೋಪೇನ ನಿದ್ದೇಸೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಗಹಣಟ್ಠಾನೇ**ತಿ ಹತ್ಥೇನ ಗಹೇತಬ್ಬಟ್ಠಾನೇ। ಸಮ್ಮದೇವ ಖೇಪೀಯನ್ತಿ ಏತೇನ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಾದೀನೀತಿ **ಸಙ್ಖೇಪೋ,** ತೇನ। ವಿಪಸ್ಸನಂ ಅನುಯುಞ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸೇವ ದಿವಸೇ ದಿವಸೇ ಆಸವಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯೋ ಇಧ **"ವಿಪಸ್ಸನಾಯಾನಿಸಂಸೋ"**ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। **ಹೇಮನ್ತಿಕೇನ** ಕರಣಭೂತೇನ। ಭುಮ್ಮತ್ಥೇ ವಾ ಏತಂ ಕರಣವಚನಂ, ಹೇಮನ್ತಿಕೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭನ್ತೀ**ತಿ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಫಲಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ತೇನಾಹ **"ಪೂತಿಕಾನಿ ಭವನ್ತೀ"**ತಿ।

ಮಹಾಸಮುದ್ದೋ ವಿಯ ಸಾಸನಂ ಸಭಾವಗಮ್ಭೀರಭಾವತೋ। **ನಾವಾ ವಿಯ ಯೋಗಾವಚರೋ** ಮಹೋಘುತ್ತರಣತೋ। **ಪರಿಯಾದಾನಂ ವಿಯಾ**ತಿ ಪರಿತೋ ಅಪರಿಪೂರಣಂ ವಿಯ। **ಖಜ್ಜಮಾನಾನ**ನ್ತಿ ಸಞ್ಛಾದನ್ತೇನ ವಿಯ ಉದಕೇನ ಖೇಪಿಯಮಾನಾನಂ ಬನ್ಧನಾನಂ। **ತನುಭಾವೋ**ತಿ ಪರಿಯುಟ್ಠಾನುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಅಸಮತ್ಥತಾಯ ದುಬ್ಬಲಭಾವೋ। **ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಪೀತಿಪಾಮೋಜ್ಜೇಹೀ**ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಸಮುಟ್ಠಿತೇಹಿ ಪೀತಿಪಾಮೋಜ್ಜೇಹಿ। **ಓಕ್ಖಾಯಮಾನೇ ಪಕ್ಖಾಯಮಾನೇ**ತಿ ವಿವಿಧಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಉಕ್ಖಾಯಮಾನೇ ಪಟಿಸಙ್ಖಾನುಪಸ್ಸನಾಯ ಪಕ್ಖಾಯಮಾನೇ। **ದುಬ್ಬಲತಾ ದೀಪಿತಾ** "ಅಪ್ಪಕಸಿರೇನೇವ ಸಂಯೋಜನಾನಿ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭನ್ತಿ, ಪೂತಿಕಾನಿ ಭವನ್ತೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ।

ವಾಸಿಜಟಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೨. **ಭಾವೇನ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇನ್ತಸ್ಸ **ಉಪ್ಪನ್ನಸಞ್ಞಾ**। ತೇನಾಹ - **"ಸಬ್ಬಂ ಕಾಮರಾಗಂ ಪರಿಯಾದಿಯತೀ"**ತಿಆದಿ। **ಸನ್ತಾನೇತ್ವಾ**ತಿ ಕಸನಟ್ಠಾನಂ ಸಬ್ಬಸೋ ವಿತನೇತ್ವಾ ಪತ್ಥರಿತ್ವಾ। **ಕಿಲೇಸಾ**ತಿ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಪ್ಪಭೇದಾ ಕಿಲೇಸಾ। **ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾಞಾಣೇನಾ**ತಿ ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾಸಹಗತೇನ ಞಾಣೇನ।

ಲಾಯನನ್ತಿ ಲಾಯನಂ ವಿಯ ನಯನಂ ವಿಯ ನಿಚ್ಛೋಟನಂ ವಿಯ ಚ **ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾಞಾಣಂ। ಇಮಿನಾ ಅತ್ಥೇನಾ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಯಥಾವುತ್ತೇನ ಪಾಳಿಯಾ ಅತ್ಥೇನ, **ಉಪಮಾ ಸಂಸನ್ದೇತಬ್ಬಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪಬ್ಬಜಲಾಯಕೋ ವಿಯ ಯೋಗಾವಚರೋ। ಲಾಯನಾದಿನಾ ತಸ್ಸ ತತ್ಥ ಕತಕಿಚ್ಚತಾಯ ಪರಿತುಟ್ಠಿ ವಿಯ ಇಮಸ್ಸ ಕಿಲೇಸೇ ಸಬ್ಬಸೋ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಸುಖೇನ ಕಾಲಸ್ಸ ವೀತಿನಾಮನಾ।

ಕೂಟಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ಪಾರಿಮನ್ತೇನ ಕೂಟಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। **ಕೂಟಂ ಪವಿಸನಭಾವೇನಾ**ತಿ ಕೂಟಚ್ಛಿದ್ದಂ ಅಗ್ಗೇನ ಪವಿಸನವಸೇನ। **ಸಮೋಸರಿತ್ವಾ**ತಿ ಛಿದ್ದೇ ಅನುಪವಿಸನವಸೇನ ಚ ಆಹಚ್ಚ ಅವಟ್ಠಾನೇನ ಚ ಸಮೋಸರಿತ್ವಾ ಠಿತಾ। **ಕೂಟಂ ವಿಯ ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾ** ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ಅವಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಮೂಲಭಾವತೋ। **ಗೋಪಾನಸಿಯೋ ವಿಯ ಚತುಭೂಮಕಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ** ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾಮೂಲಕತ್ತಾ। **ಕೂಟಂ ಅಗ್ಗಂ** ಸಬ್ಬಗೋಪಾನಸೀನಂ ತಥಾಅಧಿಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಪಧಾನಕಾರಣತ್ತಾ। **ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾ ಅಗ್ಗಾ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾ ಲೋಕಿಯಾ**ತಿ ಇದಂ ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾನುಪಸ್ಸನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸನಾಮುಖೇನ ಅಧಿಗತಅರಿಯಮಗ್ಗೇ ಉಪ್ಪನ್ನಸಞ್ಞಾ ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಲಭತೀತಿ "ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಾವಿತಾ ಬಹುಲೀಕತಾ ಸಬ್ಬಂ ಕಾಮರಾಗಂ ಪರಿಯಾದಿಯತೀ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತಥಾ ಹಿ **ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಹೇ** (ಧ॰ ಸ॰ ೩೫೭, ೩೬೦) "ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಲೋಕುತ್ತರಂ ಸಞ್ಞಂ ಭಾವೇತೀ"ತಿಆದಿನಾ ಸಞ್ಞಾಪಿ ಉದ್ಧಟಾ। **ಸಬ್ಬಾಸು ಉಪಮಾಸೂ**ತಿ ಮೂಲಸನ್ತಾನಉಪಮಾದೀಸು ಪಞ್ಚಸು ಉಪಮಾಸು। **ಪುರಿಮಾಹೀ**ತಿ ಕಸ್ಸಕಪಬ್ಬಜಲಾಯನಅಮ್ಬಪಿಣ್ಡಿಉಪಮಾಹಿ **ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾಯ ಕಿಚ್ಚಂ** ವುತ್ತಂ ಮೂಲಸನ್ತಾನಕಪದಾಲನಪಬ್ಬಜಲಾಯನವಣ್ಟಚ್ಛೇದನಪದೇಸೇನ ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾಯ ಪಟಿಪಕ್ಖಪಚ್ಛೇದನಸ್ಸ ದಸ್ಸಿತತ್ತಾ। **ಪಚ್ಛಿಮಾಹಿ ಬಲಂ** ದಸ್ಸಿತಂ ಪಟಿಪಕ್ಖಾತಿಭಾವಸ್ಸ ಜೋತಿತತ್ತಾ।

ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪುಪ್ಫವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಮಜ್ಝಿಮಪಣ್ಣಾಸಕೋ ಸಮತ್ತೋ।

೧೧. ಅನ್ತವಗ್ಗೋ

೧. ಅನ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೩. ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಅಸಂಸಟ್ಠಭಾವೇನ ಏತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಅನ್ತೋ,** ಭಾಗೋತಿ ಆಹ **"ಅನ್ತಾತಿ ಕೋಟ್ಠಾಸಾ"**ತಿ। "ಸಕ್ಕಾಯನಿರೋಧನ್ತೋ"ತಿ ನಿರೋಧಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಗಹಿತತ್ತಾ ವುತ್ತಂ **"ಚತುಸಚ್ಚವಸೇನ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧೇ ಯೋಜೇತ್ವಾ"**ತಿ। **ಅನ್ತೋತಿ... ಪೇ॰... ಅಜ್ಝಾಸಯವಸೇನ ವುತ್ತಂ** ಯಥಾನುಲೋಮದೇಸನತ್ತಾ ಸುತ್ತನ್ತದೇಸನಾಯ।

ಅನ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨-೩. ದುಕ್ಖಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೦೪-೧೦೫. **ದುತಿಯಮ್ಪೀತಿ ಅಪಿ**-ಸದ್ದೋ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡನತ್ಥೋ। ತೇನ ನ ಕೇವಲಂ ಪಠಮಸುತ್ತಮೇವ, ಅಥ ಖೋ ದುತಿಯಮ್ಪೀತಿ।

ತತಿಯಮ್ಪಿ ತಥೇವಾತಿ ಇಮಿನಾ "ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧೇ ಚತುಸಚ್ಚವಸೇನ ಯೋಜೇತ್ವಾ"ತಿ ಇದಂ ಉಪಸಂಹರತಿ।

ದುಕ್ಖಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೬. **ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯೇತಿ** ಏತ್ಥ ತಿಸ್ಸೋ ಪರಿಞ್ಞಾ ಞಾತಪರಿಞ್ಞಾ, ತೀರಣಪರಿಞ್ಞಾ, ಪಹಾನಪರಿಞ್ಞಾತಿ। ತಾಸು **ಞಾತಪರಿಞ್ಞಾ** ಯಾವದೇವ ತೀರಣಪರಿಞ್ಞತ್ಥಾ। **ತೀರಣಪರಿಞ್ಞಾ ಚ** ಯಾವದೇವ ಪಹಾನಪರಿಞ್ಞತ್ಥಾತಿ । ತತ್ಥ ಉಕ್ಕಟ್ಠಾಯ ಪರಿಞ್ಞಾಯ ಕಿಚ್ಚದಸ್ಸನವಸೇನ ಅತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯೇತಿ ಪರಿಜಾನಿತಬ್ಬೇ ಸಮತಿಕ್ಕಮಿತಬ್ಬೇ"**ತಿ, ಪಹಾತಬ್ಬೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ – "ಕತಮಾ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪರಿಞ್ಞಾ? ರಾಗಕ್ಖಯೋ, ದೋಸಕ್ಖಯೋ, ಮೋಹಕ್ಖಯೋ"ತಿ, ತಸ್ಮಾ **ಸಮತಿಕ್ಕಮನ್ತಿ,** ಸಮತಿಕ್ಕನ್ತಂ ಪಹಾನಸ್ಸ ಉಪಾಯಂ। **ಸಮತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಠಿತನ್ತಿ** ಪಜಹಿತ್ವಾ ಠಿತನ್ತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ।

ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫-೧೦. ಸಮಣಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೦೭-೧೧೨. **ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಕಥಿತಾನಿ** ಅಸ್ಸಾದಾದೀನಂ ಸಮುದಯಾದೀನಞ್ಚ ದೇಸಿತತ್ತಾ।

ಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನಂ ಕಥಿತಂ ರಾಗಪ್ಪಹಾನಸ್ಸ ಜೋತಿತತ್ತಾ।

ಸಮಣಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಅನ್ತವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೨. ಧಮ್ಮಕಥಿಕವಗ್ಗೋ

೧-೨. ಅವಿಜ್ಜಾಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೧೩-೧೧೪. **ಯಾವತಾತಿ** ಯಸ್ಮಾ। **ಇಮಾಯ...ಪೇ॰... ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ** "ಇದಂ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನಾತೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವುತ್ತಾಯ ಚತೂಸು ಅರಿಯಸಚ್ಚೇಸು ಅಞ್ಞಾಣಸಭಾವಾಯ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಸಮ್ಮೋಹೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಏತ್ತಾವತಾತಿ** ಏತ್ತಕೇನ ಕಾರಣೇನ **ಅವಿಜ್ಜಾಗತೋ** ಸಮಙ್ಗೀಭೂತೇನ ಉಪಗತೋ, ಅವಿಜ್ಜಾಯ ವಾ ಉಪೇತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ।

ದುತಿಯೇಪೀತಿ ವಿಜ್ಜಾಸುತ್ತೇ। "ವಿಜ್ಜಾವಸೇನ ದೇಸನಾ"ತಿ ಅಯಮೇವ ವಿಸೇಸೋತಿ ಆಹ **"ಏಸೇವ ನಯೋ"**ತಿ।

ಅವಿಜ್ಜಾಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಧಮ್ಮಕಥಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೫. **ಪಠಮೇನ ಧಮ್ಮಕಥಿಕೋ** ಕಥಿತೋ "ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ। **ದುತಿಯೇನ ಸೇಖಭೂಮಿ** ಕಥಿತಾ "ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ, **ತತಿಯೇನ ಅಸೇಖಭೂಮಿ** ಕಥಿತಾ "ಅನುಪಾದಾವಿಮುತ್ತೋ ಹೋತೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ। **ಧಮ್ಮಕಥಿಕಂ ಪುಚ್ಛಿತೇನ** ಭಗವತಾ। **ವಿಸೇಸೇತ್ವಾತಿ** ಧಮ್ಮಕಥಿಕಭಾವತೋ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ಉಕ್ಕಂಸೇತ್ವಾ। **ದ್ವೇ ಭೂಮಿಯೋತಿ** ಸೇಕ್ಖಾಸೇಕ್ಖಭೂಮಿಯೋ।

ಧಮ್ಮಕಥಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ದುತಿಯಧಮ್ಮಕಥಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೬. **ತೀಣಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾನೀತಿ** ಯಥಾಪುಚ್ಛಂ ತೀಣಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾನಿ।

ದುತಿಯಧಮ್ಮಕಥಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫-೯. ಬನ್ಧನಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೧೮-೧೨೧. **ತೀರಂ ವುಚ್ಚತಿ ವಟ್ಟಂ** ಓರಿಮತೀರನ್ತಿ ಕತ್ವಾ। ತೇನಾಹ "ಅಥಾಯಂ ಇತರಾ ಪಜಾ, ತೀರಮೇವಾನುಧಾವತೀ"ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೮೫)। **ಪಾರಂ ವುಚ್ಚತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ** ಸಂಸಾರಸ್ಸ ಪಾರಿಮನ್ತಿ ಕತ್ವಾ। **ಬದ್ಧೋತಿ** ಅನುಸಯಪ್ಪಹಾನಸ್ಸ ಅಕತತ್ತಾ **ಕಿಲೇಸಬನ್ಧನೇನ ಬದ್ಧೋ,** ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖೇಪಿ ದಿಟ್ಠಿಸಮನುಪಸ್ಸನಾಯ ರೂಪಾದಿಬನ್ಧನಸ್ಸ ಪಟಿಕ್ಖೇಪಮತ್ತಮೇವ ವುತ್ತಂ, ನ ವಿಮೋಕ್ಖನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಂ ಕಥಿತನ್ತಿ** "ತೀರದಸ್ಸೀ ಪಾರದಸ್ಸೀ, ಪರಿಮುತ್ತೋ ಸೋ ದುಕ್ಖಸ್ಮಾತಿ ವದಾಮೀ"ತಿ ಆಗತತ್ತಾ ವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಂ ಕಥಿಕನ್ತಿ ವತ್ತುಂ ಸಕ್ಕಾ।

ಛಟ್ಠಾದೀನಿ ಉತ್ತಾನತ್ಥಾನೇವ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯತ್ತಾ।

ಬನ್ಧನಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಸೀಲವನ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೨೨. **ಆಬಾಧಟ್ಠೇನಾ**ತಿ ಆದಿತೋ ಉಪ್ಪತ್ತಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಬಾಧನಟ್ಠೇನ ರುಜನಟ್ಠೇನ। **ಅನ್ತೋದೋಸಟ್ಠೇನಾ**ತಿ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಏವ ದುಸ್ಸನಟ್ಠೇನ ಕುಪ್ಪನಟ್ಠೇನ। **ಖಣನಟ್ಠೇನಾ**ತಿ ಸಸನಟ್ಠೇನ। **ದುಕ್ಖಟ್ಠೇನಾ**ತಿ ದುಕ್ಖಮತ್ತಾ ದುಕ್ಖಭಾವೇನ। ದುಕ್ಖಞ್ಹಿ ಲೋಕೇ "ಅಘ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ ಅತಿವಿಯ ಹನನತೋ। **ವಿಸಭಾಗಂ ...ಪೇ॰... ಪಚ್ಚಯಟ್ಠೇನಾ**ತಿ ಯಥಾಪವತ್ತಮಾನಾನಂ ಧಾತಾದೀನಂ ವಿಸಭಾಗಭೂತಮಹಾಭೂತಸಮುಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಆಬಾಧಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಭಾವೇನ। **ಅಸಕಟ್ಠೇನಾ**ತಿ ಅನತ್ತನಿಯತೋ। **ಪಲುಜ್ಜನಟ್ಠೇನಾ**ತಿ ಪಕಾರತೋ ಭಿಜ್ಜನಟ್ಠೇನ। **ಸತ್ತಸುಞ್ಞತಟ್ಠೇನಾ**ತಿ ಸತ್ತಸಙ್ಖಾತಅತ್ತಸುಞ್ಞತಟ್ಠೇನ। **ಅತ್ತಾಭಾವೇನಾ**ತಿ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಪರಿಕಪ್ಪಿತಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಅಭಾವೇನ। **ಸುಞ್ಞತೋ ಅನತ್ತತೋ**ತಿ ಏತ್ಥ "ಪರತೋ"ತಿ ಪದಸ್ಸ ಸಙ್ಗಹೋ ಕಾತಬ್ಬೋ, ತಸ್ಮಾ "**ದ್ವೀಹಿ ಅನತ್ತಮನಸಿಕಾರೋ**"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ।

ಸೀಲವನ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೧. ಸುತವನ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೨೩. **ತಥಾ ಏಕಾದಸಮೇ**ತಿ ಏತ್ಥ **ತಥಾ**-ಸದ್ದೇನ "ಉತ್ತಾನಮೇವಾ"ತಿ ಇದಂ ಆಕಡ್ಢತಿ। **ಇಧಾ**ತಿ ಏಕಾದಸಮೇ। ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಉಗ್ಗಹಧಾರಣಪರಿಚಯಮನಸಿಕಾರವಸೇನ ಪವತ್ತಞಾಣಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸುತವಸೇನ ನಿಪ್ಫಜ್ಜನತೋ "**ಸುತ**"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಸುತವನ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೨-೧೩. ಕಪ್ಪಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೨೪-೧೨೫. **ರಾಹುಲೋವಾದಸದಿಸಾನೀ**ತಿ **ರಾಹುಲೋವಾದಸುತ್ತೇ** (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೧೧೩ ಆದಯೋ) ಆಗತಸುತ್ತಸದಿಸಾನಿ।

ಕಪ್ಪಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಧಮ್ಮಕಥಿಕವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೩. ಅವಿಜ್ಜಾವಗ್ಗೋ

೧-೧೦. ಸಮುದಯಧಮ್ಮಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೨೬-೧೩೫. **ಇಮಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಅವಿಜ್ಜಾವಗ್ಗೇ। **ಚತುಸಚ್ಚಮೇವ ಕಥಿತಂ, ತಸ್ಮಾ** ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯತ್ತಾ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಸಮುದಯಧಮ್ಮಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಅವಿಜ್ಜಾವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೪. ಕುಕ್ಕುಳವಗ್ಗೋ

೧-೧೪. ಕುಕ್ಕುಳಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೩೬-೧೪೯. ಅನ್ತೋ ಅಗ್ಗಿ ಮಹನ್ತೋ ಛಾರಿಕರಾಸಿ, ತತ್ಥ ಉಕ್ಕುಳವಿಕುಲತೋ ಅಕ್ಕಮನ್ತಂ ಯಾವ ಕೇಸಗ್ಗಂ ಅನುದಹತಾಯ ಕುಚ್ಛಿತಂ ಕುಳನ್ತಿ ಕುಕ್ಕುಳಂ , ರೂಪವೇದನಾದಿ ಪನ ತತೋಪಿ ಕಞ್ಚಿ ಕಾಲಂ ಅನುದಹನತೋ ಮಹಾಪರಿಳಾಹನಟ್ಠೇನ ಚ ಕುಕ್ಕುಳಂ ವಿಯಾತಿ **ಕುಕ್ಕುಳಂ। ಅನಿಚ್ಚಲಕ್ಖಣಾದೀನೀ**ತಿ ಅನಿಚ್ಚದುಕ್ಖಾನತ್ತಲಕ್ಖಣಾನಿ।

ಕುಕ್ಕುಳಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಕುಕ್ಕುಳವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೫. ದಿಟ್ಠಿವಗ್ಗೋ

೧-೯. ಅಜ್ಝತ್ತಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೫೦-೧೫೮. ಪಚ್ಚಯಂ ಕತ್ವಾತಿ ಅಭಿನಿವೇಸಪಚ್ಚಯಂ ಕತ್ವಾ। ಆದಿಸದ್ದೇನ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿಅತ್ತಾನುದಿಟ್ಠಿ ಸಞ್ಞೋಜನಾಭಿನಿವೇಸ-ವಿನಿಬನ್ಧಅಜ್ಝೋಸಾನಾನಿ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ತತ್ಥ **ಅಭಿನಿವೇಸಾ** ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠಿಯೋ। **ವಿನಿಬನ್ಧಾ** ‘‘ಕಾಯೇ ಅವೀತರಾಗೋ ಹೋತೀ’’ತಿಆದಿನಾ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೩೨೦; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೮೬) ಆಗತಚೇತಸೋವಿನಿಬನ್ಧಾ । **ಅಜ್ಝೋಸಾನಾ**ತಿ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಜ್ಝೋಸಾನಾನಿ। ಸೇಸಾನಿ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾನೇವ।

ಅಜ್ಝತ್ತಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦.ಆನನ್ದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೫೯. **ಧರಮಾನಕಾಲೇ**ತಿ ಜೀವಮಾನಕಾಲೇ। **ಪಹಾನಂ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ**ತಿ ಥೇರಸ್ಸ ಕಿರ ಭಗವತಿ ಪೇಮಂ ಅಧಿಮತ್ತಂ। **ಚಿತ್ತಂ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮೀ**ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಆರಾಧೇಸ್ಸಾಮಿ। **ಗನ್ತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ,** ತಸ್ಮಾ ಸಪಲಿಬೋಧೋ। **ಚಿತ್ತಂ ಸಮ್ಪಹಂಸಮಾನೋ**ತಿ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ವಿಬೋಧನೋ। **ವಿಮುತ್ತಿ...ಪೇ॰... ಜಾತೋ** ಆಯತಿಂ ಪಟಿವೇಧಪಚ್ಚಯತ್ತಾ, ನ ಪನ ತದಾ ವಿಸೇಸಾವಹಭಾವಾ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯೋ।

ಆನನ್ದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ದಿಟ್ಠಿವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಉಪರಿಪಣ್ಣಾಸಕೋ ಸಮತ್ತೋ।

ಸಾರತ್ಥಪ್ಪಕಾಸಿನಿಯಾ ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಖನ್ಧಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೨. ರಾಧಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಪಠಮವಗ್ಗೋ

೧. ಮಾರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೬೦. ಮಾರಸದ್ದೋಯಂ ಭಾವಸಾಧನೋತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ “**ಮಾರೋ ವಾ ಅಸ್ಸಾತಿ ಮರಣಂ ವಾ ಭವೇಯ್ಯಾ**”ತಿ ಆಹ। **ಮಾರೇತಾತಿ** ಮರಿತಬ್ಬೋ ಮಾರಂ ಮರಣಂ ಏತಬ್ಬೋತಿ ಆಹ “**ಮಾರೇತಬ್ಬೋ**”ತಿ। **ಅನುಪಾದಾನಿಬ್ಬಾನತ್ಥಾತಿ** ಫಲವಿಮುತ್ತಿಸಙ್ಖಾತಾ ಅರಹತೋ ಅರಹನ್ತತಾ ನಾಮ ಯಾವದೇವ ಅನುಪಾದಾನಿಬ್ಬಾನತ್ಥಾ। **ನಿಬ್ಬಾನಬ್ಭನ್ತರೇತಿ** ಅನುಪಾದಾನಿಬ್ಬಾನಾಧಿಗಮಸ್ಸ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ತತೋ ಓರಮೇವ ಇದಂ ಮಗ್ಗಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ವುಸ್ಸತಿ, ನ ತತೋ ಪರಂ। **ಅಸ್ಸಾತಿ** ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸ್ಸ।

ಮಾರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨-೧೦. ಸತ್ತಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೬೧-೧೬೯. **ಲಗ್ಗಪುಚ್ಛಾತಿ** ಲಗ್ಗನಸ್ಸ ಬಜ್ಝನಸ್ಸ ಪುಚ್ಛಾ। ಯದಿ ರೂಪಾದೀಸು ಸತ್ತತ್ತಾ ಸತ್ತೋ, ಖೀಣಾಸವಾ ಕಥಂ ಸತ್ತಾತಿ? ಸತ್ತಭೂತಪುಬ್ಬಾತಿ ಕತ್ವಾ। **ಕೀಳಾವಿಗಮನ್ತಿ** ಕೀಳಾಯ ಅಪನಯನಂ ಓರಮಣಂ। ಯನ್ತರಜ್ಜು ವಿಯ ಭವಪಬನ್ಧಸ್ಸ ನಯನತೋ **ಭವರಜ್ಜೂತಿ** ತಣ್ಹಾ ವುತ್ತಾ।

ಸತ್ತಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಠಮವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ದುತಿಯವಗ್ಗೋ

೧-೧೨. ಮಾರಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೭೦-೧೮೧. **ರೂಪಾದಿವಿನಿಮುತ್ತಂ ಮರಣಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ** ರೂಪಾದೀನಂಯೇವ ವಿಭವೇ ಮರಣಸಮಞ್ಞಾತಿ। **ಮರಣಧಮ್ಮೋ** ವಿನಾಸಭಾವೋ।

ಮಾರಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ದುತಿಯವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩-೪. ಆಯಾಚನವಗ್ಗಾದಿ

೧-೧೧. ಮಾರಾದಿಸುತ್ತಏಕಾದಸಕವಣ್ಣನಾ

೧೮೨-೨೦೫. **ಸುಖುಮಂ ಕಾರಣಂ ಉಪಟ್ಠಾತಿ,** ತೇನೇಸ ಥೇರೋ ಪಟಿಭಾನೇಯ್ಯಕಾನಂ ಏತದಗ್ಗೇ ಠಪಿತೋ। **ವಿಮುತ್ತಿಪರಿಪಾಚನೀಯಧಮ್ಮವಸೇನೇವ,** ನ ಪಟಿವೇಧಾವಹಭಾವೇನ।

ಮಾರಾದಿಸುತ್ತಏಕಾದಸಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಆಯಾಚನವಗ್ಗಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಾರತ್ಥಪ್ಪಕಾಸಿನಿಯಾ ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ರಾಧಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೩. ದಿಟ್ಠಿಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಸೋತಾಪತ್ತಿವಗ್ಗೋ

೧. ವಾತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೦೬. ನ **ಏತೇ ವಾತಾ**ತಿ ಯೇ ಇಮೇ ರುಕ್ಖಸಾಖಾದಿಭಞ್ಜನಕರಾ, ಏತೇ ಸತ್ತಕಾಯತ್ತಾ ವಾತಾ ನಾಮ ನ ಹೋನ್ತಿ। ತೇ ಹಿ ನಿಚ್ಚಾ ಧುವಾ ಸಸ್ಸತಾ। ತೇನಾಹ **"ವಾತೋ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ। ತೇನ ಸತ್ತಸು ಕಾಯೇಸು ಚತುತ್ಥಂ ಕಾಯಮಾಹ। ರುಕ್ಖಸಾಖಾದಿಭಞ್ಜನಕೋ **ಏಸೋ ವಾತಲೇಸೋ ನಾಮ,** ವಾತಸದಿಸೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏಸಿಕತ್ಥಮ್ಭೋ ವಿಯಾ**ತಿ ಇಮಿನಾ ನಿಚ್ಚಲಭಾವಮೇವ ದಸ್ಸೇತಿ, **ಪಬ್ಬತಕೂಟಂ ವಿಯಾ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಪನ ಸಸ್ಸತಿಸಮಂವಾಪಿ। ಅಯಞ್ಹಿ ವಾಯು ಕಾಯಸ್ಸ ನಿಚ್ಚತಂ ಅಭಿನಿವಿಸ್ಸ ಠಿತೋ "ಮಾ ಚ ಅನಿಚ್ಚತಾ ಪರೋ ಹೋತೂ"ತಿ ನ ವಾತಾ ವಾಯನ್ತೀತಿ ಬಾಧತಿ। ಏಸ ನಯೋ **ನದಿಯೋ ಸನ್ದನ್ತೀ**ತಿಆದೀಸು। **ಉದಕಂ ಪನಾ**ತಿ ದುತಿಯಂ ಕಾಯಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। **ಗಬ್ಭೋ ಪನ ನ ನಿಕ್ಖಮತಿ** ಕೂಟಟ್ಠಾದಿಭಾವೇನೇವ ತಸ್ಸ ಲಬ್ಭನತೋ। **ನೇವ ತೇ ಉದೇನ್ತಿ** ಯಥಾ ವಾತಾ, ಏವಂ ತಿಟ್ಠನತೋ ಲೋಕಸ್ಸ ಪನ ತಥಾ ಮತಿಮತ್ತನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ವಾತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨-೪. ಏತಂಮಮಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೨೦೭-೨೦೯. **ದಿಟ್ಠಂ ರೂಪಾಯತನಂ** ಚಕ್ಖುನಾ ದಟ್ಠಬ್ಬತೋ। **ಸುತಂ ಸದ್ದಾಯತನಂ** ಸೋತೇನ ಸೋತಬ್ಬತೋ। **ಮುತಂ ಗನ್ಧಾಯತನಾದಿ** ತಿವಿಧಂ ಸಮ್ಪತ್ತಗಾಹೀಹಿ ಘಾನಾದೀಹಿ ಪತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬತೋ। **ಅವಸೇಸಾನಿ** ಚಕ್ಖಾದೀನಿ **ಸತ್ತಾಯತನಾನಿ ವಿಞ್ಞಾತಂ ನಾಮ** ಕೇವಲಂ ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣೇನ ವಿಜಾನಿತಬ್ಬತೋ। **ಪತ್ತ**ನ್ತಿ ಅನುಪ್ಪತ್ತಂ, ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಪಾಪುಣಿತಬ್ಬಂ ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ಗವೇಸಿತ್ವಾ ಸಮ್ಪತ್ತನ್ತಿ ಅನುಪ್ಪತ್ತಂ। **ಪರಿಯೇಸಿತ**ನ್ತಿ ಪರಿಯಿಟ್ಠಂ। **ಚಿತ್ತೇನ ಅನುಸಞ್ಚರಿತ**ನ್ತಿ ಮನಸಾ ಚಿನ್ತಿತಂ। "ಪತ್ತಂ ಪರಿಯೇಸಿತ"ನ್ತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಪದದ್ವಯೇ ಚತುಕ್ಕಂ ಸಮ್ಭವತೀತಿ ತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ವಸೇನ ಪತ್ತಪರಿಯೇಸಿತಪದಾನಿ, ತತೋ ಮನಸಾ ಅನುವಿಚರಿತಞ್ಚ ನೀಹರಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಲೋಕಸ್ಮಿಂ ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ಪತ್ತಂ ನಾಮ** ಪರಿಯೇಸನಾಯ ಪರಿಗ್ಗಾಹಭಾವತೋ। **ಪರಿಯೇಸಿತಂ ನಾಮ** ಕೇವಲಂ ಪರಿಯೇಸಿತಮೇವಾತಿ ಕತ್ವಾ ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ಪತ್ತಸ್ಸ ಮನುಸ್ಸಾನುವಿಚರಿತಸ್ಸ ವುತ್ತತ್ತಾ। ಪಠಮವಿಕಪ್ಪೇ ಸಙ್ಕರೋ ಅತ್ಥೀತಿ ಅಸಙ್ಕರತೋ ಚ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಅಥ ವಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಸಬ್ಬ**ನ್ತಿ ವಿಞ್ಞಾತಾದಿ। ತಞ್ಹಿ ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣೇನ ಗಹಿತತ್ತಾ ಮನಸಾ ಅನುವಿಚರಿತಂ ನಾಮ ನ ದಿಟ್ಠಂ ಸುತಂ ಮುತಂ।

ಏತಂಮಮಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ನತ್ಥಿದಿನ್ನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೧೦. **ದಿನ್ನ**ನ್ತಿ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಸೀಸೇನ ದಾನಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ದಿನ್ನಸ್ಸ ಫಲಾಭಾವಂ ಸನ್ಧಾಯಾ"**ತಿ, ದಿನ್ನಂ ಪನ ಅನ್ನಾದಿವತ್ಥುಂ ಕಥಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪನ್ತಿ। ಏಸ ನಯೋ **"ಯಿಟ್ಠಂ ಹುತ"**ನ್ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ। **ಮಹಾಯಾಗೋ**ತಿ ಸಬ್ಬಸಾಧಾರಣಂ ಮಹಾದಾನಂ। **ಪಹೇಣಕಸಕ್ಕಾರೋ**ತಿ ಪಾಹುನಕಾನಂ ಕಾತಬ್ಬಸಕ್ಕಾರೋ। **ಫಲ**ನ್ತಿ ಆನಿಸಂಸಫಲಂ ನಿಸ್ಸನ್ದಫಲಞ್ಚ। **ವಿಪಾಕೋ**ತಿ ಸದಿಸಫಲಂ। **ಪರಲೋಕೇ ಠಿತಸ್ಸ ಅಯಂ ಲೋಕೋ ನತ್ಥೀ**ತಿ ಪರಲೋಕೇ ಠಿತಸ್ಸ ಕಮ್ಮುನಾ ಲದ್ಧಬ್ಬೋ ಅಯಂ ಲೋಕೋ ನ ಹೋತಿ। **ಇಧಲೋಕೇ ಠಿತಸ್ಸಪಿ ಪರಲೋಕೋ ನತ್ಥೀ**ತಿ ಇಧಲೋಕೇ ಠಿತಸ್ಸ ಕಮ್ಮುನಾ ಲದ್ಧಬ್ಬೋ ಪರಲೋಕೋ ನ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಕಾರಣಮಾಹ - **"ಸಬ್ಬೇ ತತ್ಥ ತತ್ಥೇವ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜನ್ತೀ"**ತಿ। ಇಮೇ ಸತ್ತಾ ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ ಭವೇ ಯೋನಿಆದೀಸು ಚ ಠಿತಾ, ತತ್ಥ ತತ್ಥೇವ

ಉಚ್ಛಿಜ್ಜನ್ತಿ ನಿರುದಯವಿನಾಸವಸೇನ ನಸ್ಸನ್ತಿ। **ಫಲಾಭಾವವಸೇನಾ**ತಿ ಮಾತಾಪಿತೂಸು ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪತ್ತೀನಂ ಫಲಸ್ಸ ಅಭಾವವಸೇನ "ನತ್ಥಿ ಮಾತಾ, ನತ್ಥಿ ಪಿತಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ನ ಮಾತಾಪಿತೂನಂ, ನಾಪಿ ತೇಸು ಇದಾನಿ ಕರಿಯಮಾನಸಕ್ಕಾರಾಸಕ್ಕಾರಾನಂ ಅಭಾವವಸೇನ ತೇಸಂ ಲೋಕಪಚ್ಚಕ್ಖತ್ತಾ। ಪುಬ್ಬುಳಕಸ್ಸ ವಿಯ ಇಮೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ಉಪ್ಪಾದೋ ನಾಮ ಕೇವಲೋ, ನ ಭವತೋ ಚವಿತ್ವಾ ಆಗಮನಪುಬ್ಬಕೋತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ "ನತ್ಥಿ ಸತ್ತಾ ಓಪಪಾತಿಕಾ"ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ - **"ಚವಿತ್ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಸತ್ತಾ ನಾಮ ನತ್ಥೀ"**ತಿ। ಸಮಣೇನ ನಾಮ ಯಾಥಾವತೋ ಜಾನನ್ತೇನ ಕಸ್ಸಚಿ ಅಕಥೇತ್ವಾ ಸಞ್ಞತೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ, ಅಞ್ಞಥಾ ಆಹೋಪುರಿಸಿಕಾ ನಾಮ ಸಿಯಾ। ಕಿಞ್ಹಿ ಪರೋ ಪರಸ್ಸ ಕರಿಸ್ಸತಿ, ತಥಾ ಚ ಅತ್ತನೋ ಸಮ್ಪಾದನಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಅವಸ್ಸಯೋ ಏವ ನ ಸಿಯಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥೇವ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜನತೋತಿ ಆಹ **"ಯೇ ಇಮಞ್ಚ...ಪೇ... ಪವೇದೇನ್ತೀ"**ತಿ।

ಚತೂಸು ಮಹಾಭೂತೇಸು ನಿಯುತ್ತೋತಿ **ಚಾತುಮಹಾಭೂತಿಕೋ**। ಯಥಾ ಪನ ಮತ್ತಿಕಾಯ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ ಭಾಜನಂ ಮತ್ತಿಕಾಮಯಂ, ಏವಮಯಂ ಚತೂಹಿ ಮಹಾಭೂತೇಹಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೋತಿ ಆಹ **"ಚತುಮಹಾಭೂತಮಯೋ"**ತಿ। **ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾ ಪಥವೀಧಾತೂ**ತಿ ಸತ್ತಸನ್ತಾನಗತಾ ಪಥವೀಧಾತು। **ಬಾಹಿರಂ ಪಥವೀಧಾತು**ನ್ತಿ ಬಹಿದ್ಧಾ ಮಹಾಪಥವಿಂ। **ಅನುಯಾತೀ**ತಿ ತಸ್ಸ ಅನುರೂಪಭಾವೇನ ಯಾತಿ ಉಪೇತಿ। **ಉಪಗಚ್ಛತೀ**ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ಬಾಹಿರಪಥವೀಕಾಯತೋ ತದೇಕದೇಸಭೂತಾ ಪಥವೀ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಭಾವಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸತ್ತಭಾವೇನ ಸಣ್ಠಿತಾ ಇದಾನಿ ಘಟಾದಿಪಥವೀ ವಿಯ ತಮೇವ ಬಾಹಿರಪಥವೀಕಾಯಂ ಉಪೇತಿ ಉಪಗಚ್ಛತಿ, ಸಬ್ಬಸೋ ತೇನ ನಿಬ್ಬಿಸೇಸತಂ ಏಕೀಭಾವಮೇವ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಆಪಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪಜ್ಜುನ್ನೇನ ಮಹಾಸಮುದ್ದತೋ ಗಹಿತಆಪೋ ವಿಯ ವಸ್ಸೋದಕಭಾವೇನ ಪುನಪಿ ಮಹಾಸಮುದ್ದಂ, ಸೂರಿಯರಂಸಿತೋ ಗಹಿತಇನ್ದಗ್ಗಿಸಙ್ಖಾತತೇಜೋ ವಿಯ ಪುನಪಿ ಸೂರಿಯರಂಸಿಂ, ಮಹಾವಾಯುಖನ್ಧತೋ ನಿಗ್ಗತಮಹಾವಾಯೋ ವಿಯ ತಮೇವ ವಾಯುಖನ್ಧಂ ಉಪೇತಿ ಉಪಗಚ್ಛತೀತಿ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕೋ ಸಯಮೇವ ಅತ್ತನೋ ವಾದಂ ಭಿನ್ದತಿ। ಉಮ್ಮತ್ತಕಪಚ್ಛಿಸದಿಸಞ್ಹಿ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕದಸ್ಸನಂ। **ಮನಚ್ಛಟ್ಠಾನಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಆಕಾಸಂ ಪಕ್ಖನ್ದನ್ತಿ** ತೇಸಂ ವಿಸಯಭಾವಾ ವಿಸಯಾಪೀತಿ ವದತಿ। ವಿಸಯಿಗ್ಗಹಣೇನ ಹಿ ವಿಸಯಾ ಗಹಿತಾ ಏವ ಹೋನ್ತೀತಿ। **ಗುಣಾಗುಣಪದಾನೀ**ತಿ ಗುಣದೋಸಕೋಟ್ಠಾಸಾ। **ಸರೀರಮೇವ ಪದಾನೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ** ಸರೀರೇನ ತಂತಂಕಿರಿಯಾಯ ಪಜ್ಜಿತಬ್ಬತೋ। ದಬ್ಬನ್ತಿ ಮುಯ್ಹನ್ತೀತಿ ದತ್ತೂ, ಮೂಳ್ಹಪುಗ್ಗಲಾ। ತೇಹಿ **ದತ್ತೂಹಿ ಬಾಲಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಪಞ್ಞತ್ತಂ**।

ನತ್ಥಿದಿನ್ನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಕರೋತೋಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೧೧. **ಸಹತ್ಥಾ ಕರೋನ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಸಹತ್ಥೇನ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ। ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಥಾವರಾದಯೋಪಿ ಇಧ ಸಹತ್ಥಕರಣೇನೇವ ಸಙ್ಗಹಿತಾ। **ಹತ್ಥಾದೀನೀ**ತಿ ಹತ್ಥಪಾದಕಣ್ಣನಾಸಾದೀನಿ। ಪಚನಂ ದಹನಂ ವಿಬಾಧನನ್ತಿ ಆಹ **"ದಣ್ಡೇನ ಪೀಳೇನ್ತಸ್ಸಾ"**ತಿ। **ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಂ** "ತಜ್ಜೇನ್ತಸ್ಸ ಚಾ"ತಿ ಅತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ, ಇಧ ಪನ **ಸುಮಙ್ಗಲವಿಲಾಸಿನಿಯಂ** ವಿಯ ತಜ್ಜನಂ ಪರಿಭಾಸನಂ ದಣ್ಡೇನೇವ ಸಙ್ಗಹೇತ್ವಾ "ದಣ್ಡೇನ ಪೀಳೇನ್ತಸ್ಸ"ಇಚ್ಚೇವ ವುತ್ತಂ। **ಸೋಕಂ ಸಯಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಪರಸ್ಸ ಸೋಕಕಾರಣಂ ಸಯಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ, ಸೋಕಂ ವಾ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತಸ್ಸ। **ಪರೇಹಿ** ಅತ್ತನೋ ವಚನಕರೇಹಿ। **ಸಯಮ್ಪಿ ಫನ್ದತೋ**ತಿ ಪರಸ್ಸ ವಿಬಾಧನಪ್ಪಯೋಗೇನ ಸಯಮ್ಪಿ ಫನ್ದತೋ। **ಅತಿಪಾತಯತೋ**ತಿ ಪದಂ ಸುದ್ಧಕತ್ತುಅತ್ಥೇ ಹೇತುಕತ್ತುಅತ್ಥೇ ಚ ವತ್ತತೀತಿ ಆಹ - **"ಹನನ್ತಸ್ಸಪಿ ಹನಾಪೇನ್ತಸ್ಸಪೀ"**ತಿ। **ಕಾರಣವಸೇನಾ**ತಿ ಕಾರಾಪನವಸೇನ।

ಘರಸ್ಸ ಭಿತ್ತಿ ಅನ್ತೋ ಚ ಬಹಿ ಚ ಸನ್ಧಿತಾ ಹುತ್ವಾ ರಿತಾವ **ಘರಸನ್ಧಿ**। ಕಿಞ್ಚಿಪಿ ಅಸೇಸೇತ್ವಾ ನಿರವಸೇಸೋ ಲೋಪೋ **ನಿಲ್ಲೋಪೋ**। ಏಕಾಗಾರೇ ನಿಯುತ್ತೋ ವಿಲೋಪೋ **ಏಕಾಗಾರಿಕೋ**। ಪರಿತೋ ಸಬ್ಬಸೋ ಪನ್ಥೇ ಹನನಂ **ಪರಿಪನ್ಥೋ**। **ಪಾಪಂ ನ ಕರೀಯತಿ** ಪುಬ್ಬೇ ಅಸತೋ ಉಪ್ಪಾದೇತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ **ನತ್ಥಿ ಪಾಪಂ**। ಯದಿ ಏವಂ ಕಥಂ ಸತ್ತಾ ಪಾಪೇ

ಪವತ್ತನ್ತೀತಿ ಆಹ **“ಸತ್ತಾ ಪನ ಕರೋಮಾತಿ ಏವಂಸಞ್ಞಿನೋ ಹೋನ್ತೀ”**ತಿ ಏವಂ ಕಿರಸ್ಸ ಹೋತಿ ಇಮೇಸಞ್ಹಿ ಸತ್ತಾನಂ ಹಿಂಸಾದಿಕಿರಿಯಾ ನ ಅತ್ತಾನಂ ಫುಸತಿ ತಸ್ಸ ನಿಚ್ಚತಾಯ ನಿಬ್ಬಿಕಾರತ್ತಾ, ಸರೀರಂ ಪನ ಅಚೇತನಂ ಕಟ್ಠಕಲಿಙ್ಗರೂಪಮಂ, ತಸ್ಮಿಂ ವಿಕೋಪಿತೇಪಿ ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಪಾಪನ್ತಿ। **ಖುರನೇಮಿನಾ**ತಿ ನಿಸಿತಖುರಮಯನೇಮಿನಾ, ಖುರಸದಿಸನೇಮಿನಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಗಙ್ಗಾಯ ದಕ್ಖಿಣಾ ದಿಸಾ ಅಪ್ಪತಿರೂಪದೇಸೋ, ಉತ್ತರದಿಸಾ ಪತಿರೂಪದೇಸೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ “ದಕ್ಖಿಣಞ್ಚೇಪೀ”ತಿಆದಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **“ದಕ್ಖಿಣತೀರೇ ಮನುಸ್ಸಾ ಕಕ್ಖಳಾ”**ತಿಆದಿ। **ಮಹಾಯಾಗ**ನ್ತಿ ಮಹಾವಿಜಿತಯಞ್ಞಸದಿಸಂ ಮಹಾಯಾಗಂ। **ಉಪೋಸಥಕಮ್ಮೇನಾ**ತಿ ಉಪೋಸಥಕಮ್ಮೇನ ಚ। ಚ-ಸದ್ದೋ ಹೇತ್ಥ ಲುತ್ತನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ। ದಮಸದ್ದೋ ಹಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರಸ್ಸ ಉಪೋಸಥಸೀಲಸ್ಸ ಚ ವಾಚಕೋ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಕೇಚಿ ಪನ “ಉಪೋಸಥಕಮ್ಮೇನಾ”ತಿ ಇದಂ ಇನ್ದ್ರಿಯದಮನಸ್ಸ ವಿಸೇಸನಂ, ತಸ್ಮಾ “ಉಪೋಸಥಕಮ್ಮಭೂತೇನ ಇನ್ದ್ರಿಯದಮೇನಾ”ತಿ ಅತ್ಥಂ ವದನ್ತಿ। **ಸೀಲಸಂಯಮೇನಾ**ತಿ ಸೀಲಸಂವರೇನ। **ಸಚ್ಚವಚನೇನಾ**ತಿ ಸಚ್ಚವಾಚಾಯ। ತಸ್ಸಾ ವಿಸುಂ ವಚನಂ ಲೋಕೇ ಗರುತರಪುಞ್ಞಸಮ್ಮತಭಾವತೋ। ಯಥಾ ಹಿ ಪಾಪಧಮ್ಮೇಸು ಮುಸಾವಾದೋ ಗರು, ಏವಂ ಪುಞ್ಞಧಮ್ಮೇಸು ಸಚ್ಚವಾಚಾ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ - “ಏಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಅತೀತಸ್ಸಾ”ತಿಆದಿ (ಇತಿವು॰ ೨೫)। **ಪವತ್ತೀ**ತಿ ಯೋ ಕರೋತೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಸ ಸನ್ತಾನೇ ಫಲಸ್ಸ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಯಾ ಪಚ್ಚಯಭಾವೇನ ಪವತ್ತಿ। **ಸಬ್ಬಥಾ**ತಿ “ಕರೋತೋ”ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತೇನ ಸಬ್ಬಪ್ಪಕಾರೇನ **ಕಿರಿಯಮೇವ ಪಟಿಕ್ಖಿಪನ್ತಿ**।

ಕರೋತೋಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಹೇತುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೧. **ಉಭಯೇನಾ**ತಿ ಹೇತುಪಚ್ಚಯಪಟಿಸೇಧವಚನೇನ। **ಸಂಕಿಲೇಸಪಚ್ಚಯ**ನ್ತಿ ಸಂಕಿಲಿಸನಸ್ಸ ಮಲೀನಭಾವಸ್ಸ ಕಾರಣಂ। **ವಿಸುದ್ಧಿಪಚ್ಚಯ**ನ್ತಿ ಸಂಕಿಲೇಸತೋ ವಿಸುದ್ಧಿಯಾ ವೋದಾನಸ್ಸ ಕಾರಣಂ। **ನತ್ಥಿ ಬಲ**ನ್ತಿ ಸತ್ತಾನಂ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕನಿಬ್ಬಾನಸಮ್ಪತ್ತಿಆವಹಂ ಬಲಂ ನಾಮ ಕಿಞ್ಚಿ ನತ್ಥಿ। ತೇನಾಹ **“ಯಮ್ಹೀ”**ತಿಆದಿ। ನಿದಸ್ಸನಮತ್ತಞ್ಚೇತಂ, ಸಂಕಿಲೇಸಿಕಮ್ಪಿ ಚಾಯಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತೇವ। **ಅಞ್ಞಮಞ್ಞವೇವಚನಾನೀ**ತಿ ತಸ್ಸಾ ತಸ್ಸಾ ಕಿರಿಯಾಯ ಉಸ್ಸನ್ನಟ್ಠೇನ **ಬಲಂ,** ಸೂರವೀರಭಾವಾವಹಟ್ಠೇನ **ವೀರಿಯಂ,** ತಮೇವ ದಳ್ಹಗ್ಗಾಹಭಾವತೋ ಪೋರಿಸಂ ಧುರಂ ವಹನ್ತೇನ ಪವತ್ತೇತಬ್ಬತೋ **ಪುರಿಸಥಾಮೋ,** ಪರಂ ಪರಂ ಠಾನಂ ಅಕ್ಕಮನಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ **ಪುರಿಸಪರಕ್ಕಮೋ**ತಿ ವುತ್ತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಸತ್ವಯೋಗತೋ, ರೂಪಾದೀಸು ವಾ ಸತ್ತತಾಯ **ಸತ್ತಾ,** ಪಾಣನತೋ ಅಸ್ಸಾಸನಪಸ್ಸಾಸನವಸೇನ ಪವತ್ತಿಯಾ **ಪಾಣಾ,** ತೇ ಪನ ಸೋ ಏಕಿನ್ದ್ರಿಯಾದಿವಸೇನ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ವದತೀತಿ ಆಹ **“ಏಕಿನ್ದ್ರಿಯೋ”**ತಿಆದಿ। ಅಣ್ಡಕೋಸಾದೀಸು ಭವನತೋ **ಭೂತಾ**ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತೀತಿ ಆಹ **“ಅಣ್ಡ...ಪೇ॰... ವದನ್ತೀ”**ತಿ। ಜೀವನತೋ ಪಾಣಂ ಧಾರೇನ್ತಾ ವಿಯ ವಡ್ಢನತೋ **ಜೀವಾ**ತಿ ಸಾಲಿಯವಾದಿಕೇ ವದನ್ತಿ। ನತ್ಥಿ ಏತೇಸಂ ಸಂಕಿಲೇಸವಿಸುದ್ಧೀಸು ವಸೋತಿ **ಅವಸಾ**। ನತ್ಥಿ ತೇಸಂ ಬಲಂ ವೀರಿಯನ್ತಿ **ಅಬಲಾ ಅವೀರಿಯಾ**। **ನಿಯತತಾ**ತಿ ಅಚ್ಛೇಜ್ಜಸುತ್ತಾವುತಾಭೇಜ್ಜಮಣಿನೋ ವಿಯ ನಿಯತಪ್ಪವತ್ತಿತಾಯ ಗತಿಜಾತಿಬನ್ಧಾಪವಗ್ಗವಸೇನ ನಿಯಮೋ। **ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಗಮನ**ನ್ತಿ ಛನ್ನಂ ಅಭಿಜಾತೀನಂ ವಸೇನ ತಾಸು ತಾಸು ಗತೀಸು ಉಪಗಮನಂ। ಸಮವಾಯೇನ ಸಮಾಗಮೋ **ಸಙ್ಗತಿ**। **ಸಭಾವೋಯೇವಾ**ತಿ ಯಥಾ ಕಣ್ಟಕಸ್ಸ ತಿಕ್ಖತಾ, ಕಪಿತ್ಥಫಲಾನಂ ಪರಿಮಣ್ಡಲತಾ , ಮಿಗಪಕ್ಖೀನಂ ವಿಚಿತ್ತಾಕಾರತಾ, ಏವಂ ಸಬ್ಬಸ್ಸಪಿ ಲೋಕಸ್ಸ ಹೇತುಪಚ್ಚಯೇಹಿ ವಿನಾ ತಥಾ ತಥಾ ಪರಿಣಾಮೋ, ಅಯಂ ಸಭಾವೋ ಏವ ಅಕಿತ್ತಿಮೋ ಏವ। ತೇನಾಹ **“ಯೇನ ಹೀ”**ತಿಆದಿ। ಛಳಭಿಜಾತಿಯೋ ಪರತೋ ವಿತ್ಥಾರೀಯನ್ತಿ। **ಸುಖಞ್ಚ ದುಕ್ಖಞ್ಚ ಪಟಿಸಂವೇದೇನ್ತೀ**ತಿ ವದನ್ತಾ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಭೂಮಿಂ ಸಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬಂ ನ ಜಾನನ್ತೀತಿ ಉಲ್ಲಿಙ್ಗೇನ್ತೋ **“ಅಞ್ಞಾ ಸುಖದುಕ್ಖಭೂಮಿ ನತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೀ”**ತಿ ಆಹ।

ಹೇತುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮-೧೦. ಮಹಾದಿಟ್ಠಿಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೦೩-೧೦೪. **ಅಕತಾತಿ** ಸಮೇನ ವಾ ವಿಸಮೇನ ವಾ ಕೇನಚಿ ಹೇತುನಾ ನ ಕತಾ ಏವ। ಕೇನಚಿ ಕತಂ ಕರಣಂ ವಿಧಾನಂ ನತ್ಥಿ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಅಕತವಿಧಾನಾ।** ಪದದ್ವಯೇನಪಿ ಲೋಕೇ ಕೇನಚಿ ಹೇತುಪಚ್ಚಯೇನ ನೇಸಂ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿತಾಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಇದ್ಧಿಯಾಪಿ ನ ನಿಮ್ಮಿತಾತಿ** ಕಸ್ಸಚಿ ಇದ್ಧಿಮತೋ ದೇವಸ್ಸ ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ವಾ ಇದ್ಧಿಯಾಪಿ ನ ನಿಮ್ಮಿತಾ। **ಅನಿಮ್ಮಿತಾತಿ** ವಾ ಕಸ್ಸಚಿ ಅನಿಮ್ಮಾಪಕಾ। **ಅಜನಕಾತಿ** ಏತೇನ ಪಥವೀಕಾಯಾದೀನಂ ರೂಪಾದಿಜನಕಭಾವಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ। ರೂಪಸದ್ದಾದಯೋ ಹಿ ಪಥವೀಕಾಯಾದೀಹಿ ಅಪ್ಪಟಿಬದ್ಧವುತ್ತಿಕಾತಿ ತಸ್ಸ ಲದ್ಧಿ। ಯಥಾ ಪಬ್ಬತಕೂಟಂ ಕೇನಚಿ ಅನಿಬ್ಬತ್ತಿತಂ ಕಸ್ಸಚಿ ಚ ಅನಿಬ್ಬತ್ತಕಂ, ಏವಮೇತೇಪೀತಿ ಆಹ **"ಕೂಟಟ್ಠಾ"**ತಿ। ಯಮಿದಂ "ಬೀಜಾದಿತೋ ಅಙ್ಕುರಾದಿ ಜಾಯತೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಞ್ಚ ವಿಜ್ಜಮಾನಮೇವ ತತೋ ನಿಕ್ಖಮತಿ, ನಾವಿಜ್ಜಮಾನಂ, ಅಞ್ಞಥಾ ಯತೋ ಕುತೋಚಿ ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ಸಿಯಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಠಿತಾತಿ** ನಿಬ್ಬಿಕಾರಭಾವೇನ ಠಿತಾ। **ನ ಚಲನ್ತೀತಿ** ನ ವಿಕಾರಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತಿ। ವಿಕಾರಾಭಾವೇನ ಹಿ ತೇಸಂ ಸತ್ತನ್ನಂ ಕಾಯಾನಂ ಏಸಿಕಟ್ಠಾಯಿಟ್ಠಿತತಾ। ಅನಿಞ್ಜನಞ್ಚ ಅತ್ತನೋ ಪಕತಿಯಾ ಅವಟ್ಠಾನಮೇವ। ತೇನಾಹ **"ನ ವಿಪರಿಣಮನ್ತೀ"**ತಿ। ಅವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮತ್ತಾ ಏವ ಚ ನೇ **ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ನ ಬ್ಯಾಬಾಧೇನ್ತಿ।** ಸತಿ ಹಿ ವಿಕಾರಂ ಆಪಾದೇತಬ್ಬತಾಯ ಬ್ಯಾಬಾಧಕತಾಪಿ ಸಿಯಾ, ತಥಾ ಅನುಗ್ಗಹೇತಬ್ಬತಾಯ ಅನುಗ್ಗಾಹಕತಾತಿ ತದಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ಪಾಳಿಯಂ **"ನಾಲ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಪಥವೀ ಏವ ಕಾಯೇಕದೇಸತ್ತಾ **ಪಥವಿಕಾಯೋ।** ಜೀವಸತ್ತಮಾನಂ ಕಾಯಾನಂ ನಿಚ್ಚತಾಯ ನಿಬ್ಬಿಕಾರಾಭಾವತೋ ನ ಹನ್ತಬ್ಬತಾ, ನ ಘಾಟೇತಬ್ಬತಾ ಚಾತಿ ನೇವ ಕೋಚಿ ಹನ್ತಾ ಘಾತೇತಾ ವಾ। ತೇನಾಹ **"ಸತ್ತನ್ನನ್ತ್ವೇವಾ"**ತಿಆದಿ। ಯದಿ ಕೋಚಿ ಹನ್ತಾ ನತ್ಥಿ, ಕಥಂ ಸತ್ಥಪ್ಪಹಾರೋತಿ ಆಹ **"ಯಥಾ ಮುಗ್ಗರಾಸಿಆದೀಸೂ"**ತಿಆದಿ। **ಕೇವಲಂ ಸಞ್ಞಾಮತ್ತಮೇವ ಹೋತಿ,** ನ ಘಾತನಾದಿ, ಪರಮತ್ಥತೋ ಸತ್ತನ್ನನ್ತ್ವೇವ ಕಾಯಾನಂ ಅವಿಕೋಪನೀಯಭಾವತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಪಮುಖಯೋನೀನನ್ತಿ ಮನುಸ್ಸತಿರಚ್ಛಾನಾದೀಸು ಖತ್ತಿಯಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿಸೀಹಬ್ಯಗ್ಘಾದಿವಸೇನ ಪಧಾನಯೋನೀನಂ। **ಸಟ್ಠಿಸತಾನಿ** ಛಸಹಸ್ಸಾನಿ। "ಪಞ್ಚ ಚ ಕಮ್ಮುನೋ ಸತಾನೀ"ತಿ ಪದಸ್ಸ ಅತ್ಥದಸ್ಸನಂ **"ಪಞ್ಚ ಕಮ್ಮಸತಾನಿ ಚಾ"**ತಿ । **ಏಸೇವ ನಯೋತಿ** ಇಮಿನಾ "ಕೇವಲಂ ತಕ್ಕಮತ್ತೇನ ನಿರತ್ಥಕದಿಟ್ಠಿಂ ದೀಪೇತೀ"ತಿ ಇಮಮೇವ ಅತ್ಥಂ ಅತಿದಿಸತಿ। ಏತ್ಥ ಚ **ತಕ್ಕಮತ್ತಕೇನಾತಿ** ಇಮಿನಾ ಯಸ್ಮಾ ತಕ್ಕಿಕಾ ನಿರಙ್ಕುಸತಾಯ ಪರಿಕಪ್ಪನಸ್ಸ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅತ್ತನೋ ಪರಿಕಪ್ಪಿತಂ ಸಾರತೋ ಮಞ್ಞಮಾನಾ ತಥೇವ ಅಭಿನಿವಿಸ್ಸ ತಕ್ಕದಿಟ್ಠಿಗಾಹಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ನ ತೇಸಂ ದಿಟ್ಠಿವತ್ಥೂಸು ವಿಞ್ಞೂಹಿ ವಿಚಾರಣಾ ಕಾತಬ್ಬಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಕೇಚೀತಿ** ಉತ್ತರವಿಹಾರವಾಸಿನೋ। ತೇ ಹಿ "ಪಞ್ಚ ಕಮ್ಮಾನೀತಿ ಚಕ್ಖುಸೋತಘಾನಜಿವ್ಹಾಕಾಯಾ, ಇಮಾನಿ ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ 'ಪಞ್ಚ ಕಮ್ಮಾನೀತಿ ಪಞ್ಞಾಪೇನ್ತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಕಮ್ಮನ್ತಿ ಲದ್ಧೀತಿ** ಓಳಾರಿಕಭಾವತೋ ಪರಿಪುಣ್ಣಕಮ್ಮನ್ತಿ ಲದ್ಧಿ। ಮನೋಕಮ್ಮಂ ಅನೋಳಾರಿಕತ್ತಾ ಉಪಡ್ಢಕಮ್ಮನ್ತಿ ಲದ್ಧೀತಿ ಯೋಜನಾ। "ದ್ವಾಸಟ್ಠಿಪಟಿಪದಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಸಭಾವನಿರುತ್ತಿಂ ಅಜಾನನ್ತಾ **"ದ್ವಟ್ಠಿಪಟಿಪದಾ"**ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕಪ್ಪೇತಿ** ಏಕಸ್ಮಿಂ ಮಹಾಕಪ್ಪೇ। ತತ್ಥಾಪಿ ಚ ವಿವಟ್ಟಟ್ಠಾಯಿಸಞ್ಞಿತೇ **ಏಕಸ್ಮಿಂ** ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯ**ಕಪ್ಪೇ।**

ಉರಬ್ಭೇ ಹನನ್ತೀತಿ **ಓರಬ್ಭಿಕಾ।** ಏವಂ **ಸೂಕರಿಕಾ**ದಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಲುದ್ದಾತಿ** ಅಞ್ಞೇಪಿ ಯೇ ಕೇಚಿ ಮಾಗವಿಕನೇಸಾದಾದಯೋ, ತೇ ಪಾಪಕಮ್ಮಪಸುತತಾಯ **ಕಣ್ಹಾಭಿಜಾತೀತಿ ವದನ್ತಿ। ಭಿಕ್ಖೂತಿ** ಬುದ್ಧಸಾಸನೇ ಭಿಕ್ಖೂ। **ತೇ ಕಿರ** "ಸಚ್ಛನ್ದರಾಗಾ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತೀ"ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ **ಚತೂಸು ಪಚ್ಚಯೇಸು ಕಣ್ಟಕೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಖಾದನ್ತೀತಿ** ವದನ್ತಿ। ಕಸ್ಮಾತಿ ಚೇ? ಯಸ್ಮಾ ತೇ ಪಣೀತಪಣೀತೇ ಪಚ್ಚಯೇ ಪಟಿಸೇವನ್ತೀತಿ ತಸ್ಸ ಮಿಚ್ಛಾಗಾಹೋ। ಞಾಯಲದ್ಧೇಪಿ ಪಚ್ಚಯೇ ಪರಿಭುಞ್ಜಮಾನಾ ಆಜೀವಕಸಮಯಸ್ಸ ವಿಲೋಮಗಾಹಿತಾಯ ಪಚ್ಚಯೇಸು ಕಣ್ಟಕೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಖಾದನ್ತಿ ನಾಮಾತಿ ವದನ್ತೀತಿ ಅಪರೇ। **ಏಕೇ ಪಬ್ಬಜಿತಾ,** ಯೇ ವಿಸೇಸತೋ ಅತ್ತಕಿಲಮಥಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತಾ। ತಥಾ ಹಿ ತೇ ಕಣ್ಟಕೇ ವತ್ತನ್ತಾ ವಿಯ ಹೋನ್ತೀತಿ **ಕಣ್ಟಕವುತ್ತಿಕಾತಿ** ವುತ್ತಾ। ಠತ್ವಾ ಭುಞ್ಜನನಹಾನಪಟಿಕ್ಖೇಪಾದಿವತಸಮಾಯೋಗೇನ **ಪಣ್ಡರತರಾ। ಅಚೇಲಕಸಾವಕಾತಿ** ಆಜೀವಕಸಾವಕೇ ವದತಿ। ತೇ ಕಿರ ಆಜೀವಕಸಮಯೇ ಆಜೀವಕಲದ್ಧಿಯಾ ದಳ್ಹಗಾಹಿತಾಯ ನಿಗಣ್ಠೇಹಿಪಿ ಪಣ್ಡರತರಾ। ನನ್ದಾದಯೋ

ಕಿರ ತಥಾರೂಪಂ ಆಜೀವಕಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಉಕ್ಕಂಸಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಠಿತಾ, ತಸ್ಮಾ ನಿಗಣ್ಠೇಹಿ ಆಜೀವಕಸಾವಕೇಹಿ ಚ ಪಣ್ಡರತರಾ ವುತ್ತಾ। **ಪರಮಸುಕ್ಕಾಭಿಜಾತೀ**ತಿ ಅಯಂ ತೇಸಂ ಲದ್ಧಿ।

ಪುರಿಸಭೂಮಿಯೋತಿ ಪಧಾನಪುಗ್ಗಲೇನ ನಿದ್ದೇಸೋ। ಇತ್ಥೀನಮ್ಪೇತಾ ಭೂಮಿಯೋ ಇಚ್ಛನ್ತೇವ। **ಭಿಕ್ಖು ಚ ಪನ್ನಕೋ**ತಿಆದಿ ತೇಸಂ ಪಾಳಿ ಏವ। ತತ್ಥ **ಪನ್ನಕೋ**ತಿ ಭಿಕ್ಖಾಯ ವಿಚರಣಕೋ, ತೇಸಂ ವಾ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಪಟಿಪನ್ನಕೋ। **ಜಿನೋ**ತಿ ಜಿಣ್ಣೋ ಜರಾವಸೇನ ಹೀನಧಾತುಕೋ, ಅತ್ತನೋ ವಾ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಪಟಿಪಕ್ಖೇ ಜಿನಿತ್ವಾ ಠಿತೋ। ಸೋ ಕಿರ ತಥಾಭೂತೋ ಧಮ್ಮಮ್ಪಿ ಕಸ್ಸಚಿ ನ ಕಥೇತಿ। ತೇನಾಹ **"ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಆಹಾ"**ತಿ। ನಿಟ್ಠುಹನಾದಿವಿಪ್ಪಕಾರೇ ಕೇನಚಿ ಕತೇಪಿ ಖಮನವಸೇನ ನ ಕಿಞ್ಚಿ ವದತೀತಿ ವದನ್ತಿ। **ಅಲಾಭಿ**ನ್ತಿ "ಸೋ ನ ಕುಮ್ಭಿಮುಖಾ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತೀ"ತಿಆದಿನಾ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೩೯೪) ನಯೇನ ವುತ್ತಅಲಾಭಹೇತುಸಮಾಯೋಗೇನ ಅಲಾಭಿಂ। ತತೋ ಏವ ಜಿಘಚ್ಛಾದುಬ್ಬಲ್ಯಪರೇತತಾಯ ಸಯನಪರಾಯಣಂ **ಸಮಣಂ ಪನ್ನಭೂಮೀತಿ ವದನ್ತಿ**।

ಆಜೀವವುತ್ತಿಸತಾನೀತಿ ಸತ್ತಾನಂ ಆಜೀವಭೂತಾನಿ ಜೀವಿಕಾವುತ್ತಿಸತಾನಿ। **ಪಸು**ಗ್ಗಹಣೇನ ಏಳಕಜಾತಿ ಗಹಿತಾ, **ಮಿಗ**ಗ್ಗಹಣೇನ ರುರುಗವಯಾದಿಸಬ್ಬಮಿಗಜಾತಿ। **ಬಹೂ ದೇವಾ**ತಿ ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಾದಿಬ್ರಹ್ಮಕಾಯಿಕಾದಿವಸೇನ ತೇಸಂ ಅನ್ತರಭೇದವಸೇನ ಬಹೂ ದೇವಾ। ತತ್ಥ ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಾನಂ ಏಕಚ್ಚೇ ಅನ್ತರಭೇದಾ **ಮಹಾಸಮಯಸುತ್ತವಸೇನ** (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩೩೧ ಆದಯೋ) ದೀಪೇತಬ್ಬಾ। **ಮನುಸ್ಸಾಪಿ ಅನನ್ತಾ**ತಿ ದೀಪದೇಸಕುಲವಂಸಾಜೀವಾದಿವಿಭಾಗೇನ ಮನುಸ್ಸಾಪಿ ಅನನ್ತಭೇದಾ। ಪಿಸಾಚಾ ಏವ **ಪೇಸಾಚಾ,** ತೇ ಮಹನ್ತಮಹನ್ತಾ ಅಜಗರಪೇತಾದಯೋ। ಛದ್ದನ್ತದಹಮನ್ದಾಕಿನಿಯೋ ಕುಳೀರಮುಚಲಿನ್ದನಾಮೇನ ವದನ್ತಿ।

ಪವುಟಾತಿ ಸಬ್ಬಗಣ್ಠಿಕಾ। **ಪಣ್ಡಿತೋಪಿ...ಪೇ॰... ಉದ್ಧಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ**। ಕಸ್ಮಾ? ಸತ್ತಾನಂ ಸಂಸರಣಕಾಲಸ್ಸ ನಿಯತಭಾವತೋ।

ಅಪರಿಪಕ್ಕಂ ಸಂಸರಣನಿಮಿತ್ತಂ ಸೀಲಾದಿನಾ **ಪರಿಪಾಚೇತಿ ನಾಮ** ಸೀಘಂಯೇವ ವಿಸುದ್ಧಿಪ್ಪತ್ತಿಯಾ। **ಪರಿಪಕ್ಕಂ** ಕಮ್ಮಂ **ಫುಸ್ಸ ಫುಸ್ಸ** ಪತ್ವಾ ಪತ್ವಾ ಕಾಲೇ ಪರಿಪಕ್ಕಭಾವಾಪಾದನೇನ **ಬ್ಯನ್ತೀ ಕರೋತಿ ನಾಮ**। **ಸುತ್ತಗುಳೇ**ತಿ ಸುತ್ತವಟ್ಟಿಯಂ। **ನಿಬ್ಬೇಠಿಯಮಾನಮೇವ ಪಲೇತೀ**ತಿ ಉಪಮಾಯ ಸತ್ತಾನಂ ಸಂಸಾರೋ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಖೀಯತೇವ, ನ ತಸ್ಸ ವಡ್ಢೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನರೂಪತ್ತಾ। **ನಿಬ್ಬೇಠಿಯಮಾನಮೇವ** ಸುತ್ತಗುಳಂ **ಗಚ್ಛತೀ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಞ್ಚ ಖೋ ಸುತ್ತಪಮಾಣೇನ, ಸುತ್ತೇ ಪನ ಅಸತಿ ಕುತೋ ಗಚ್ಛತಿ ಸುತ್ತಗುಳಂ। ತೇನಾಹ - **"ಸುತ್ತೇ ಖೀಣೇ ನ ಗಚ್ಛತೀ"**ತಿ। **ತತ್ಥೇವ ತಿಟ್ಠತಿ** ಸುತ್ತಪರಿಯನ್ತನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಕಾಲವಸೇನಾ**ತಿ ಅತ್ತನಿ ವೇಠೇತ್ವಾ ಠಿತಂ ಸುಖದುಕ್ಖಂ ಯಥಾವುತ್ತಸ್ಸ ಕಾಲಸ್ಸ ವಸೇನ ನಿಬ್ಬೇಠಿಯಮಾನೋ ಬಾಲೋ ಚ ಪಣ್ಡಿತೋ ಚ ಪಲೇತಿ ಗಚ್ಛತಿ, ನಾತಿಕ್ಕಮತಿ ಸಂಸಾರಂ।

ಮಹಾದಿಟ್ಠಿಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೧-೧೮. ಅನ್ತವಾಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೨೧೮-೨೨೩. **ಏಕತೋ ವಡ್ಢಿತನಿಮಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಏಕಪಸ್ಸೇನ ವಡ್ಢಿತಂ ಕಸಿಣನಿಮಿತ್ತಂ। **ಗಾಹೇನಾ**ತಿ ಲಾಭೀ ಝಾನಚಕ್ಖುನಾ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಗಹಣೇನ। **ತಕ್ಕೇನಾ**ತಿ ನ ಲಾಭೀ ತಕ್ಕಮತ್ತೇನ। **ಉಪ್ಪನ್ನದಿಟ್ಠೀ**ತಿ "ಲೋಕೋ"ತಿ ಉಪ್ಪನ್ನದಿಟ್ಠಿ। **ಸಬ್ಬತೋ ವಡ್ಢಿತ**ನ್ತಿ ಸಮನ್ತತೋ ಅಪ್ಪಮಾಣಕಸಿಣನಿಮಿತ್ತಂ। **ಏಕಮೇವಾ**ತಿ "ಏಕಮೇವ ವತ್ಥೂ"ತಿ ಉಪ್ಪನ್ನದಿಟ್ಠಿ। **ಅಟ್ಠಾರಸ ವೇಯ್ಯಾಕರಣಾನೀ**ತಿ ವೇಯ್ಯಾಕರಣಲಕ್ಖಣಪ್ಪತ್ತಾನಿ ಅಟ್ಠಾರಸ ಸುತ್ತಾನಿ। **ಏಕಂ ಗಮನ**ನ್ತಿ ಏಕಂ ವೇಯ್ಯಾಕರಣಗಮನಂ।

ಅನ್ತವಾಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ದುತಿಯಗಮನಾದಿವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೧೭೪-೩೦೧. ದುಕ್ಖವಸೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ “ಇತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದುಕ್ಖೇ ಸತಿ ದುಕ್ಖಂ ಉಪಾದಾಯಾ”ತಿಆದಿದುಕ್ಖವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ತಾದಿಸಮೇವ ದುತಿಯಂ ವೇಯ್ಯಾಕರಣಗಮನಂ। ತೇನಾಹ **“ತತ್ರಾಪಿ ಅಟ್ಠಾರಸೇವ ವೇಯ್ಯಾಕರಣಾನೀ”**ತಿ। **ತೇಹೀ**ತಿ “ರೂಪೀ ಅತ್ತಾ ಹೋತೀ”ತಿಆದಿನಯಪವತ್ತೇಹಿ ವೇಯ್ಯಾಕರಣೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ। **ತನ್ತಿ** ದುತಿಯಂ ಗಮನಂ।

ಆರಮ್ಮಣಮೇವಾತಿ ಕಸಿಣಸಞ್ಞಾತಂ ಆರಮ್ಮಣಮೇವ। **ತಕ್ಕಿ**ಸದ್ದೇನ ಸುದ್ಧತಕ್ಕಿಕಾನಂ ಗಹಣಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಅನಿಚ್ಚದುಕ್ಖವಸೇನಾತಿ “ಯದನಿಚ್ಚಂ, ತಂ ದುಕ್ಖಂ, ತಸ್ಮಿಂ ಸತಿ ತದುಪಾದಾಯ ಏವಂ ದಿಟ್ಠಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ”ತಿ ವುತ್ತಅನಿಚ್ಚದುಕ್ಖವಸೇನಾತಿ। **ತೇಹಿಯೇವಾ**ತಿ ದುತಿಯೇ ಪೇಯ್ಯಾಲೇ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇಹಿಯೇವ। **ತಿಪರಿವಟ್ಟವಸೇನಾ**ತಿ ತೇಹಿಯೇವ ಛಬ್ಬೀಸತಿಯಾ ಸುತ್ತೇಹಿ ಚತುತ್ಥಪೇಯ್ಯಾಲೇ ತಿಪರಿವಟ್ಟವಸೇನ ವುತ್ತೋತಿ ಯೋಜನಾ।

ದುತಿಯಗಮನಾದಿವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಾರತ್ಥಪ್ಪಕಾಸಿನಿಯಾ ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ದಿಟ್ಠಿಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೪. ಓಕ್ಕನ್ತಸಂಯುತ್ತಂ

೧-೧೦. ಚಕ್ಖುಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೩೦೨-೩೧೧. **ಸದ್ಧಾಧಿಮೋಕ್ಖ**ನ್ತಿ ಸದ್ದಹನವಸೇನ ಪವತ್ತಂ ಅಧಿಮೋಕ್ಖಂ, ನ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಮತ್ತವಸೇನ ಪವತ್ತಂ ಅಧಿಮೋಕ್ಖಂ। ದಸ್ಸನಮ್ಪಿ ಸಮ್ಮತ್ತಂ, ತಂಸಿಜ್ಝನವಸೇನ ಪವತ್ತನಿಯಾಮೋ **ಸಮ್ಮತ್ತನಿಯಾಮೋ,** ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ। **ಅನನ್ತರಾಯತಂ ದೀಪೇತಿ** ಕಪ್ಪವಿನಾಸಪಟಿಭಾಗೇನ ಪವತ್ತತ್ತಾ। ತಥಾ ಚಾಹ “**ತೇನೇವಾಹಾ**”ತಿಆದಿ। ಕಪ್ಪಸೀಸೇನ ಭಾಜನಲೋಕಂ ವದತಿ। ಸೋ ಹಿ ಉಡ್ಡಯ್ಹತಿ, ನ ಕಪ್ಪೋ, **ಉಡ್ಡಯ್ಹನವೇಲಾ**ತಿ ಝಾಯನವೇಲಾ। ಠಿತೋ ಕಪ್ಪೋ ಠಿತಕಪ್ಪೋ, ಸೋ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಠಿತಕಪ್ಪೀ,** ಕಪ್ಪಂ ಠಪೇತುಂ ಸಮತ್ಥೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಓಲೋಕನ**ನ್ತಿ ಸಚ್ಚಾಭಿಸಮಯಸಙ್ಖಾತಂ ದಸ್ಸನಂ। **ಖಮನ್ತಿ** ಸಹನ್ತಿ, ಇಜಾಯನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಚಕ್ಖುಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಓಕ್ಕನ್ತಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಉಪ್ಪಾದಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೧೨-೩೨೧. **ಸಬ್ಬಂ ಪಾಕಟಮೇವ** ಅಪುಬ್ಬಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ।

ಉಪ್ಪಾದಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಕಿಲೇಸಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೨೨-೩೩೧. **ಏಸೋ**ತಿ ಚಕ್ಖುಸ್ಮಿಂ ಛನ್ದರಾಗೋ। ಉಪೇಚ್ಚ ಕಿಲೇಸೇತೀತಿ **ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೋ। ಚಿತ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಸಾಮಞ್ಞವಚನಂ ಅನಿಚ್ಛನ್ತೋ ಚೋದಕೋ "**ಕತರಚಿತ್ತಸ್ಸಾ**"ತಿ ಆಹ। ಇತರೋ ಕಾಮಂ ಉಪತಾಪನಮಲೀನಭಾವಕರಣವಸೇನ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೋ ಲೋಕುತ್ತರಸ್ಸ ನತ್ಥಿ, ವಿಬಾಧನಟ್ಠೋ ಪನ ಅತ್ಥೇವ ಉಪ್ಪತ್ತಿನಿವಾರಣತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನಾಹ "**ಚತುಭೂಮಕಚಿತ್ತಸ್ಸಾ**"ತಿ। ಚೋದಕೋ "**ತೇಭೂಮಕಾ**"ತಿಆದಿನಾ ಅತ್ತನೋ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ವಿವರತಿ, ಇತರೋ "**ಉಪ್ಪತ್ತಿನಿವಾರಣತೋ**"ತಿಆದಿನಾ। ಅರಿಯಫಲಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಪಹಾನವಸೇನ ಪವತ್ತಿಯಾ ಸಬ್ಬಸಂಕಿಲೇಸತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತತ್ತಾ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಂ, ಮಗ್ಗನಿಬ್ಬಾನಾನಂ ಪನ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಭಾವೋ ಉಕ್ಕಂಸತೋ ಗಹಿತೋ ಏವಾತಿ ಆಹ "**ನೇಕ್ಖಮ್ಮನಿನ್ನನ್ತಿ ನವಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮನಿನ್ನ**"ನ್ತಿ। **ಅಭಿಜಾನಿತ್ವಾ**ತಿ ಅಭಿಮುಖಭಾವೇನ ಜಾನಿತ್ವಾ। **ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬೇಸೂ**ತಿ ಪಚ್ಚಕ್ಖಕಾತಬ್ಬೇಸು। **ಛಳಭಿಞ್ಞಾಧಮ್ಮೇಸೂ**ತಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮೇಸು।

ಕಿಲೇಸಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಸಾರಿಪುತ್ತಸಂಯುತ್ತಂ

೧-೯. ವಿವೇಕಜಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೩೩೨-೩೪೦. ನ ಏವಂ ಹೋತೀತಿ ಏತ್ಥ ‘‘ಅಹಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಾಮೀ’’ತಿ ವಾ, ‘‘ಅಹಂ ಸಮಾಪನ್ನೋ’’ತಿ ವಾ ಮಾ ಹೋತು ತದಾ ತಾದಿಸಾಭೋಗಾಭಾವತೋ। ‘‘ಅಹಂ ವುಟ್ಠಿತೋ’’ತಿ ಪನ ಕಸ್ಮಾ ನ ಹೋತೀತಿ? ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ನ ಹೋತ್ವೇವ ಅಹಙ್ಕಾರಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸೋ ಪಹೀನತ್ತಾ।

ವಿವೇಕಜಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಸೂಚಿಮುಖೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೪೧. ತಸ್ಮಿಂ ವಚನೇ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೇತಿ – ‘‘ಅಧೋಮುಖೋ ಭುಞ್ಜಸೀ’’ತಿ ಪರಿಬ್ಬಾಜಿಕಾಯ ವುತ್ತವಚನೇ – ‘‘ನ ಖ್ವಾಹಂ ಭಗಿನೀ’’ತಿ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೇ। **ವಾದ**ನ್ತಿ ದೋಸಂ। **ಉಬ್ಭಮುಖೋತಿ** ಉಪರಿಮುಖೋ। ಪುರತ್ಥಿಮಾದಿಕಾ **ಚತಸ್ಸೋ ದಿಸಾ**। ದಕ್ಖಿಣಪುರತ್ಥಿಮಾದಿಕಾ **ಚತಸ್ಸೋ ವಿದಿಸಾ**।

ಆರಾಮಆರಾಮವತ್ಥುಆದೀಸು ಭೂಮಿಪರಿಕಮ್ಮಬೀಜಾಭಿಸಙ್ಖರಣಾದಿಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾ ವಿಜ್ಜಾ **ವತ್ಥುವಿಜ್ಜಾ**, ತಸ್ಸಾ ಪನ ಮಿಚ್ಛಾಜೀವಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **‘‘ತೇಸ’’**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತೇಸಂ ತೇಸಂ** ಅತ್ತನೋ ಪಚ್ಚಯದಾಯಕಾನಂ। **ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಗಮನ**ನ್ತಿ ತೇಸಂ ಸಾಸನಹರಣವಸೇನ ತಂ ತಂ ಗಾಮನ್ತರದೇಸನ್ತರಂ। **ಏವಮಾರೋಚೇಸೀತಿ** ಅತ್ತುಕ್ಕಂಸನಪರವಮ್ಭನರಹಿತಂ ಕಣ್ಣಸುಖಂ ಪೇಮನೀಯಂ ಹದಯಙ್ಗಮಂ ಥೇರಸ್ಸ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಸುತ್ವಾ ಪಸನ್ನಮಾನಸಾ ಏವಂ ‘‘ಧಮ್ಮಿಕಂ ಸಮಣಾ ಸಕ್ಯಪುತ್ತಿಯಾ’’ತಿಆದಿನಾ ಸಾಸನಸ್ಸ ಗುಣಸಂಕಿತ್ತನವಾಚಂ ಕುಲಾನಂ ಆರೋಚೇಸಿ।

ಸೂಚಿಮುಖೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಾರಿಪುತ್ತಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ನಾಗಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಸುದ್ಧಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೪೨. **ಅಣ್ಡಜಾತಿ** ಅಣ್ಡೇ ಜಾತಾ। **ವತ್ಥಿಕೋಸೇತಿ** ವತ್ಥಿಕೋಸಸಞ್ಞಿತೇ ಜರಾಯುಪುಟೇ **ಜಾತಾ**। **ಸಂಸೇದೇತಿ** ಸಂಸಿನ್ನೇ ಕಿಲಿನ್ನಟ್ಠಾನೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ। **ಉಪಪತಿತ್ವಾ ವಿಯಾತಿ** ಕುತೋಚಿಪಿ ಅವಪತಿತ್ವಾ ವಿಯ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ। **ಪುಗ್ಗಲಾನನ್ತಿ** ತಥಾ ವಿನೇತಬ್ಬಪುಗ್ಗಲಾನಂ।

ಸುದ್ಧಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨-೫೦. ಪಣೀತತರಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೩೪೩-೩೯೧. **ವಿಸ್ಸಟ್ಠಕಾಯಾತಿ** ‘‘ಯೇ ಚಮ್ಮೇನ ವಾ ರುಧಿರೇನ ವಾ ಅಟ್ಠಿನಾ ವಾ ಅತ್ಥಿಕಾ, ತೇ ಸಬ್ಬಂ ಗಣ್ಹನ್ತೂ’’ತಿ ತತ್ಥ ನಿರಪೇಕ್ಖಚಿತ್ತತಾಯ ಅಧಿಟ್ಠಿತಸೀಲತಾಯ ಪರಿಚ್ಚತ್ತಸರೀರಾ। **ದುವಿಧಕಾರಿನೋತಿ** ‘‘ಕಾಲೇನ ಕುಸಲಂ, ಕಾಲೇನ ಅಕುಸಲ’’ನ್ತಿ ಏವಂ ಕುಸಲಾಕುಸಲಕಾರಿನೋ। ಸಹ ಬ್ಯಯತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ ಸಹಬ್ಯೋ, ಸಹಚಾರೋ। ತಸ್ಸ ಭಾವೋ ಸಹಬ್ಯತಾ, ತಂ **ಸಹಬ್ಯತಂ**। ಅದನೀಯತೋ **ಅನ್ನಂ**। ಖಾದನೀಯತೋ **ಖಜ್ಜಂ**। ಪಾತಬ್ಬತೋ **ಪಾನಂ**। ನಿವಸನೀಯತೋ **ವತ್ಥಂ**। ನಿವಸಿತಬ್ಬಂ **ನಿವಾಸನಂ**। ಪರಿವರಿತಬ್ಬಂ **ಪಾವುರಣಂ**। ಯಾನ್ತಿ ತೇನಾತಿ **ಯಾನಂ,** ಉಪಾಹನಾದಿಯಾನಾನಿ। ಆದಿಸದ್ದೇನ ವಯ್ಹಸಿವಿಕಾದೀನಂ ಸಙ್ಗಹೋ। ಛತ್ತಮ್ಪಿ ಪರಿಸ್ಸಯಾತಪದುಕ್ಖಪರಿರಕ್ಖಣೇನ ಮಗ್ಗಗಮನಸಾಧನನ್ತಿ ಕತ್ವಾ **‘‘ಛತ್ತುಪಾಹನ’’**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **‘‘ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಗಮನಪಚ್ಚಯ’’**ನ್ತಿ। **ಪತ್ಥನಂ ಕತ್ವಾ...ಪೇ॰... ತತ್ಥ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ** ಚಮ್ಪೇಯ್ಯನಾಗರಾಜಾ ವಿಯಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಪಣೀತತರಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಾಗಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಸುಪಣ್ಣಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೯೨-೪೩೭. **ಪತ್ತಾನನ್ತಿ** ಉಭೋಸು ಪಕ್ಖೇಸು ಪತ್ತಾನಂ। **ವಣ್ಣವನ್ತತಾಯಾತಿ** ಅತಿಸಯೇನ ವಿಚಿತ್ತವಣ್ಣತಾಯ। ಅತಿಸಯತ್ಥೋ ಹಿ ಅಯಂ **ವನ್ತ**-ಸದ್ದೋ। **ಪುರಿಮನಯೇನಾತಿ** ನಾಗಸಂಯುತ್ತೇ ಪಠಮಸುತ್ತೇ ವುತ್ತನಯೇನ। **ಉದ್ಧರನ್ತೀತಿ** ಸಮುದ್ದತೋ ಉದ್ಧರನ್ತಿ, ಪಥವನ್ತರಪಬ್ಬತನ್ತರತೋ ಪನ ತೇಸಂ ಉದ್ಧರಣಂ ದುಕ್ಕರಮೇವ। **ಪಣೀತತರೇತಿ** ಬಲೇನ ಪಣೀತತರೇ, ಬಲವನ್ತೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅನುದ್ಧರಣೀಯನಾಗಾತಿ** ಆನುಭಾವಮಹನ್ತತಾಯ ಚ ವಸನಟ್ಠಾನವಿದುಗ್ಗತಾಯ ಚ ಉದ್ಧರಿತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಾ ನಾಗಾ। ತೇ ''ಸತ್ತವಿಧಾ''ತಿ ವತ್ವಾ ಸರೂಪತೋ ವಸನಟ್ಠಾನತೋ ಚ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **''ಕಮ್ಬಲಸ್ಸತರಾ''**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಕಮ್ಬಲಸ್ಸತರಾ ಧತರಟ್ಠಾತಿ** ಇಮೇ ಜಾತಿವಸೇನ ವುತ್ತಾ। **ಸತ್ತಸೀದನ್ತರವಾಸಿನೋತಿ** ಸತ್ತವಿಧಸೀದಸಮುದ್ದವಾಸಿನೋ। **ಪಥವಿಟ್ಠಕಾತಿ** ಪಥವನ್ತರವಾಸಿನೋ, ತಥಾ **ಪಬ್ಬತಟ್ಠಕಾ**। ತೇ ಚ ವಿಮಾನವಾಸಿನೋ। ತೇ ನಾಗೇ ಕೋಚಿ ಸುಪಣ್ಣೋ ಉದ್ಧರಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಸೇಸನ್ತಿ** ''ಕಾಯೇನ ದ್ವಯಕಾರಿನೋ''ತಿಆದೀಸು ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ **ನಾಗಸಂಯುತ್ತೇ ವುತ್ತನಯಮೇವ,** ತತ್ಥ ಚ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಸುಪಣ್ಣಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಗನ್ಧಬ್ಬಕಾಯಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೩೮-೫೪೯. ಮೂಲಗನ್ಧಾದಿಭೇದಂ ಗನ್ಧಂ ಅವನ್ತಿ ಅಪಯುಞ್ಜನ್ತೀತಿ ಗನ್ಧಬ್ಬಾ, ತೇಸಂ ಕಾಯೋ ಸಮೂಹೋ ಗನ್ಧಬ್ಬಕಾಯೋ, ಗನ್ಧಬ್ಬದೇವನಿಕಾಯೋ। ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕೇಸು ಏಕಿಯಾವ ತೇ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ, ತಪ್ಪರಿಯಾಪನ್ನತಾಯ ತತ್ಥ ವಾ ನಿಯುತ್ತಾತಿ **ಗನ್ಧಬ್ಬಕಾಯಿಕಾ**। ತೇಸಂ ತೇಸಂ ರುಕ್ಖಗಚ್ಛಲತಾನಂ ಮೂಲಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಪವತ್ತೋ ಗನ್ಧೋ ಮೂಲಗನ್ಧೋ, ತಸ್ಮಿಂ **ಮೂಲಗನ್ಧೇ**। **ಅಧಿವತ್ಥಾ**ತಿ ಮೂಲಗನ್ಧಂ ಅಧಿಟ್ಠಾಯ, ಅಭಿಭುಯ್ಯ ವಾ ವಸನ್ತಾ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸೇಸುಪಿ। **ತಂ ನಿಸ್ಸಾಯಾ**ತಿ ತಂ ಮೂಲಗನ್ಧಂ ರುಕ್ಖಂ ಪಚ್ಚಯಂ ಕತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ। ನ ಕೇವಲಂ ತತ್ಥ ಗನ್ಧೋ ಏವ, ಮೂಲಮೇವ ವಾ ತೇಸಂ ಪಚ್ಚಯೋತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ಸೋ ಹೀ**"ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಉಪಕಪ್ಪತೀ**ತಿ ನಿವಾಸಟ್ಠಾನಭಾವೇನ ವಿನಿಯುಞ್ಜತಿ। **ಗನ್ಧಗನ್ಧೇ**ತಿ ಗನ್ಧಾನಂ ಗನ್ಧಸಮುದಾಯೇ। **ಮೂಲಾದಿಗನ್ಧಾನಂ ಗನ್ಧೇ**ತಿ ಮೂಲಾದಿಗತಅವಯವಗನ್ಧಾನಂ ಗನ್ಧೇ, ತಿಮೂಲಾದಿಗತಸಮುದಾಯಭೂತೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪುಬ್ಬೇ ಹಿ "ಮೂಲಗನ್ಧೇ"ತಿಆದಿನಾ ರುಕ್ಖಾನಂ ಅವಯವಗನ್ಧೋ ಗಹಿತೋ, ಇಧ ಪನ ಸಬ್ಬಸೋ ಗಹಿತತ್ತಾ ಸಮುದಾಯಗನ್ಧೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತೇನಾಹ "**ಯಸ್ಸ ಹಿ ರುಕ್ಖಸ್ಸಾ**"ತಿಆದಿ। **ಸೋ**ತಿ ಸೋ ಸಬ್ಬೋ ಮೂಲಾದಿಗತೋ ಗನ್ಧೋ ಗನ್ಧಸಮುದಾಯೋ ಇಧ ಗನ್ಧಗನ್ಧೋ ನಾಮ। **ತಸ್ಸ ಗನ್ಧಸ್ಸ ಗನ್ಧೇ**ತಿ ತಸ್ಸ ಸಮುದಾಯಗನ್ಧಸ್ಸ ತಥಾಭೂತೇ ಗನ್ಧೇ। ಸರಿಕ್ಖಂ ಸದಿಸಂ ಪಟಿದಾನಂ ಏತಿಸ್ಸಾತಿ **ಸರಿಕ್ಖದಾನಂ,** ಪತ್ಥನಾ। ಯಥಾಧಿಪ್ಪೇತಫಲಾನಿ ಸರಿಕ್ಖದಾನತ್ತಾವ ಅಧಿಪ್ಪೇತಫಲಂ ದೇನ್ತು, ಅಸರಿಕ್ಖದಾನಂ ಕಥನ್ತಿ? ತಮ್ಪಿ ದೇತಿಯೇವ ಪುಞ್ಞಸ್ಸ ಸಬ್ಬಕಾಮದದತ್ತಾತಿ ಆಹ "**ಅಸರಿಕ್ಖದಾನಮ್ಪೀ**"ತಿಆದಿ।

ಗನ್ಧಬ್ಬಕಾಯಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೧. ವಲಾಹಕಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೫೦-೬೦೬. ಲೋಕಂ ವಾಲೇನ್ತಾ ಸಂವರನ್ತಾ ಛಾದೇನ್ತಾ ಅಹನ್ತಿ ಪರಿಯೇಸನ್ತೀತಿ ವಲಾಹಾ, ದೇವಪುತ್ತಾ। ತೇಸಂ ಸಮೂಹೋ ವಲಾಹಕದೇವಕಾಯೋತಿ ಆಹ **“ವಲಾಹಕಕಾಯಿಕಾ”**ತಿಆದಿ। **ಸೀತಕರಣವಲಾಹಕಾ**ತಿ ಸೀತಹರಣವಲಾಹಕಾ। **ಸೇಸಪದೇಸೂ**ತಿ ಉಣ್ಹವಲಾಹಕಾದಿಪದೇಸು। **ಏಸೇವ ನಯೋ**ತಿ “ಉಣ್ಹಕರಣವಲಾಹಕಾ”ತಿಆದಿನಾ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಚಿತ್ತಟ್ಠಪನ**ನ್ತಿ “ಸೀತಂ ಹೋತೂ”ತಿ ಏವಂ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದನಂ। **ವಸ್ಸಾನೇ**ತಿ ವಸ್ಸಕಾಲೇ। **ಉತುಸಮುಟ್ಠಾನಮೇವಾ**ತಿ ಪಾಕತಿಕಸೀತಮೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉಣ್ಹೇಪೀ**ತಿ ಉಣ್ಹಕಾಲೇ। **ಅಬ್ಭಮಣ್ಡಪೋ**ತಿ ಮಣ್ಡಪಸದಿಸಅಬ್ಭಪಟಲವಿತಾನಮಾಹ। **ಅಬ್ಭಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ**ತಿ ತಹಂ ತಹಂ ಪಟಲಂ ಉಟ್ಠಹತಿ। **ಅಬ್ಭೇಯೇವಾ**ತಿ ಅಬ್ಭಕಾಲೇ ಏವ, ವಸ್ಸಾನೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅತಿಅಬ್ಭ**ನ್ತಿ ಸತಪಟಲಸಹಸ್ಸಪಟಲಂ ಹುತ್ವಾ ಅಬ್ಭುಟ್ಠಾನಂ। **ಚಿತ್ತವೇಸಾಖಮಾಸೇಸೂ**ತಿ ವಸನ್ತಕಾಲಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। ತದಾ ಹಿ ವಿದ್ಧೋ ವಿಗತವಲಾಹಕೋ ದೇವೋ ಭವಿತುಂ ಯುತ್ತೋ। **ಉತ್ತರದಕ್ಖಿಣಾದೀ**ತಿ **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಪಚ್ಛಿಮವಾತಾದಿಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಪಕತಿವಾತೋ**ತಿ ಪಕತಿಯಾ ಸಭಾವೇನ ವಾಯನಕವಾತೋ। **ತಂ ಉತುಸಮುಟ್ಠಾನಮೇವಾ**ತಿ ಆಹಾರೂಪಜೀವೀನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಸಾಧಾರಣಕಮ್ಮೂಪನಿಸ್ಸಯಉತುಸಮುಟ್ಠಾನಮೇವ। ಏಸ ನಯೋ ಉತುಸಮುಟ್ಠಾನಸೀತುಣ್ಹವಾತೇಸುಪಿ। ತಮ್ಪಿ ಹಿ ಆಹಾರೂಪಜೀವೀನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಸಾಧಾರಣಕಮ್ಮೂಪನಿಸ್ಸಯಮೇವಾತಿ।

ಗೀತನ್ತಿ ಮೇಘಗೀತಂ। **ಸಚ್ಚಕಿರಿಯಾಯಾ**ತಿ ತಾದಿಸಾನಂ ಪುರಿಸವಿಸೇಸಾನಂ ಸಚ್ಚಾಧಿಟ್ಠಾನೇನ। **ಇದ್ಧಿಬಲೇನಾ**ತಿ ಇದ್ಧಿಮನ್ತಾನಂ ಇದ್ಧಿಆನುಭಾವೇನ। **ವಿನಾಸಮೇಘೇನಾ**ತಿ ಕಪ್ಪವಿನಾಸಕಮೇಘೇನ। ಅಞ್ಞೇನಪಿ ಕಣ್ಹಪಾಪಿಕಸತ್ತಾನಂ ಪಾಪಕಮ್ಮಪಚ್ಚಯಾ ಉಪ್ಪನ್ನವಿನಾಸಮೇಘೇನ ವುಟ್ಠೇನ ಸೋ ಸೋ ದೇಸೋ ವಿನಸ್ಸತೇವ।

ವಲಾಹಕಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೨. ವಚ್ಛಗೋತ್ತಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೦೭-೬೬೧. ಅಞ್ಞಾಣಾತಿ ಅಞ್ಞಾಣಹೇತು, ಸಚ್ಚಪಟಿಚ್ಛಾದಕಸಮ್ಮೋಹಹೇತೂತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ ಇಮಮೇವ ಅತ್ಥಂ ಹೇತುಅತ್ಥೇನ ಕರಣವಚನೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಅಞ್ಞಾಣೇನಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಸಬ್ಬಾನೀ**ತಿ "ಅಞ್ಞಾಣಾ ಅದಸ್ಸನಾ ಅನಭಿಸಮಯಾ"ತಿಆದೀನಿ ಪದಾನಿ ಏಕಾದಸಸು ಸುತ್ತೇಸು ಆಗತಾನಿ, ಪಞ್ಚಪಞ್ಞಾಸ ವೇಯ್ಯಾಕರಣಾನಿ ವುತ್ತಾನಿ ಸುತ್ತೇಸು ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಖನ್ಧಾನಂ ವಸೇನ ವೇಯ್ಯಾಕರಣಸ್ಸ ಆಗತತ್ತಾ।

ವಚ್ಛಗೋತ್ತಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೩. ಝಾನಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಸಮಾಧಿಮೂಲಕಸಮಾಪತ್ತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೬೨. ಸಮಾಧಿಕುಸಲೋತಿ ಸಮಾಧಿಸ್ಮಿಂ ಕುಸಲೋ। ತಯಿದಂ ಸಮಾಧಿಕೋಸಲ್ಲತ್ತಂ ಸಹ ಝಾನಙ್ಗಯೋಗೇನ ಚತುಬ್ಬಿಧೋ ಝಾನಸಮಾಧಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ತಂ ವಿಭಾಗಂ ಜಾನನ್ತಸ್ಸ ಸಿದ್ಧಂ ಹೋತೀತಿ ಆಹ - **''ಪಠಮಂ ಝಾನ''**ನ್ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಪೀತಿಸುಖೇಕಗ್ಗತಾವಸೇನ ಪಠಮಂ ಪಞ್ಚಙ್ಗಿಕಂ, ಪೀತಿಸುಖೇಕಗ್ಗತಾವಸೇನ ದುತಿಯಂ ತಿವಙ್ಗಿಕಂ, ಸುಖೇಕಗ್ಗತಾವಸೇನ ತತಿಯಂ ದುವಙ್ಗಿಕಂ, ಉಪೇಕ್ಖೇಕಗ್ಗತಾವಸೇನ ಚತುತ್ಥಂ ದುವಙ್ಗಿಕಮೇವಾತಿ ಏವಂ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಝಾನೇ ತಂತಂಅಙ್ಗಾನಂ ವವತ್ಥಾನೇ ಕುಸಲೋ। **ಸಮಾಪತ್ತಿಕುಸಲೋತಿ** ಸಮಾಪಜ್ಜನೇ ಕುಸಲೋ। **ಹಾಸೇತ್ವಾತಿ** ತೋಸೇತ್ವಾ। **ಕಲ್ಲಂ ಕತ್ವಾತಿ** ಸಮಾಧಾನಸ್ಸ ಪಟಿಪಕ್ಖಧಮ್ಮಾನಂ ದೂರೀಕರಣೇನ ಸಹಕಾರೀಕಾರಣಞ್ಚ ಸಮಾಧಾನೇನ ಸಮಾಪಜ್ಜನೇ ಚಿತ್ತಂ ಸಮತ್ಥಂ ಕತ್ವಾ। **ಸೇಸಪದಾನೀತಿ** ಸೇಸಾ ತಯೋ ಕೋಟ್ಠಾಸಾ। ತತಿಯಾದೀಸು ನಯೇಸು ಅಕುಸಲೋಪಿ ಝಾನತ್ಥಾಯ ಪಟಿಪನ್ನತ್ತಾ ''ಝಾಯೀತೇವಾ''ತಿ ವುತ್ತೋ।

ಸಮಾಧಿಮೂಲಕಸಮಾಪತ್ತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨-೫೫. ಸಮಾಧಿಮೂಲಕಠಿತಿಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೬೬೩-೭೧೬. ದುತಿಯಾದಿಸುತ್ತೇಸು **ಠಿತಿಕುಸಲೋತಿ** ಏತ್ಥ ಅನ್ತೋಗಧಹೇತುಅತ್ಥೋ **ಠಿತಿ**-ಸದ್ದೋ, ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ಪನ ಕುಸಲೋತಿ ಅತ್ಥೋತಿ ಆಹ - **''ಝಾನಂ ಠಪೇತುಂ ಅಕುಸಲೋ''**ತಿ। **ಸತ್ತಟ್ಠಅಚ್ಛರಾಮತ್ತ**ನ್ತಿ ಸತ್ತಟ್ಠಅಚ್ಛರಾಮತ್ತಂ ಖಣಂ ಝಾನಂ ಠಪೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನವಸೀಭಾವಸ್ಸ ಅನಿಪ್ಫಾದಿತತ್ತಾ। **ಯಥಾಪರಿಚ್ಛೇದೇನ** ಕಾಲೇನ **ವುಟ್ಠಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ** ವುಟ್ಠಾನವಸೀಭಾವಸ್ಸ ಅನಿಪ್ಫಾದಿತತ್ತಾ। ಕಲ್ಲಂ ಜಾತಂ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಕಲ್ಲಿತಂ,** ತಸ್ಮಿಂ ಕಲ್ಲಿತೇ ಕಲ್ಲಿತಭಾವೇನ ಕಸಿಣಾರಮ್ಮಣೇಸು ''ಇದಂ ನಾಮ ಅಸುಕಸ್ಸಾ''ತಿ ವಿಸಯವಸೇನ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ **ನ ಸಮಾಧಿಸ್ಮಿಂ ಆರಮ್ಮಣಕುಸಲೋ। ನ ಸಮಾಧಿಸ್ಮಿಂ ಗೋಚರಕುಸಲೋತಿ** ಸಮಾಧಿಸ್ಮಿಂ ನಿಪ್ಫಾದಿತಬ್ಬೇ ತಸ್ಸ ಗೋಚರೇ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸಞ್ಞಿತೇ ಪವತ್ತಿಟ್ಠಾನೇ **ಭಿಕ್ಖಾಚಾರಗೋಚರೇ ಚ** ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞವಿರಹಿತೋ **ಅಕುಸಲೋ**। ಕೇಚಿ ಪನ ''ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಗೋಚರೋ ಪಠಮಜ್ಝಾನಾದಿಕಂ, 'ಏವಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ, ಏವಂ ಬಹುಲೀಕಾತಬ್ಬ'ನ್ತಿ ಅಜಾನನ್ತೋ ತತ್ಥ ಅಕುಸಲೋ ನಾಮಾ''ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಅಭಿನೀಹರಿತು**ನ್ತಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ವಿಸೇಸಭಾಗಿಯತಾಯ ಅಭಿನೀಹರಿತುಂ **ಅಕುಸಲೋ। ಸಕ್ಕಚ್ಚಕಾರೀತಿ** ಚಿತ್ತೀಕಾರೀ। **ಸಾತಚ್ಚಕಾರೀತಿ** ನಿಯತಕಾರೀ। **ಸಮಾಧಿಸ್ಸ ಉಪಕಾರಕಧಮ್ಮಾತಿ** ಅಪ್ಪನಾಕೋಸಲ್ಲಾ। **ಸಮಾಪತ್ತಿಆದೀಹೀತಿ ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಸಕ್ಕಚ್ಚಕಾರಿಪದಾದೀನಂಯೇವ ಸಙ್ಗಹೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ ಚತುಕ್ಕಾನಂ ವುತ್ತತ್ತಾ। ತೇನಾಹ **''ಯೋಜೇತ್ವಾ ಚತುಕ್ಕಾ ವುತ್ತಾ''**ತಿ। **ಲೋಕಿಯಜ್ಝಾನವಸೇನೇವ ಕಥಿತಂ** ''ಸಮಾಧಿಕುಸಲೋ''ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ದೇಸನಾಯ ಪವತ್ತತ್ತಾ। ನ ಹಿ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮೇಸು ಅಕೋಸಲ್ಲಂ ನಾಮ ಲಬ್ಭತಿ। ಯದಿ ಅಕೋಸಲ್ಲಂ, ನ ಕುಸಲಸದ್ದೇನ ವಿಸೇಸಿತಬ್ಬತಾ ಸಿಯಾತಿ।

ಸಮಾಧಿಮೂಲಕಠಿತಿಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಝಾನಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತಾ ಚ ಸಾರತ್ಥಪ್ಪಕಾಸಿನಿಯಾ

ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಖನ್ಧವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ।